

11/2009

ISSN 1802-4327

www.milujte.se

Milujte se!

Časopis pro novou evangelizaci

Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás.
Jan 15, 12

**Kdo hledá pravdu, hledá Boha,
i kdyby o tom nevěděl.**

*Teresia Benedicte a Curce
C. O.
(Elisha Skin)*

Obsah:

jedenácté číslo

- 3 **Aby to nebyl hřích**
- 4 **A je zač děkovat...**
- 6 **Od ateismu ke svatosti (sv. Edita Steinová)**
- 16 **Svatá Edita Steinová o lásce a o smyslu utrpení**
- 17 **Věnovala jsem se vědě, ale podstatnému jsem nerozuměla...**
- 19 **Rázná světice z Brna**
- 24 **Pius XII. – Hitlerův papež?**
- 28 **Odpustky**
- 31 **Jak odpustky získat?**
- 32 **Hledal jsem štěstí... a našel**
- 35 **Když je Pán volá, tak jim nebraňte...**
- 36 **Budoucnost Evropy**
- 38 **Církev má řešení**
- 40 **Křesťanství, nový životní styl**
- 41 **Žít z Božího slova a s Božím slovem**
- 44 **...a všední dny?**
- 45 **Neděle – den Páně**
- 47 **Neděle vyžaduje i odvahu**
- 49 **Čas nelze vrátit, ale...**
- 50 **Na čem záleží**
- 51 **Přijď, Ježíšku!**
- 54 **On, ona a Boží záměr**
- 57 **Recept na manželství**
- 59 **Jak se připravit na manželství?**
- 60 **I bolest má svůj význam**
- 61 **Carol**
- 62 **Poznávám, o čem je snaha o čisté srdce**
- 63 **Panenství (SČS)**

Milovaní čtenáři!

Rádi uvádíme v časopise *Milujte se!* příklady svatých. K poučení, k následování a k šíření těchto vzorů při nové evangelizaci. V tomto čísle věnujeme pozornost dvěma ženám: spolupatronce Evropy svaté Editě Steinové a blahoslavené Heleně Marii Restitutě Kafkové, rodačce z Husovic, které dnes tvoří součást města Brna. Mile mě překvapilo to, co jsem doposud nevěděl, že i Edita Steinová pobývala za první světové války jako dobrovolná ošetřovatelka na Moravě. Sice v té době nebyla ještě věřící katoličkou, ale úmysly, se kterými sem přicházela, už byly blízké základnímu křesťanskému postoji lásky. Kdykoli slyším o dalším svěťci, který má něco společného s naší vlastí, vzpomenu si, že Jan Pavel II. o ní mluvil jako o zemi světců. Žijeme v prostoru, ve kterém mnozí před námi dovedli svůj život ke konečnému vítězství – ke svatosti. Zmíním alespoň dva impulzy, které bychom z toho mohli vyvodit: 1. Považujme tyto světce za „své“. Svatí, kteří zde dříve žili, jistě neodmítnou nás, kteří zde žijeme dnes. 2. Když vidíme, že i z našeho území je možno dojít až ke svatosti, pak spolu se svatým Augustinem můžeme sami sobě říci (a nahradit přitom Augustinovo jméno jménem svým): „Mohli jiní, mohli jiní, pročpak ne ty, Augustine!“

Těm, kteří mají časopis *Milujte se!* objednaný, zasíláme spolu s ním jednu sadu tří DVD se seriálem filmů o sociální nauce Církve. Chtěl bych vás poprosit: věnujte jim pozornost. Využijte třeba čas dlouhých zimních večerů a důkladně se s principy sociálního učení Církve seznamte. Půjčte tyto materiály i dále... Jde o zásady, podle kterých máme my, křesťané, přetvářet společnost a celý svět. Být kvasem....

V Kristu P. Marek Dunda

Podpořte *Milujte se!* – objednejte si jej

Máme velkou radost, že se k vám dostává další číslo časopisu *Milujte se!*, který u nás začal vycházet díky iniciativě sester Matky Terezy. Vydávání dalších čísel se však neobejde bez vaší pomoci. Prosíme vás o modlitby – za nás, kteří časopis připravujeme, za všechny čtenáře a za ty, kteří časopis šíří dále k těm, kteří by se k němu jinak nedostali a nemohli si jej objednat. Jsme však raději, můžeme-li zasílat časopis čtenářům přímo domů a nikoli jej pouze anonymně distribuovat.

Časopis posíláme všem zájemcům zdarma (je distribuován pouze v ČR). Náklady na výrobu a distribuci jednoho výtisku, které činí přibližně 20,- Kč, jsou hrazeny výhradně z darů čtenářů. Dary na podporu časopisu *Milujte se!* můžete posílat na účet 1683820001/5500, specifický symbol 7777 a jako variabilní symbol použijte údaj ze složenky, která je součástí zásilky. Dary jsou potvrzovány a lze je uplatnit při snížení základu daně.

Časopis *Milujte se!* můžete objednat sobě nebo svým přátelům e-mailem na redakce@milujte.se nebo poštou na adrese redakce. Jen na vás záleží, zda časopis bude i nadále vycházet. Děkujeme za vaši podporu.

redakce

Jsme velmi šťastné, že časopis *Milujte se!* šíří pravdu a učení Církve a že prospěšnost a vzdělávací vliv je vidět ve svědectvích ze života lidí. Podporujeme a modlíme se za všechny, kteří se podílejí na vzniku tohoto časopisu.

Sestry Matky Terezy v ČR

Milujte se!

Časopis pro novou evangelizaci
11/2009, III. ročník, vydáno 22. října 2009

Vychází s církevním schválením Biskupství brněnského
č. j.: Ep/1379/08 ze dne 25. 1. 2008

Šéfredaktor: P. Mgr. Marek Dunda, Th.D.

Překlady: Terezie Eisnerová OP

Jazyková a grafická úprava: Ondřej P. Vaněček

Adresa redakce: Časopis *Milujte se!*, 671 03 Vranov nad Dyjí 20
e-mail: redakce@milujte.se, www.milujte.se

Vydavatel: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, <http://res.claritatis.cz>,
číslo účtu pro zasílání darů: 1683820001/5500, specifický symbol: 7777

ISSN 1802-4327, MK ČR E 17470

Katolický časopis *Milujte se!* je zaměřen na osvětu a vzdělávání široké veřejnosti jako prevence náboženské neshášenlivosti a xenofobie. Časopis vychází pod záštitou sester Matky Terezy a je vydáván ve spolupráci s občanským sdružením Hnutí Pro život ČR.

Objednávky: Časopis je neprodejný a distribuován zdarma. Lze jej v požadovaném počtu výtisků objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jediné díky zasílaným darům, neboť časopis nemá předplatné či státní a církevní dotace. Zaslané dary lze podle §15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Redakce si vyhrazuje právo zveřejněné texty krátiť, případně upravovat.
Fotografie lidí umístěné u svědectví a článků jsou pouze ilustrační.

Aby to nebyl hřích

Byl to nebyl hřích

Berlínský arcibiskup Bengsch jednou řekl: „Starými před Bohem nás nečiní počet našich let, ani nemoc, ani slabost těla. Starými nás činí jediné naše vina. Ona nás dělá ztrápenými a ubíjí v nás naději, činí nás skeptickými a úzkostlivými, zatemňuje nám oči před vším dobrým a nakonec v nás ubíjí lásku a stáváme se chladnými a hrubými. Duch Boží nás ale chce omladit!“

Pro mě je živou ilustrací těchto slov vzpomínka na mého prvního pana faráře. Seděli jsme u večere, když nešikovně zatáhl za svod pokojové televizní antény, která stála na kredenci. Ta se pře-

vrátila a pádem kosila všechno, co stálo kolem: porcelánové figurky, tranzistorové rádio... zůstala jen nevidaná spoušť. Pan

*Byl to hřích?
Nebyl!*

farář nad tím chvíli nešťastně a provinile stál, a potom si nahlas položil otázku: „Byl to hřích?“ A vítězoslavně odpověděl: „Nebyl! Tak co.“ A začal vzniklý nepořádek uklízet.

Jeho kněžská duše byla opravdu krásná. Poslední údobí jeho života bylo poznamenáno poruchou řeči a částečným ochrnutím, a byl zbaven toho nejkrásnějšího, co kněz může – sloužit mši svatou. Sedával při bohoslužbách v lavici se svými farníky, díval se na oltář a stále se usmíval. Protože to, co ho postihlo, bylo sice nepříjemné, těžké, bolestné, ale nebyl to hřích!!

*Mons. Jiří Mikulášek
(Stříbrné vteřiny. Cesta, 2002) ■*

Foto: archiv Biskupství brněnského

A je zač děkovat...

Otče biskupe, co vidíte za posledních dvacet let ve vývoji (nejen) brněnské diecéze jako klady?

Posláním křesťana je umět vidět dobro

Na toto téma jsem se zamýšlel již před deseti lety, kdy celý svět překračoval práh do nového tisíciletí a pro Církev v naší zemi to byla navíc příležitost k bilančnímu ohlédnutí za deseti lety života ve svobodě. A když o tom přemýšlím s odstupem doby i pro časopis *Milujte se!*, možná stojí za to některé věci znovu zopakovat.

Jako v každé době, i v dnešním světě plném negativních informací a nepříjemných zpráv je posláním křesťana vidět, že nejsou jen věci, které se nedaří, ale že

jsou – a možná je jich mnohem víc – i věci, které se podařily, a podařily se dokonce nad očekávání dobře! Naším posláním je umět za ně děkovat... A je zač děkovat. Připomeňme si třeba tuto malou bilanci:

Je zač děkovat ve společnosti i v Církvi

Křesťané nejsou diskriminováni, mohou působit na vedoucích místech, i v politice. Z naší země odešla cizí armáda, Církev řídí biskupové, ne státní tajemníci.

Máme svobodu projevu, svobodu podnikání, svobodu cestování bez ponižujících žádostí, výslechů, hlášení. Vždyť kdo z nás by si v totalitě představil, že může jet svobodně a bez problémů do Říma, že může navštívit Svatou zemi nebo že naopak u nás můžeme přivítat Svatého otce?

V České republice může působit diplomatický vyslanec Vatikánu – *nuncius*, byly zřízeny dvě nové diecéze, pro naši vlast byla jmenována řada nových biskupů. Obnovila se činnost biskupských úřadů a Církev může zaměstnávat pracovníky v nejrůznějších oblastech svého působení.

Vznikla řada křesťanských nakladatelství, která zprostředkovávají dostatek kvalitní duchovní literatury. Tytam jsou doby tajně rozšiřovaných knih přepisovaných přes deset kopíráků.

Kandidáti kněžství mohou být svobodně přijímáni ke studiu, máme u nás dva semináře a teologický konvikt. I řeholní řády a kongregace mohou beze strachu přijímat nové kandidáty a rozvíjet svou činnost v oblastech pro jejich spiritualitu typických.

V prosinci 1995 zahájilo v Brně svou činnost křesťanské Radio Proglas, před

*Žehnám vám,
kteří se pasivně
neptáte, co dnešní
společnosti vlastně
Církev přináší,
ale ptáte se, co
můžete ve spojení
s Kristem a jeho
Církví přinést
tomuto světu vy.*

Katedrála sv. Petra a Pavla v Brně

Foto: Wikimedia Commons

několika lety vznikla i křesťanská televize dobrých zpráv – TV Noe. Byly postaveny desítky nových kostelů a kaplí.

Je zač děkovat i v diecézi

Jen v Brněnské diecézi bylo založeno jedenáct církevních škol různých stupňů a zaměření. V sociální sféře je nepřehlédnutelná činnost Diecézní charity, řekl bych viditelné tváře Církve. Podařilo se také otevřít Dům léčby bolesti s hospicem svatého Josefa v Rajhradě a podobnému účelu slouží část kláštera sester alžbětinek v Brně.

Aspoň několika větami bych ještě rád připomněl nepřehlédnutelné aktivity

Svatý otec Benedikt XVI. v Brně-Tuřanech, kde sloužil mši svatou

Diecézního katechetického centra, Diecézního centra mládeže, Pastoračního střediska, Národního centra pro rodinu, diecézního Centra pro rodinu a sociální péči, Střediska pro liturgickou hudbu, Varhanické školy... a mohl bych ještě chvíli ve výčtu pokračovat.

Dík patří i vám všem...

Ale na tomto místě bych chtěl, sestry a bratři, z celého srdce poděkovat vám všem, protože i díky vašim modlitbám, pomoci a finančnímu příspěví může Církev sloužit právě v sociální oblasti a v oblasti vzdělávání. Děkuji za váš podíl na všem, o čem jsem

*Kdo z nás by
si v totalitě
představil, že
může jet svobodně
do Říma, že může
navštívit Svatou
zemi nebo že
naopak u nás
můžeme přivítat
Svatého otce?*

nyní mohl mluvit, a děkuji i za to, o čem jsem se zmínit nestačil (mezi jinými za tento a další křesťanské časopisy), ale co přispělo a přispívá k tomu, aby Církev žila, kvetla, pomáhala a sloužila.

...a především Pánu Bohu

A prosím, abyste si každý osobně našel chvíli a poděkoval Bohu za milosti, kterými obohatil a proměnil váš život, abychom mohli obohacovat a proměňovat život světa, ve kterém žijeme.

Žehnám vám všem, kteří se pasivně neptáte, co dnešní společnosti vlastně Církev přináší, ale ptáte se, co můžete ve spojení s Kristem a jeho Církví přinést tomuto světu vy sami. Modlím se za vás.

Váš Vojtěch Cikrle ■
(mezititulky redakce)

Foto: Anton Frie, Res Clamatis

Edita Steinová v srpnu 1926

Foto: 4x archiv MS!

Svatá Edita Steinová byla jednou z nejvýznamnějších osobností evropské filosofické a kulturní elity 20. století. Nekompromisní hledání pravdy ji od hlubokého ateismu dovedlo na vrchol svatosti. Zemřela mučednickou smrtí v koncentračním táboře Osvětim v roce 1942. Kanonizována byla roku 1998 a Jan Pavel II. ji prohlásil spolupatronkou Evropy.

Rodinné prostředí

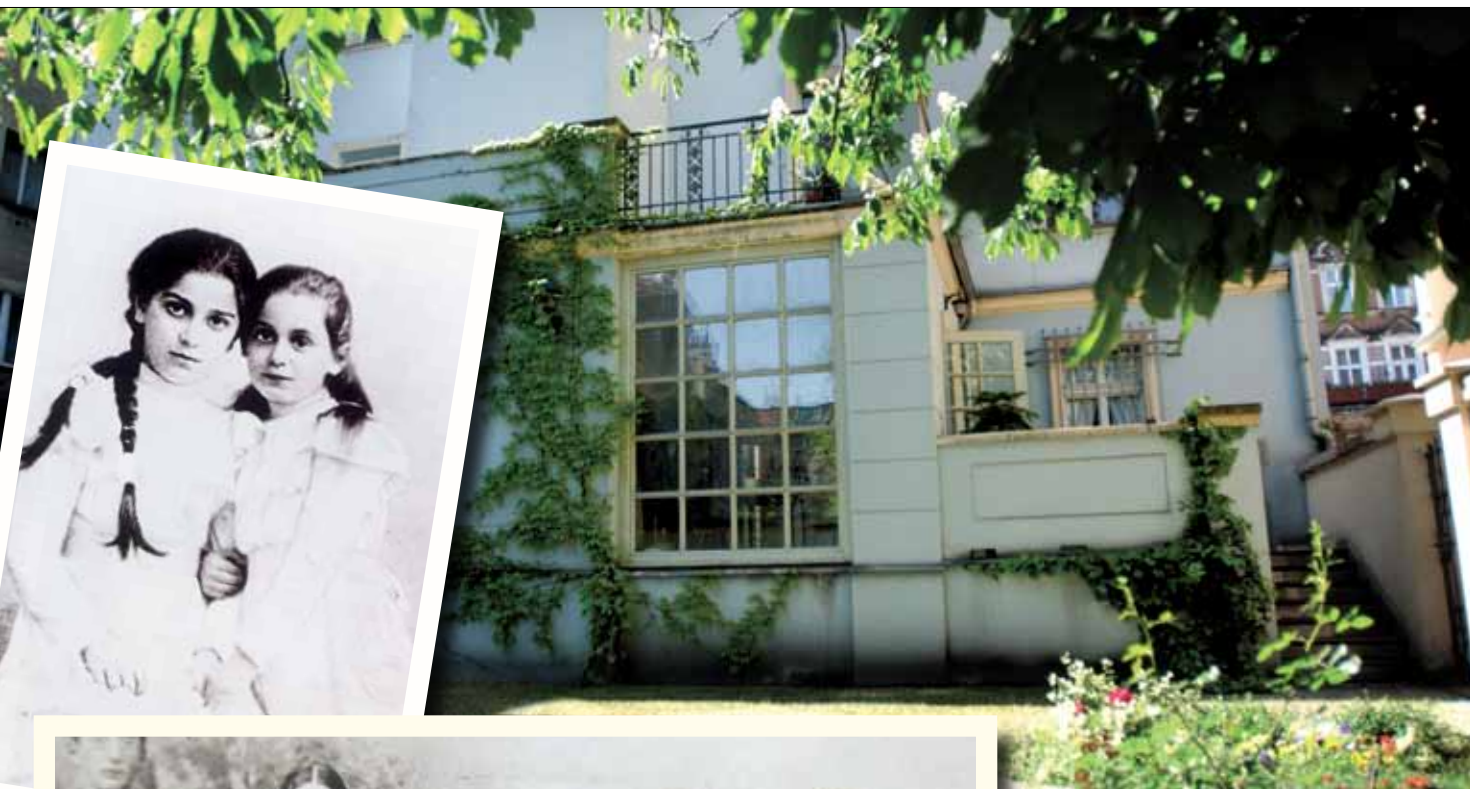
Edita Steinová se narodila ve Vratislavi (Wrocław v dnešním Polsku) 12. října roku 1891 v zámožné německy mluvící židovské rodině, která žila v ulici, jež se dnes jmenuje Dubois. Byla nejmladší, jedenácté dítě Sigfrieda a Augusty Steino-vých; čtyři ze sourozenců zemřeli krátce po narození. Editin otec zemřel náhle, když jí bylo necelých 21 měsíců. Po jeho smrti musela Augusta Steinová převzít vedení dřevařské obchodní firmy. Editina matka byla výjimečná osoba, spojovala celou rodinu vřelostí náročné lásky. Prostý způsob života, jeho přirozená a nenásilná atmosféra – to bylo rodinné prostředí, ve kterém Edita vyrůstala.

Jak vidí sama sebe při pohledu zpět

Edita sama přiznává, že jako dítě zářila radostí a pohodou ducha, ale byla tvrdohlavá a rozpustilá: „V prvních letech života jsem byla jako živé stříbro, stále v pohybu, s přemírou nápadů, opovážlivá a všetečná, a přitom nezkrotně tvrdohlavá, když se něco protivilo mému vůli... Ale v mém nitru se skrýval druhý svět. Všechno, co jsem během dne viděla nebo slyšela, prožívala jsem v nitru znovu. Například pohled na opilého mě dovedl pronásledovat a trápit dnem i nocí... Nemohla jsem nikdy pochopit, jak je možné si z toho dělat legraci. Za studií jsem sice nevstoupila do žádné organizace ani jsem nedala žádné sliby, ale začala jsem se vyhýbat každé kapce alkoholu, abych z vlastní viny neztratila svobodu ducha a lidskou důstojnost.“

Edita se nikdy nesmířila s průměrností. Od dětství se učila ovládat se, poctivě plnit povinnosti a dosahovat cílů,

Od ateismu ke svatosti

Dům rodiny Steinových ve Vratislavi

Rodina Edity Steinové, sedící Edita je vlevo dole. Na snímku nahoře je Edita se sestrou Ernou

které si vytkla. Směřovala k nim vytrvalou prací a tím, že své city podržovala rozhodnutím, která přijímala s pevnou vůlí. Ale právě to pro ni nebylo snadné, protože měla velice citlivé srdce.

Radikální odmítnutí víry

Edita byla vychovávána mezi věřícími, ale neortodoxními Židy. S matkou a sourozenci se nemodlila hebrejsky, ale německy. Také v sobotu jejich firma fungovala jako jiný den. V roce 1897 začala Edita chodit do základní školy. A v letech 1908–1911 studovala na lyceu Viktoria ve Vratislavi. Byla mimořádně schopná a vyznačovala se vnitřní disciplínou, sebezáporem a vytrvalostí v práci a díky tomu dosahovala ve škole vynikajících výsledků.

Ve věku 15 let se Edita přestala modlit. Bydlela tehdy u své sestry Elzy v Hamburku. Takto popisuje zlomové rozhodnutí ona sama: „Po zvládnutí domácích povinností jsem četla. Četla jsem, ale také jsem slyšela o zprávách, které jsem nepovažovala za dobré. Odborná specializace mého švagra vyžadovala, aby měl v knihovně knihy ne zcela vhodné ke čtení pro patnáctiletou dívku. Kromě toho Max a Elza byli rozhodnými ateisty a v jejich domácnosti nebyla ani stopa po jakékoli zbožnosti. A zde také jsem se zcela vědomě a z vlastní vůle přestala modlit.“

Kořeny duchovní krize

Duchovní krize u Edity začala už o dva roky dříve. Neustále ji trýznilo hledání pravdy. Viděla, jak se její bratři modlí bez

Editina matka byla výjimečná osoba, spojovala celou rodinu vřelostí náročné lásky. Byla vzorem hluboké víry v Boha, věrnosti denní modlitbě, přesného dodržování postů a dalších náboženských praktik.

vnitřního přesvědčení o Boží existenci. Zvláště silně prožívala pohřby svých dvou strýců, kteří spáchali sebevraždu. Svým mimořádně vnímavým dívčím srdcem vycítila, že při pohřbech se odříkávaly modlitby bez víry v osobní život po smrti a v další setkání se zemřelými. Po létech napsala: „Nesmrtelnost lidské duše ▷

Bratislavská univerzita

Foto: 5x archiv MSI

není u mnoha Židů předmětem víry. Veškerá jejich snaha se vztahuje k dočasnosti. Dokonce i zbožnost je zaměřena na posvěcení tohoto života.“

Touha po pravdě

Edita byla v hledání pravdy nekompromisní. Odmítla víru v existenci Boha, jehož obraz se vytvořil v jejím vědomí v dětství a od 21. roku svého života se považovala za ateistku. „Stav mé duše před obrácením byl hřích radikální nevěry,“ napsala po své konverzi. Ale v tomto období „radikální nevěry“ Edita s velikou vroucností toužila po pravdě a hledala ji na cestách filosofického poznání. V jednom ze svých dopisů Romanovi Ingarde-novi píše: „Když se dívám přímo na onu dobu, na pozadí vidím vždy zoufalý stav ducha, ve kterém jsem se nacházela, ten nebyvalý chaos a temnotu.“ Její upřímné a vášnivé hledání pravdy bylo v její bytosti cestou vedoucí k Bohu, třebaže si to tehdy ještě neuvědomovala. Když našla pravdu v osobě Krista, napsala: „Touha po pravdě byla mojí jedinou modlitbou...“

Vnitřní ryznost i v době hledání

Je třeba mít na paměti, že v době chaosu a temnoty, zoufalého stavu ducha způsobeného ateismem, zachovala Edita velkou vnitřní poctivost, sebekázeň, čistotu srdce a věrnost etickému radikalismu. Pro pravdu byla připravena podstoupit největší odříkání. Napsala: „Život pro vědu zavazuje. Žila jsem vždy jako řeholnice.“ Jedině díky čistotě srdce šla Edita vytrvale cestou zrání k pravdě a nesvalila

Její upřímné a vášnivé hledání pravdy bylo cestou vedoucí k Bohu, třebaže si to tehdy ještě neuvědomovala.

se „do propasti konečného agnostického skepticismu“. (J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*)

Touha po opravdové lásce

Během studií chovala výjimečné city k polskému studentovi Romanu Ingarde-novi a také k Hansi Lippsovi: „Přes velkou oddanost práci jsem v srdci živila naději, že zažiji velkou lásku a štěstí v manželství,“ napsala v autobiografii. „Neznala jsem vůbec zásady víry a katolické morálky, ale byla jsem zcela proniknuta katolickým ideálem manželství. Mezi mladými lidmi, se kterými jsem se setkávala, se mi zvláště jeden líbil a ráda bych si ho byla vzala.“ Edita dokázala svoji citovou touhu zduchovnit tak, aby její láska byla touhou po dobru milovaného člověka, nikoli snahou ho získat a vlastnit. Chránila své panenství jako drahocenný poklad. Sama vzpomíná: „Naše přátelství

Edita Steinová v době studií

jsem opírala o nezlomné přesvědčení, že je to velmi čistý člověk... Nechtěla jsem mít kontakt s lidmi, kteří by v tomto bodě pokulhávali.“

Rozpad ateistických předsudků

Edita Steinová byla jednou z prvních a nemnoha dívek, které v roce 1911 začaly studovat na bratislavské univerzitě. Dva roky tam studovala psychologii, dějiny a německou filologii. V roce 1913 přestoupila do Göttingenu, aby na tamější univerzitě získala filosofické znalosti pod vedením světově známého filosofa Edmunda Husserla, zakladatele slavné fenomenologické školy. Tam drtivou většinu studentů tvořili Židé. „Husserl a jeho manželka byli židovského původu, ale velmi brzy se z nich stali protestanti.“

Fenomenologie byla nový filosofický směr, který mnohé inspiroval k přijetí křesťanství. Do té doby převládající filosofie Kantova idealismu redukovala každou lidskou zkušenost i Boží přirozenost na čistě subjektivní pojmy. Naproti tomu Husserl zdůrazňoval možnost poznání objektivní skutečnosti včetně skutečnosti nadpřirozené. Díky tomu Edita pochopila, že i ona má možnost dojít k poznání existence neviditelného Boha. Zvláště byla fascinována přednáškami dvou židovských profesorů – Adolfa Reinacha, jenž přijal křesťanství a obrátil se ke katolictví v roce 1899, a Maxe Schelera, jehož geniální přednášky o pokoře

Roman Ingarden, fenomenolog ze Lvova

Hans Lipps, kolega ze studií

Profesor Edmund Husserl

a svatosti otevřely Editě pro ni dosud neznámé perspektivy poznání v duchovní sféře. Studium v Göttingenu na nejprestižnější z humanistických škol tehdejší Evropy přispělo k tomu, že zdi ateistických předpokladů se začaly hroutit a rozpadat a Editin duch se pomaloučku otevíral, aby přijal tajemství neviditelného Boha.

Setkání s křesťanstvím má svůj vliv

Dejme slovo Editě Steinové: „Maxe Schelera naplňovaly katolické ideje a uměl pro ně získat stoupence celým vyzářováním svého ducha a silou výmluvnosti. Bylo to mé první setkání s dosud pro mě neznámým světem. Nepřivedlo mě to ještě k víře, ale otevřelo to určitou oblast ‚fenoménu‘, kolem něhož jsem nemohla přecházet jako slepec. Ne nadarmo nám

Edita Steinová jako zdravotní sestra v Hranicích na Moravě

byly stále vštěpovány principy, abychom ke každé věci přistupovali bez předpokladů a odmítali všechny ‚obavy‘. Jedno po druhém ze mě spadávala pouta racionalistických předpokladů, v nichž jsem vyrůstala a nevěděla o tom, a náhle přede mnou stnul svět víry. Vždyť lidé, které jsem denně potkávala a na něž jsem hleděla s údivem, vírou žili. Musela tedy být hodnotou přinejmenším zasluhující promyšlení. Občas jsem byla až příliš zaujata svými záležitostmi, proto jsem se problémy víry nezaobývala systematicky. Spokojovala jsem se nekritickým absorbováním impulsů, které přicházely z mého okolí, a které – téměř nepozorovaně – mě vnitřně přetvořily.“

Fascinující objev víry

„V Göttingenu jsem se naučila mít úctu k problémům víry a vážit si věřících lidí. Chodila jsem dokonce někdy se svými přáteli do protestantského kostela. Spojování náboženství a politiky převládající v kázáních mě, samozřejmě, nemohlo dovést k poznání pravé víry, spíš mě odrazovalo. Cestu k Bohu jsem ještě nenašla...“

Pomáhá na Moravě a vstupuje do světa vědy

V roce 1915, když zuřila 1. světová válka, přerušila Edita studia, aby pět měsíců pracovala v polní nemocnici na Moravě jako ošetřovatelka Červeného kříže. S velkou angažovaností, starostlivostí a nezištnou láskou tam pečovala o raněné vojáky a nemocné s nakažlivými chorobami. Po návratu v srpnu roku 1916 obhájila doktorát z filosofie na univerzitě ve Freiburgu u profesora Edmunda Husserla a dostala nejvyšší hodnocení – *summa cum laude*. Byl to ohromný výsledek, pro-

tože v té době nebyly ve vědeckých kruzích ženy přijímány. Mimořádné Editiny schopnosti profesor Husserl ocenil tím, že jí pověřil funkcí své asistentky.

Další krůčky

Edita se začala stále víc přibližovat ke křesťanství, protože vídala věřící lidi, kteří měli autentický kontakt s Bohem, a proto vyzářovali zvláštní teplo lásky a klidu. Objevovala tak existenci neznámého a přibližovala se k duchovní kráse fascinujícího nadpřirozeného světa. Začala se začítat do Nového zákona, studovala Otčenáš..., seznamovala se s díly velkých křesťanských filosofů: svatého Augustina, svatého Tomáše a blahoslaveného Jana Dunse Scota.

První setkání s tajemstvím kříže láme nevěru

V roce 1917 dostala otřesnou zprávu o smrti svého milovaného profesora Adolfa Reinacha, který padl na frontě. Jeho manželka Anna poprosila Editu o pomoc při uspořádání díla zemřelého muže. Edita si jako nevěřící v posmrtný život myslela, že mladou vdovu zastihne ve stavu smutku. Ke svému úžasu viděla, že Anna navzdory žalu způsobenému ztrátou milovaného muže zářila duchovní pohodou a vůbec nepotřebovala útěchu. Edita pochopila, že víra ve zmrtvýchvstalého Krista a věčný život dávala Anně ▷

„Vše, co můžeme udělat, je nepatrné ve srovnání s tím, co dostáváme. Ale ono nepatrné musíme udělat sami. Především se vytrvale modlit o poznání správné cesty; když ji spatříme, jít bez vzdoru za vnuknutím milosti.“

Kostel svatého Michaela Archanděla ve Vratislavi, ve kterém se v letech 1921–1933 modlila svatá Edita Steinová

Foto: 4x archiv MS!

velikou duchovní sílu. Po letech napsala: „Na Reinachově pohřbu jsem se poprvé setkala s křížem a Boží mocí, jakou dává těm, kteří ho nesou. Poprvé v životě jsem uviděla Církev v jejím vítězství nad stínem smrti. V tuto chvíli se zlomila moje nevěra a objevil se Kristus v tajemství kříže.“ (Myslenky Edity Steinové)

Vědecká činnost

Příklad hluboké víry Anny Reinachové se pro Editu stal zřetelným znamením, které ji vedlo ke křesťanství. Ale v této době bylo velmi těžké učinit konečné rozhodnutí. Musela k němu ještě dozrát a potřebovala na to přibližně pět let. Po roce náročné spolupráce s Husser-

lem rezignovala Edita na asistenturu u něj. Poté, co publikovala několik svých knih a měla za sebou i několik oslnivých vystoupení na filosofických sympóziích, se Edita Steinová stala jednou z nejvýznamnějších osobností evropské filosofické a kulturní elity.

Noc osudového setkání

Byla to doba, v níž mnohaleté vytrvalé hledání pravdy přivedlo Editu Steinovou na práh křesťanství. Bezprostřední příčinou, která potvrdila její rozhodnutí zcela se odevzdat Kristu a vstoupit do společenství katolické církve, byla celonoční četba autobiografie svaté Terezie Veliké. Došlo k tomu jednoho letního večera v roce

Bezprostřední příčinou, která potvrdila její rozhodnutí zcela se odevzdat Kristu a vstoupit do společenství katolické církve, byla celonoční četba autobiografie svaté Terezie Veliké.

Edita se setřenicí v Göttingenu roku 1921

1921 v domě manželů Jadwigy a Konrada Martiusových, přátel ze studií. Když byla Edita v domě sama, chtěla si vzít ke čtení nějakou knihu, a tak si jednu náhodně vybrala z domácí knihovny. Byla to autobiografie svaté Terezie z Ávily. Po letech na tuto událost vzpomíná takto: „Sáhla jsem jen tak pro nějakou knihu. Měla název: Život svaté Terezie z Ávily, který sama napsala. Začala jsem číst. Okouzila mě! Četla jsem jedním dechem až do konce. Když jsem ji zavřela, řekla jsem si: To je Pravda.“ Stalo se pro ni zřejmé, že existuje osoba Zmrtvýchvstalého Krista, který žije a působí ve své Církvi. Uvěřit v Něj znamená navázat s Ním osobní kontakt v modlitbě a svátostech.

Edita v době, kdy učila na dominikánské dívčí škole ve Špyru (Speyer)

Kostel svatého Michaela Archanděla ve Vratislavi

Rozhodnutí pro křest v katolické církvi

Hned ráno zamířila do knihkupectví a koupila si katolický katechismus a misálek. Její mnohaleté bolestné hledání pravdy skončilo rozhodnutím přijmout křest v katolické církvi. Mystická zkušenost Boha u svaté Terezie završila dlouhou dobu Editina hledání, které definovala jako modlitbu, která vedla k víře chápané jako „spočinutí v Bohu“. Edita pochopila, že skutečnými experty v oblasti víry jsou mystikové a svatí, neboť mají autentickou zkušenost Boha.

Jak sama pohlíží na své obrácení

Edita psala o cestě osvobození z otroctví ateismu takto: „Od léta 1921, kdy se mi dostal do rukou ‚Život‘ naší svaté matky Terezie... skončilo mé dlouhé hledání pravé víry...; Bůh je Pravda. Kdo hledá pravdu, hledá Boha, i kdyby o tom nevěděl... Někdo může být nevěřící bez osobní viny (ve smyslu naprosté neznalosti Boha), a proto jsou pro něj obrazy Písma svatého nečitelné. Víme, že již zátěž prvotním hří-

chem způsobuje určité zatemnění ducha; pokud je navíc zatemňuje okolí, nese určitou odpovědnost i viny! Sám nevěřící je však vždy spoluzodpovědný. Stále méně se stává, aby se k někomu nedostala svědectví o Bohu... Bůh každého vede jeho vlastní cestou: jedni docházejí k cíli rychleji a snadněji, jiní později a namáhavěji. Vše, co můžeme udělat, je nepatrné ve srovnání s tím, co dostáváme. Ale ono nepatrné musíme udělat sami. Především se vytrvale modlit o poznání správné cesty; když ji spatříme, jít bez vzdoru za vnuknutím milosti. Kdo tak jedná a je trpělivý, nemůže říci, že jeho snaha byla marná. Jenom se nesmějí dávat Bohu termíny.“ (Myšlenky Edity Steinové)

Spolupráce s Boží milostí na cestě k obrácení

Edita Steinová zdůrazňuje, že víra je dar Boha, ale člověk musí podstoupit námahu otevření se a přijetí tohoto daru: „Člověk, v němž působí milost a který se k ní obrací, svádí obvykle dlouhotrvající zápas, aby se postupně vymanol z přirozeného světa a ze sebe... Milost musí k člověku přijít sama. Ze sebe samého může člověk v nejlepším případě přijít k jejím branám, ale nikdy nedokáže najít vchod.“ (J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*)

Přicházela na to, že člověk sám o sobě je ničím a svou nekonečnou hodnotu a důstojnost může nalézt jen ve spojení s Kristem.

Rada jak hledat Boha

V dopise svému kolegovi, který upřímně hledal Boha, Edita s prostotou radí: „Co poradit? Už jsem vám poradila: stát se dítětem a život spolu s veškerým hledáním a veškerým filosofováním vložit do Otčových rukou. A pokud to ještě nedokážete, prostě neznámého, pochybnosti vzbuzujícího Boha, aby pomohl. Teď se na mě určitě díváte s podivením, že Vám smím doporučovat tuto prostou, dětinnou moudrost. Je to pravá moudrost proto, že je prostá; v ní jsou skryta všechna tajemství. Je to také cesta, která vede bezpečně k cíli.“ (J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*)

Druhé narození a život po křtu

Po několika měsících intenzivní přípravy přijala Edita křest – došlo k tomu 1. ledna roku 1922 v kostele svatého Martina v Bergzabern. Přijetí této svátosti pro ni bylo zkušeností druhého duchovního narození, zakořenění v Boží realitě. Napsala: „Není pochyb, že při narození z Ducha zakouší duše úplnou proměnu... Duch světla neničí individualitu člověka, ale snoubí se s ní a díky tomu se člověk znovu narodí.“

Když Edita přijala křest a přistoupila poprvé ke svatému přijímání, byla rozhodnuta zcela se obětovat Bohu v řeholním životě, ale nechtěla působit příliš velkou bolest své matce, a tak se rozhodla ještě několik let počkat. Složila soukromé sliby čistoty, chudoby a poslušnosti a nastoupila na pozici učitelky němčiny na gymnáziu sester dominikánek. Za hodiny nebrala žádný honorář. Ode dne křtu Edita denně přijímala Eucharistii. Měla také stálého zpovědníka. ▶

Krátkou kariéru v Münsteru ukončily nacistické zákony. Brzy potom píše dopis papeži.

Svěťice a modlitba

Z vlastní zkušenosti napsala o modlitbě toto: „Bezmezná odevzdání se Bohu, ono plné a trvalé spojení, je nejvyšší povznesení srdce a nejvyšší stupeň modlitby, k jakému můžeme dojít. Duše, jež ho dosáhly, jsou opravdu srdcem Církve, žijí v nich Kristova velebnějšská láska. Skryté s Kristem v Bohu už neznají nic kromě Boží lásky, která je zcela naplňuje a září na ostatní.“ (Z vlastní hloubky)

Vědkyně a filosofka řeholnicí

V tomto období se Edita Steinová modlila a intenzivně vědecky pracovala. Napsala několik velmi závažných filosofických prací, přeložila některá díla svatého Tomáše Akvinského a knihy kardinála Newmana, velkého konver-

tity z anglikanismu v 19. století. V letech 1928–1933 dostávala pozvání, aby přednášela na různých evropských univerzitách. Poté, kdy se Hitler dostal v roce 1933 k moci, nastala pro Židy i katolíky doba pronásledování. Zjara roku 1933 napsala Edita dopis papeži Piovi XI. s prosbou, aby vydal encykliku odsuzující hitlerovský ateismus. V říjnu téhož roku vstoupila do řádu bosých karmelitek v Kolíně nad Rýnem a přijala jméno Sestra Terezie Benedikta od Kříže.

Zvláštní pohled na přicházející kříž

Chápala doslovně přikázání lásky k nepřítelům, a proto se vroucně modlila za pronásledované i pro následovatele a obětovala se jako oběť za židovský národ,

Nacistický protizidovský leták: „Do 10. hodiny v sobotu má židovstvo čas zamyslet se! Později začne boj! Židé z celého světa chtějí zničit Němce! Německý národe! Braň se! Nic nekupuje u Židů!“

Foto: 4x archiv MSI

Poslední snímek Terezie Benedikty od Kříže pořízený v nizozemském Echtu

Vyznala, že za celý život neprožila tolik radosti jako během dvou let svého noviciátu. Její radost vycházela z hluboké kontemplace a pokory, a tedy z úzkého spojení s Kristem v lásce.

Němce i mír ve světě. Tehdy napsala toto: „Stalo se zřejmým, že Bůh znovu klade těžkou ruku na svůj národ a že osud tohoto národa je také mým osudem... Rozmlouvala jsem se Spasitelem a řekla jsem Mu, že vím, že nyní Jeho kříž bude vložen na židovský národ. Souvislosti toho nechápeme, ale ti, kdo chápou, ti ho musejí jménem všech na sebe pohotově vzít. Chci to udělat, ať mi to přinese cokoli. Když pobožnost skončila, měla jsem vnitřní jistotu, že jsem byla vyslyšena. Ale v čem má spočívat toto nesení kříže, to jsem ještě nevěděla.“

Šťastný život s Pánem

Edita po vstupu do kláštera zářila radostí jako dosud nikdy. Jak lze vysvětlit fakt, že tato velká intelektuálka, která měla ráda tanec, horské hřebeny, veslování, tenis, koncerty, divadlo a filosofické diskuse – zbavena toho všeho – byla tak šťastná v přísné klauzuře? Jediným pramenem její radosti byl, jak sama píše, „začátek života ruku v ruce s Pánem“. Vyznala také, že za celý život neprožila tolik radosti jako během dvou let svého noviciátu. Její radost vycházela z hluboké kontemplace a pokory, a tedy z úzkého spojení s Kris-

tem v lásce. Z modlitby čerpala velkou sílu soustředění a tvůrčích sil. Ve volném čase mezi řeholními povinnostmi napsala během devíti měsíců pětisetstránkovou filosofickou práci nazvanou *Endliches und Ewiges Sein* (*Konečné bytí a věčné bytí* – pozn. red.).

Fašismus se projevuje

Po takzvané křišťálové noci 9. listopadu roku 1938, kdy byly desítky tisíc Židů v celém Německu uvězněny a deportovány do koncentračních táborů, sestra Terezie Benedikta věděla, že bude muset opustit Německo, aby nedala hitlerovcům záminku k likvidaci kláštera. V té době nacističtí ateisté vedeni nenávistí k Církvi zrušili mnoho klášterů a řeholnice se ocitly prostě na ulici. O silvestrovské noci roku 1938 byly sestra Terezie Benedikta a její rodná sestra Rosa, která přijala katolickou víru v roce 1936, tajně převezeny na Karmel v nizozemském městečku Echtu. Roku 1939 na Květnou neděli píše sestra Terezie Benedikta dopis matce představené, ▷

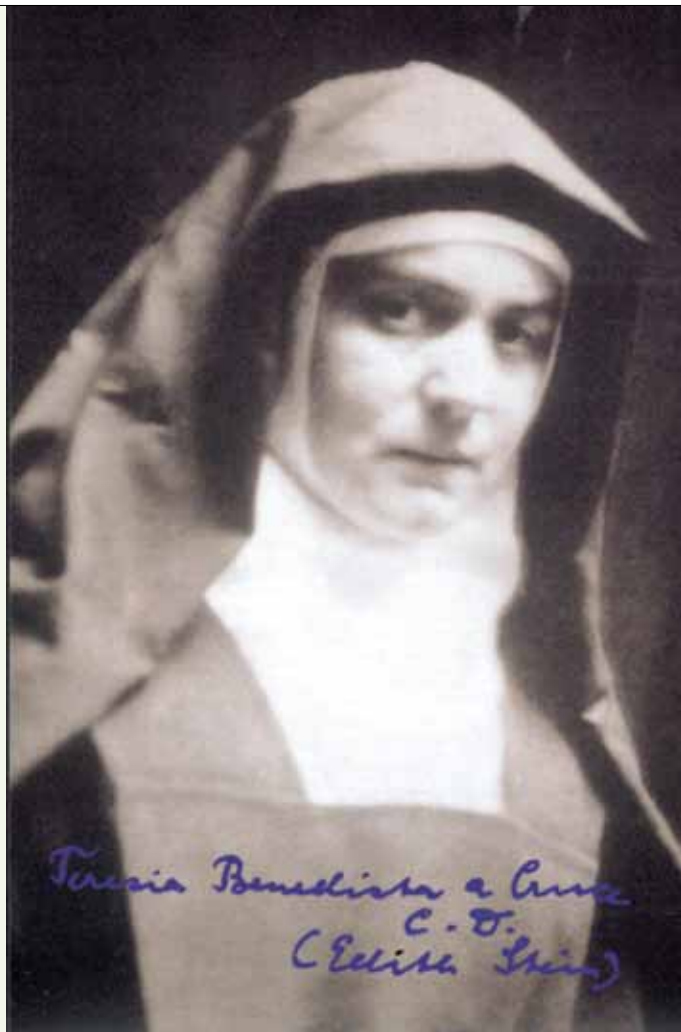

Foto: 2x archiv MSI

Nacistický koncentrační tábor Auschwitz II – Birkenau (Osvětim-Březinka) nedaleko Krakova. Pohled zevnitř na bránu, kterou vjížděly vlaky s lidmi, kteří byli na místě roztrženi buď pro práci, nebo okamžitou likvidaci.

**„Co je tedy třeba udělat?
Ze všech sil se zbavovat
sebe..., mysl zaměřit
na Boha v prostém pohledu,
vůli v lásce podřídít
Boží vůli.“**

v němž vyjadřuje připravenost přijmout smrt z Boží vůle v duchu oběti za mír ve světě, za církev, Židy, Němce...

Odevzdána do rukou Božích

V oktávu Božího těla roku 1939 sepisuje závěť, kterou končí slovy: „Již nyní přijímám takovou smrt, jakou mi Bůh určil, s dokonalou odevzdaností Jeho vůli a s radostí. Prosim Pána, aby byl tak laskav a přijal můj život i smrt ke své cti a chvále za všechny záležitosti Nejsvětějšího Ježíšova Srdce i Srdce Mariína, za svatou církev, zejména za zachování, posvěcení a dokonalost našeho posvátného Řádu, za Karmel v Kolíně a v Echtu, v duchu oběti za nevěru židovského lidu, aby Pán byl svými přijat, aby přišlo Jeho království ve slávě, jako prosbu za záchranu Německa, za světový mír a nakonec za mé blízké živé i zemřelé, za všechny, které mi Bůh dal, aby nikdo z nich nezahynul.“ (Citováno podle J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*.)

Bud' zdráv kříži, jediná naděje

Prvního září roku 1939 napadl Hitler Polsko a tím začala 2. světová válka. O dva týdny později píše sestra Benedikta šoku-

jící esej *Bud' zdráv kříži, jediná naděje*. Kdo dokáže zapomenout na sebe a nazírá Kristovo utrpení, mocí mystické modlitby bude překonávat zlo. Sestra Benedikta píše: „*Scientiam crucis* (vědu kříže) lze získat jen tehdy, když člověk sám a do hloubky kříž zakouší. Od počátku jsem o tom byla přesvědčená a řekla jsem z hloubky srdce: *Ave crux, spes unica* („Bud' zdráv kříži, jediná naděje!“)

V tíživé atmosféře píše nejcennější dílo

V roce 1941 Němci obsazují Nizozemsko. Sestra Terezie Benedikta je 15. září roku 1941 přinucena okupační vládou nosit žlutou Davidovu hvězdu s nápisem „Žid“ a pravidelně se hlásit na gestapu. Sestra Terezie Benedikta nikdy gestapáky nezdravila zvoláním „Heil Hitler!“ Poprvé pocítila vnitřní impuls jasně deklarovat, na čí straně barikády stojí v boji mezi Bohem a satanem, a proto pozdravila přicházejícího gestapáka slovy: „Bud' pochválen Pán Ježíš Kristus.“ Důstojník oněměl, sklopil hlavu a nic neodpověděl. Během pobytu v Echtu napsala sestra Terezie Benedikta poslední, nepochybně nejcennější dílo svého života, nazvané

Věda kříže. Je to geniální studie o teologii svatého Jana od Kříže.

Odvážný čin s krutými důsledky

Nizozemský episkopát vydal 26. června roku 1942 pastýřský list jako protest proti deportaci Židů a vyhánění židovských dětí z katolických škol, které jediné byly pro ně dostupné. Hitlerovské úřady přikázaly biskupům protest stáhnout. Katoličtí biskupové na rozdíl od protestantských pastorů nejenže list nestáhli, ale rovněž doporučili přečíst u všech ambonů telegram plný výhrůžek, který dostali od okupačních úřadů. Jako odpověď hitlerovci uvěznil v neděli 2. srpna většinu katolíků židovského původu pobývajících na území Nizozemska.

Mučednictví korunuje život

Mezi zatčenými se ocitla sestra Terezie Benedikta i její sestra Rosa Steinová. Před deportací do Osvětimi byly obě několik dní v táboře na území Nizozemska, kde sestra Terezie Benedikta těšila a na duchu posilovala spoluvězně. Ačkoli si uvědomovala, že ji brzy čeká smrt, zářila duchovní pohodou.

Foto: Wikimedia Commons, Michel Zacharz

„Nejsme sami, a když ztrácíme důvěru ve své rozlišování, a dokonce i ve svou modlitbu, přichází nám na pomoc síla plynoucí z poslušnosti Církvi a z víry v přímluvu ostatních.“

Do Osvětimi byla deportována spolu se svou sestrou 7. srpna roku 1942 v dobytých železničních vagónech. Cesta trvala dva dny. Sestra Terezie Benedikta až do konce nosila svůj karmelitánský hábit. Všechno ukazuje na to, že ihned po příjezdu do Osvětimi byla poslána do plynové komory a její tělo bylo spáleno v krematoriu.

Nápis na místě umučení

Dnes se na místě mučednické smrti Edity Steinové nachází kovová deska, na které je citát z jejího díla: „Láska bude naším věčným životem a už zde se k ní musíme blížit tak, jak je to jen možné. Ježíš se stal člověkem, aby pro nás byl cestou. Co je tedy třeba udělat? Ze všech sil se zbavovat

Hrob Editiny matky na židovském hřbitově ve Vratislavi

sebe..., mysl zaměřit na Boha v prostém pohledu, vůli v lásce podřídit Boží vůli. Snadno se to řekne, ale úsilím našeho života by se toho nedosáhlo, kdyby Bůh neučinil to nejpodstatnější. Musíme však doufat, že neodmítne svoji milost, když věrně učiníme ‚tu trošku‘, co můžeme. A ‚ta troška‘ – bráno z našeho hlediska – je pro nás velmi mnoho.“ (Hrad)

Patronka Evropy

Edita Steinová, obrácená ateistka, karmelitka, jeden z nejlepších mozků 20. století, vědkyně, filosofka a také svěťice, ukončila svůj pozemský život 9. srpna roku 1942 a stala se tak čitelným znamením pro lidi, kteří hledají pravdu, a symbolem jednoty mezi katolíky a Židy.

Sestra Terezie Benedikta od Kříže byla blahoslavena v Kolíně nad Rýnem 1. května 1987 Svatým otcem Janem Pavlem II. Její kanonizace se uskutečnila v Římě 11. října 1998. O rok později byla prohlášena spolupatronkou Evropy.

Je třeba se rozhodnout

Premýšlejme nad touto její myšlenkou: „Není třeba, abychom do konce svého života hledali důkaz oprávněnosti náboženské zkušenosti. Je však nezbytné, abychom se vyslovili ‚pro‘ Boha nebo ‚proti‘ Bohu. Vyžaduje se od nás toto: rozhodnout se, i když nedostaneme záruku. To je velké riziko víry. Cesta vede od víry k patření, nikoli naopak. Ten, kdo je příliš pyšný, aby se tou těsnou brankou protáhl, zůstane venku. Ale ten, kdo se protlačí na druhou stranu, se ještě za života dostává ke stále větší zřejmosti a zakouší maximum pravdivosti: *credo et intellico*, věřím a chápu. Myslím si, že se tu dá málo dosáhnout na cestě prožitků, které

se utvářejí a konstruují v obrazotvornosti. Kristus nás tu nenechal jako sirotky. Poslal nám svého Ducha, aby nás uvedl do celé pravdy (srov. Jan 16,13). Založil svou Církev vedenou Jeho Duchem a dal nám na zemi svého zástupce, jehož ústy k nám promlouvá Duch Svátý. V Církvi také spojil všechny věřící a chtěl, aby jeden byl zodpovědný za druhého. Takto nejsme sami, a když ztrácíme důvěru ve své rozlišování, a dokonce i ve svou modlitbu, přichází nám na pomoc síla plynoucí z poslušnosti Církvi a z víry v přímluvu ostatních.“ (Myšlenky Edity Steinové)

Modleme se se svatou Editou Steinovou:

„Ó Pane, dej mi, prosím, vše, co mě vede k Tobě.

A vezmi mi všechno, Pane Bože, co mě od Tebe může odvést.

Vezmi mi rovněž mě samotnou a celou mě přijmi jako své vlastnictví.“

P. Mieczysław Piotrowski TChr ■

Prameny k dalšímu studiu:

Steinová, Edita. *Myšlenky a dopisy*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 1991.
Stein, Edita (Terezie Benedikta od Kříže). *Vánoční tajemství*. Vimperk; Wiener, 1991.
Kol. autorů. *Vzpomínky na Editu Steinovou*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 1992.
Neyer, Maria Amata. *Edita Steinová. Život v dokumentech a obrazech*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 1993.
Stein, Edith. *Věda kříže. Studie o svatém Janu od Kříže*. Brno; Cesta, 2000.
Steinová, Edita. *Myšlenky a meditace*. Svitavy; Trinitas, 2000.
Edita Steinová s Amátou Neyerovou. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2004.
Steinová, Edita. *Cesty k vnitřnímu ztišení*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2005.

Svatá Edita Steinová ...o lásce

Kaple sv. Edity Steinové v kostele sv. Michaela Archanděla ve Vratislavi

„Lidská láska tíhne k tomu, aby si podržela předmět své lásky. Kdo miluje lidi jako Kristus, chce, aby náleželi Bohu, nikoli jemu samému. A tak si zajišťuje, že je samozřejmě bude mít na věky. Jestliže získáme člověka pro Boha, jsme s ním v Bohu spojeni, zatímco touha získat si ho pro sebe vede často k tomu, že ho dříve nebo později ztratíme.“ „Láska je nejsvobodnější ze všeho, co existuje. (...) Svátí, kteří (...) se rozhodli k hrdinské lásce k nepřítelům, zažili svobodu lásky. Snad možná ještě nějakou dobu bude trvat odpor přirozenosti, ale je bezmocný a nemůže mít vliv na postoj

vedený nadpřirozenou láskou. Obvykle ustupuje před přemírou božského života, který stále víc duši naplňuje. Láska ve svém nejzazším smyslu přece znamená odevzdat vlastní existenci Milovanému a spojit se s Ním. Božího Ducha, Boží život, Božskou lásku, čili samotného Boha, poznává právě ten, kdo koná Boží vůli. Když ji totiž plní v nejhlubším sebeodevzdání, pak se božský život stává jeho vnitřním životem: vstupuje do sebe a nachází v sobě Boha. (*Konečné bytí a věčné bytí*).

Svatá Terezie Benedikta od Kříže ■

Kdo miluje lidi jako Kristus, chce, aby náleželi Bohu, nikoli jemu samému. A tak si zajišťuje, že je samozřejmě bude mít na věky.

...o smyslu utrpení

„Existuje povolání k utrpení s Kristem a jeho prostřednictvím spolupůsobení v Jeho spásanosném díle. Spojení s Pánem se stáváme údy Jeho mystického těla. Kristus ve svých údech prodlužuje vlastní život a On sám v nich trpí. Utrpení ve spojení s Pánem se stává Jeho utrpením, je zapojeno do velkého díla spásy a je proto plodné. To je zásadní myšlenka řeholního života, především karmelitánského života: dobrovolným a ochotným přijetím utrpení je přimlouvat se za hříšníky a spolupracovat na vykoupení lidstva.“ (*Díla*)

„Každý člověk musí trpět a zemřít, ale pokud je živým údem Kristova mystického těla, jeho utrpení a smrt dostávají vykupitelskou sílu díky božství Toho, jenž je jeho Hlavou. To je podstatný

důvod, pro který každý světec tolik po utrpení toužil.“ (*Tajemství Vánoc; Z vlastní hloubky*)

„Jako Beránek musel být zabit, aby byl vyvýšen na trůn slávy, tak utrpením a křížem vede cesta ke slávě všechny ty, kteří jsou povoláni a pozváni na Beránkovu svatební hostinu. Kdo chce být zasnouben Beránkovi, musí se dát spolu s Ním přibít na kříž. Všichni označení Beránkovou krví, to znamená všichni pokřtění, jsme k tomu povoláni, ale ne všichni Jeho pozvání chápeme. Jít za Kristem znamená stále věrněji Ho následovat; tato výzva zní pronikavě v duši a žádá si jednoznačnou odpověď.“ (*Z vlastní hloubky*)

Svatá Terezie Benedikta od Kříže ■

Utrpení ve spojení s Pánem se stává Jeho utrpením, je zapojeno do velkého díla spásy a je proto plodné.

Foto: Ondřej P. Vaněček

Věnovala jsem se vědě, ale podstatnému jsem nerozuměla...

Myšlení Edity Steinové mi bylo cizí

Myšlení Edity Steinové mi bylo cizí. Byla jsem spojena s takovým pěstováním vědy, jež je daleko od toho, aby pokořilo rozumové pravdy před zjevenými pravdami, a které vnímá náboženství jen jako jednu z oblastí kultury. Teprve „zavírovaný život“ ukázal neúčinnost mého filosofování pro konkrétní situace, v nichž je nutné se rozhodovat pro přežití. Tehdy se v mém životě zjevila jako životodárná filosofie, kterou pěstovala Edita Steinová. Objevila se také na jejích základech postavená duchovní cvičení, která jsem konala denně, a to mi pomohlo dostat se z existenciálního propadu. Samozřejmě nebyla to jen tato cvičení sama, brána zejména mechanicky, co postupně vracelo smysl mé vědecké práci a jas i chuť života. V mém případě se potvrdila účinnost filosofické cesty Edity Steinové: „Kdo hledá pravdu, hledá Boha, i kdyby si to neuvědomoval.“

Nový pohled v lásce přináší radost

Darované světlo „shůry“ a také duchovní vedení sestry Immakulaty a otce Vojtěcha mi umožnily podívat se na svět, na lidi a konec konců i sama na sebe úplně jinak, to znamená v lásce. Změnilo se moje nitro a začala jsem se znovu radovat ze života. Svět se nezměnil, ale změnilo se moje myšlení a současně moje očekávání,

moje aktivita, můj vztah k lidem. Za tento zázrak obrácení vděčím hlavně Editě Steinové. Ona mě také denně provází. Její rady, jak se vnitřně ztišit, jak začít a jak si zorganizovat den, jak vydržet krizi, jak udělat těžké rozhodnutí, jak čelit nechuti vůči „bližním i vzdáleným“, mi znějí v uších a snažím se je poslouchat. Řídím se jimi a snažím se následovat Krista.

Jdu cestou Edity Steinové, cestou kříže

Právě díky Editě Steinové jsem našla toho nejmoudřejšího filosofa a učitele. Ačkoli jeho cestou pod vedením Edity Steinové jdu téměř patnáct let, nemohu říci, že můj život je snadný, bez trápení a že by v něm chybělo rozmanité utrpení. Proto také často opakuji otázku: Proč je to tak? Proč trpím já, moji nejbližší, proč vůbec trpíme, když se tolik snažíme být dobří? Proč musíme snášet tolik námahy, samoty, pokořování a neporozumění přesto, že děláme všechno, co je v naší moci, aby tomu tak nebylo? A právě tehdy se objevuje Edita se svou zářivou osobností. Bere za ruku a vede a učí přitom v duchu vědy, která nezklame, a tou je věda

Foto: archiv MSI

Naslouchat a poslechnout byl pro mě největší osobnostní problém. Je to však problém, s nímž se setkává téměř každý a se kterým je třeba se utkat, aby člověk osobnostně rostl.

kříže. Mohlo by se zdát, že tato podoba vědy může jen odradit, znechutit; že není pro nás, ale spíš pro svaté, jimiž nejsme a vůbec být nechceme. Myslela jsem si to dlouho, dokonce i tehdy, když už jsem studovala díla Edity Steinové. Ale právě že jen studovala, a nevžívala jsem se do jejího života, myšlenek a poselství... Ovšem už to byl značný pokrok v mé práci na sobě. ▷

Kaple svatě Edity Steinové v kostele svatého Michaela Archanděla ve Vratislavi

Foto: archiv MSI

Pokora – nejobtížnější ctnost srdce

Jak se ukázalo z perspektivy mých zkušeností, naslouchat a poslechnout byl pro mě největší osobnostní problém. Je to však problém, s nímž se setkává téměř každý a se kterým je třeba se utkat, aby člověk osobnostně rostl. S tímto problémem zápasí také Edita jak v boji o svou identitu, tak i na rovině filosofické. Výsledkem tohoto zápasu bylo, že dosáhla pokory, nejobtížnější z ctností člověka i vědce. Teprve tehdy uslyšela

Pochopila jsem, že největšími realisty jsou svatí; že právě oni získávají nebe – to, co je nejpodstatnější a nejpravdivější – už zde na zemi.

hlas, který byl Pravda. Jak sama říká: „Zůstala mi sice bystrost, abych viděla slabosti druhých, ale už jsem ji nevyužívala, abych bližní zraňovala na nejslabších místech, ale spíš jsem se snažila je šetřit. Přesvědčila jsem se totiž, že jen výjimeční lidé se napraví z chyb, když se jim říkají ‚slova pravdy‘; pomáhá to pouze tehdy, když sami opravdu vážně chtějí být lepšími a dají nám k takové kritice oprávnění.“

Co je dokonalá radost

Uslyšení hlasu pravdy s pozorností vůči moudrosti plynoucí z vědy kříže Editu i mě zbavilo „nároků pro své já“, ale také ve mně uvolnilo radost z existence, radost z toho, že poslouchám Boha. Dalo mi to také možnost pochopit, co je to dokonalá radost, čili dar radostně snášet pokoření, ale také, co je to velikonoční radost, tedy plná radost, radost z lásky až po kříž; radost chápací a zahrnující narození i smrt. Radost nadpřirozenou, získanou odříkáním, pokořováním a poslušností – překročením sebe. Teprve díky této etapě cesty Edity Steinové a jejímu dílu *Věda kříže* jsem se přestala bát a porozuměla jsem sama sobě, druhému člověku i životu. Pochopila jsem, že největšími realisty jsou svatí, o čemž mě usilovně přesvědčoval můj otec; že právě oni získávají nebe – to, co je nejpodstatnější a nejpravdivější – už zde na zemi.

Dr. hab. Anna Grzegorzcyk ■

„Pro křesťana neexistuje cizí člověk. Nejbližší je vždy ten, kterého máme právě před sebou a který nejvíce potřebuje naši pomoc. Nerozhoduje, zda je příbuzný či nikoliv, zda je nám milý či ne, zda je po morální stránce hoden pomoci či nikoliv. Láska Ježíše Krista nezná hranic. Kdo Bohu dává, ten získává.“
sv. Edita Steinová

Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí. Jan 8,32

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus

Proč trpěl a zemřel Pán Ježíš?

Pán Ježíš trpěl a zemřel, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil.

Čemu nás učí zmrtnýchvstání Páně?

Zmrtnýchvstání Páně nás učí, že Pán Ježíš je nejen člověk, ale zároveň Bůh a že i naše těla budou jednou vzkříšena z mrtvých.

Co je církev všobecná, neboli katolická?

Církev všobecná (řecky katholika tj. počeštěno katolická) je viditelná společnost všech pokřtěných, kteří mají pravou víru, přijímají

stejně svátosti a uznávají papeže za svou viditelnou hlavu.

Kdo založil církev?

Církev založil Pán Ježíš.

Srov. *Katolický katechismus*, Fr. Tomášek, Praha, 1968.

Z nauky Církve

Církev je mystické (tj. tajuplné) tělo Ježíše Krista.^[Sent. cert.]

Církev byla založena Bohočlověkem Ježíšem Kristem.^[De fide]

Srov. *Dogmatika, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 1994.*

Poznámka: **De fide** – pravda víry; **Sent. cert.** – logický závěr vyvozený z pravdy víry; **Sent. comm.** – všeobecně rozšířené mínění teologů.; **Sent. fidei prox.** – pravda považovaná za zjevenou Bohem, kterou však Církev definitivním způsobem neprohlásila za pravdu víry.

Rodačka z brněnských Husovic, zdravotní sestra blahoslavená Marie Restituta, vlastním jménem Helena Kafková, je typickým příkladem „svatosti všedního dne“.

Rázná světice z Brna

Kosmopolitní rodina

Příběh rodiny Kafkových je svědectvím těsných vztahů mezi Vídní a Moravou. Otec Antonín Kafka byl obuvníkem, pocházel z Náměště nad Oslavou. Matka Marie pocházela z Přeštic v západních Čechách. Oba mladí lidé se však potkali ve Vídni, kam se jako mnozí jiní vydali za prací. Svatbu měli 24. listopadu 1887 ve vídeňském kostele svatého Leopolda. Nejstarší dcera Marie se jim narodila ještě ve Vídni, syn Bedřich v Náměšti nad Oslavou a dcery Žofie, Albína (obě brzy zemřely) a Valérie se narodily v Husovicích (tehdy samostatném městě, které se spojilo s městem Brnem až v roce 1919). Bydleli na Palackého (dnes Dukelské) ulici, číslo 27. Jako šestá přibyla 1. května 1894 do rodiny dcera Helena. Byla pokřtěna 13. května 1894 v kostele v Zábrdovicích, kam tehdy Husovice farností patřily (kostel v Husovicích byl vysvěcen až v roce 1910).

Lze říci, že svolení rodičů k odchodu do kláštera si Helena nakonec vyvzdorovala.

Obraz v kapli blahoslavené Marie Restituty v klášteře s nemocnicí Hartmannspital ve Vídni od Evy Melounové

Foto: Karel Pažourek

Netrvalo však dlouho a rodina Kafkova se znovu stěhovala, a to zpět do Vídně. Bylo to nejpozději roku 1896, protože roku 1906 získal Antonín Kafka pro sebe a svou rodinu ve Vídni domovské právo. A to bylo možné nejdříve po „desetiletém dobrovolném a nepřetržitém“ pobytu ve Vídni. Rodina, do které přibyla nejmladší dcera Anna, se usadila v Brigittenau (čtvrť svaté Brigity ve 20. vídeňském okrese), kde žila početná česká komunita. Ve farním kostele svaté Brigity přistoupila Helena v květnu 1905 k prvnímu svatému přijímání a v roce 1911 zde byla biřmována.

Průměrná žákyně

Podle dochovaných zpráv, kterých není mnoho, byla Helena spíše průměrnou žákyní. Snad se projevoval i vliv jazykové bariéry, protože u Kafků se mluvilo česky. Školačka Helena ne vynikala velkou pílí, navíc byla znevýhodněna pro svou koktavost. Vada řeči byla na doporučení učitelky léčena dosti drastickou metodou: po tři měsíce nesměla promluvit. Pokud potřebovala něco sdělit, psala na tabulku. Pro živé dítě ve velké rodině a mezi spolužáky to jistě nebylo lehké, ale Helena podporovaná svou matkou vydržela. Po „lčbě“ koktavost ustala. Helena ▷

V kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně-Zábřev, kde byla blahoslavená Marie Restituta pokřtěna, je umístěna její busta

Foto: 2x Karel Pažourek

pak absolvovala dívčí měšťanskou školu a jeden rok hospodářské školy.

Služebná, prodavačka...

Od svých 15 let pracovala Helena v rodinách jako služebná a opatrovnice dětí, stejně jako mnohé jiné české dívky žijící v té době ve Vídni. Od roku 1911 pracovala jako prodavačka v trafice a v roce 1913 nastoupila jako pomocná ošetřovatelka v městské nemocnici ve Vídni-Lainzu. Péče o pacienty v této nemocnici byla svěřena Sestrám od křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka. V práci pro nemocné našla Helena smysl svého života. Pochopila také význam vzdělávání a rozhodla se vstoupit do řádu sester, které znala z nemocnice. Prosadit své přání však pro Helenu nebylo snadné.

Rodiče sice byli zbožní, avšak rozhodnutí pro řeholní život se snažili dceři rozmluvit. Helenina sestra Valérie později vzpomínala: „Matka často plakala a chtěla jí tu věc vylouct z hlavy. Tím tvrdohlavěji však ona trvala na svém.“ Helena se rozhodla situaci řešit útekem z domova, jako nezletilá bez souhlasu rodičů však

do kláštera být přijata nemohla. Lze říci, že svolení rodičů k odchodu do kláštera si Helena nakonec vyvdorovala. V dubnu 1914, tedy krátce před začátkem první světové války, rodiče svolili a Helena byla přijata do kláštera Sester od křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka.

Řeholnice

Řeholní kandidaturu zahájila Helena oficiálně 25. dubna 1914, po půldruhém roce byla přijata do noviciátu a přijala řádové jméno Marie Restituta. Volba řádového jména jakoby předurčila její další osud – Restituta ze Sory byla mučednicí ze začátku 3. století, je patronkou ostrova Ischias, pohřbená je v Neapoli. Jméno Restituta lze přeložit jako „Navráćená, Obnovená“. V roce 1916 složila první sliby, o šest let později (1923) se kongregaci a službě nemocným zasvětila doživotně.

Kongregace Sester od křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka byla založena roku 1865 pro péči o chudé nemocné. Podle ulice, ve které se nachází jejich mateřinec s nemocnicí (Hartmannngasse), bývají sestry někdy nazývány „hartmanky“.

Díky své temperamentní povaze si mezi sestrami i pacienty Restituta brzy získala přezdívku Rezoluta.

Zdravotní sestra

V přihlašovacím dotazníku Helena – Restituta uvedla, že do řádu vstupuje „proto, že chce sloužit nemocným“. V nemocnici v Hartmannngasse byla zařazena na chirurgické oddělení. Vrchní sestra na operačním sále, sestra Barbara, byla velmi přísná a náročná a málokdo se jí zavděčil. Jak vzpomíná jedna ze spolunovicek, Restituta se pod vedením sestry Barbary rychle vypracovala ve schopnou operační sestru, sestra Barbara pak pro složitější zákroky žádala vždy jen ji.

Po prvních slibech byla Marie Restituta poslána z mateřince „do terénu“ a pracovala na chirurgickém oddělení v nemocnici v Neunkirchenu. Po půl roce se vrátila zpět do Vídně-Lainzu, kde pracovala na interním oddělení.

Vrchní sestrou v Mödlingu

V květnu 1919 se hledala nová sestra na operační sál pro řádovou nemocnici v Mödlingu, ležící jižně od Vídně. Tamní primář byl vynikající odborník, ale člověk velmi konfliktní a málokdo s ním vydržel

Neodpovídala představám o asketických světcích, ani tehdejším představám tiché, pokorné, nenápadné řeholnice.

Mladá Helena Kafková před vstupem do kláštera

Foto: radio.cz

dlouho pracovat. Sestra Restituta, které v té době bylo 25 let, se na uvolněné místo sestry na operačním sále dobrovolně přihlásila. Restituta, která sama v péči o nemocné neznala kompromisy, s obávaným primářem nejen vyšla, ale postupně si získala i jeho respekt a brzy se stala vrchní sálou sestrou. Pod Restitutiným vlivem se pozvolna zlepšil i vztah primáře k ostatním sestřám.

V roce 1930 nastoupil na chirurgické oddělení nový primář – dr. Friedrich Stöhr. Restituta dále plnila povinnosti vrchní sestry na operačním sále a často byla pověřena i podáváním éterové narkózy. Díky své temperamentní povaze si Restituta mezi sestrami i pacienty brzy získala přezdívku Rezoluta. Podle zachovalých svědectví byla přísná, ale zároveň spravedlivá a laskavá. Spolusestry, kterým nikdy neodepřela pomoc a radu, ji respektovaly a spoléhaly na ni, že všechno zařídí, zároveň se jí však i bály. Typickým rysem vrchní sestry Restituty bylo její plné a bezpodmínečné nasazení pro pacienty, ať již šlo o přípravu operačního sálu, práci za instrumentačním stolem nebo podávání narkózy. Svou práci nepovažovala za hotovou ani po ukončení operace. O pacienty se starala i po jejich převozu z operačního sálu na oddělení, často po těžké operaci proseděla u nemocného celou noc. Někdy je navštěvovala i po propuštění z nemocnice, nosila potraviny... Měla soucit s pacienty jako s osobami skutečně trpícími, „citlivky a hypochondry“ však snášela obtížně. Jedna z lékařek vzpomíná, že pokud právě neoperoval primář, sestra Restituta do jisté míry vlastně vedla operaci: často operátovi podávala ten nevhodnější nástroj dříve, než si o něj řekl...

Rodný domek Heleny Kafkové – blahoslavené Marie Restituty v Dukelské ulici v Brně-Husovicích s pamětní deskou (vedle reklamy ve firemním štítu)

Duchovní centrum P. Martina Středý a blahoslavené Marie Restituty na sídlišti Brno-Lesná

Foto: Zx Karel Pažourek

Člověk může být od všeho odstaven, všechno je možné mu vzít, avšak víru, kterou nosí v srdci, mu nikdo vzít nemůže. (dopis z vězení z 24. 5. 1942)

Restituta se brzy spřátelila také s rodinou primáře Stöhra. Primář i jeho manželka byli nevěřící, nic však nenamítali, když si Restituta s dětmi nejen hrála, ale také je učila modlitbě.

Guláš a pivo...

Restituta neodpovídala vžitým představám o asketických světcích, neodpovídala ani tehdejšími představami tiché, pokorné, nenápadné řeholnice. Její zbožnost se

navenek příliš neprojevovala. Měla otevřenou povahu a snadno navazovala přátelství. Byla organizátorkou oslav církevních svátků v řeholní komunitě i výročí jednotlivých sester.

Den ale vždy zakončila v nemocniční kapli, i když do ní pro své četné aktivity často přicházela až pozdě večer. Sílu čerpala také z každodenní modlitby růžence.

Traduje se, že asi dvakrát týdně navštěvovala spřátelenou rodinu Madrových, ▷

Pomozte postavit kostel blahoslavené Marie Restituty

Když byla v brněnské čtvrti Lesná v roce 2005 zřízena samostatná farnost a otevřeno pastorační středisko, bylo pojmenováno Duchovní centrum P. Martina Středy a blahoslavené sestry Marie Restituty. Nedělních bohoslužeb se v něm účastní asi 500 osob a už dnes jeho kapacita nedostačuje.

Nyní se připravuje stavba farního kostela zasvěceného Marii Restitutě Kafkové. Bude vzdálen asi 2 km od jejího rodného domku. Tento úkol přesahuje omezené možnosti našeho mladého farního společenství.

Pomozte nám, prosíme, i Vy!
Svým darem pomůžete
vybudovat první a možná
jediný kostel zasvěcený naší
nové blahoslavené.

P. Pavel Hověz, farář
Římskokatolická farnost Brno-Lesná,
Nezvalova 13, 638 00 Brno
e-mail: dcbl@seznam.cz
www.volny.cz/dcbl
bankovní spojení:
ČSOB a.s., 197964240/0300
(můžete použít složenkou přiloženou
k časopisu)

Duchovní centrum na sídlišti Brno-Lesná, v jehož sousedství bude stát nový kostel.

Kaple blahoslavené Marie Restituty v klášteře s nemocnicí Hartmanns hospital ve Vídni

Foto: Karel Pažourek

kteří vlastnili restauraci asi pět minut od mödlínské nemocnice. Do domu přicházela vedlejším vchodem přes kuchyni, v přílehlém pokojíku se pomodlila breviář a pak požádala Julii Madrovou, která byla její dobrou přítelkyní, o guláš a pivo. Synovec Herbert vzpomíná, jak se vždy těšil, když teta přišla o volných nedělich na návštěvu – i na to, že ho teta naučila pít pivo z láhve, protože tak prý lépe chutná.

Mraky se stahují

Poklidná situace v Rakousku se prudce změnila na jaře 1938, kdy bylo Rakousko jako „Ostmarka“ připojeno k Hitlerově německé Říši. Také v mödlínské nemocnici ustala dřívější přátelská, až rodinná pohoda. Mezi zaměstnanci se našli sympatizanti s nacisty, vynikal mezi nimi zejména aktivní člen SS dr. Lambert Stumpföhl. Vztahy mezi lidmi najednou ovládl strach a nedůvěra, objevili se

donašeči. Bylo vydáno nařízení, že řeholní sestry musí nemocnici opustit. Díky rozhodnému postoji primáře dr. Friedricha Stöhra řeholnice sice zůstaly, ale do vzájemných vztahů mezi zaměstnanci vstoupilo napětí.

Sestra Restituta se nikdy netajila svým protinacistickým postojem. Nacisté už dříve nařídili odstranit kříže ze škol a pokusili se o totéž i v mödlínské nemocnici. Sestry neuposlechly. Když bylo v roce 1940 postaveno nové chirurgické oddělení, byl vysloven přísný zákaz vyvěsit na stěnách pokojů kříže. Sestra Restituta se nedala zastrašit a společně se sestrou Kajetánou kříže do pokojů pověsily. Krátce nato dostaly od nacistického vedení nemocnice příkaz kříže odstranit. Neuposlechly, a tak hrozilo, že obě sestry budou nuceny nemocnici opustit. Opět zasáhl primář Stöhr, když prohlásil, že se bez obou sester neobejde.

Zatčení

Krátce nato se našla příležitost proti Restitutě zasáhnout. Jistý rakouský voják předal v prosinci 1941 sestře Restitutě básničku, která zesměšňovala Hitlera. Dodnes není zřejmé, zda šlo o provokaci, nebo o shodu okolností. Restituta se postarala o rozmnožení pamfletu. Doktor Stumpföhl to zjistil a Restitutu udal gestapu.

Po určitý čas se zdálo, že se nic neděje. Avšak na Popeleční středu 18. února 1942 se v nemocnici objevili příslušníci gestapa a Restitutu zatkli přímo na operačním sále.

Mučednice

Pro Restitutiny spolusestry nastala doba čekání a marných nadějí. Po třech týdnech došla zpráva, že Restituta byla převe-

***Nikdy nezapomeň
na Boha.
Pros milou
Matku Boží o její
ochranu a budeš
nejšťastnějším
člověkem.
(nedatovaný dopis
z vězení)***

Foto: helligenlexikon.de

Marie Restituta tři týdny před vynesením rozsudku smrti

*Jsem klidná
a odevzdaná, vím
zcela spolehlivě,
že můj milý Bůh
nade mnou bdí
a že na mne
nenaloží víc, než
mohu unést.
(dopis z vězení
z 27. 6. 1942)*

zena k zemskému soudu do Vídně. Podle dochovaného svědectví byl mezitím na sestru Restitutu činěn nátlak, aby vystoupila z řádu za příslib svobody. Restituta odmítla. Stejně tak i další její spolusestra Severina, kterou v téže době přesvědčoval a které vyhrožoval doktor Stumpfohl.

Soudní proces se sestrou Restitutu začal 4. června 1942 a trval téměř čtyři měsíce. Rozsudek smrti si Restituta vyslechla 29. října 1942. Udavač doktor Stumpfohl, když byl obeznámen s výsledkem soudního řízení, prý plakal a říkal: „To jsem nechtěl.“

Restitutu čekaly měsíce samoty a nejistoty v cele smrti. Marné byly četné žádosti o milost. Předložily je Restitutiny sestry Valérie a Anna, kongregace Sestry křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka, vídeňský arcibiskup kardinál Theodor Innitzer, a dokonce i mödlínský lékař a člen SS doktor Walter Hamann!

Foto: Wikimedia Commons

Oltářní obraz blahoslavené Marie Restituty v kostele svaté Brigitty (Wien-Brigittenau), v němž byla Helenka Kafková u prvního svatého přijímání a byla zde i bířmována.

Sestra Restituta měla posloužit jako odstrašující příklad pro nepoddajné příslušníky Církve. Byla popravena 30. března 1943 stětím gilotinou. Žádost příbuzných i řádových sester o vydání těla popravené byla odmítnuta, sestra Restituta pak byla pohřbena v hromadném hrobě na vídeňském Ústředním hřbitově.

Svérázná, ale svěťice...

O osobní statečnosti sestry Marie Restituty vydávaly jako první svá svědectví její spoluvězeňkyně. Komunistka Anna Haidarová vzpomínala s úctou a vděčností na svou „přítelkyni z šedého domu“ již v rozhlasovém vysílání v roce 1946. Krátce po válce začaly Restitutiny spolusestry shromažďovat doklady pro proces blaho-

řečení. Mezi významná svědectví patřila také výpověď redemptoristy P. Johanna Ivaneka, který doprovázel Restitutu krátce před popravou.

Proces blahořečení byl zahájen v roce 1988 v kapli kláštera Sestry křesťanské lásky v Hartmannově ulici ve Vídni. Potřebné materiály se podařilo nashromáždit a předat do Říma během necelých dvou let. V roce 1998 při své návštěvě Vídně prohlásil papež Jan Pavel II. Marii Restitutu Helenu Kafkovou za blahoslavenou. Vídeňští Češi považují sestru Marii Restitutu za svou patronku.

Helena Šiprová ■
(redakčně zkráceno)

*Jen s odvahou dál, až na Golgotu!
Neboť odtud vede cesta přímo
do věčného domova. A co chceme víc!
(dopis z vězení z 3. 10. 1942)*

PIUS XII.

Je očerňován, protože prý mlčel k nacistickému pronásledování Židů. V divadelní hře *Náměstek* se o něm říká: „Kristův náměstek, který má tohle vše před očima a přesto mlčí – takový papež je zločinec.“ V knize Johna Cornwellse je Pius XII. dokonce nazván Hitlerovým papežem. Naopak židovský historik Emile Pinchas Lapide konstatuje, že „Pius XII., Svatý stolec, vatikánské nunciatury a celá katolická církev zachránily 700 000 až 850 000 Židů od jisté smrti“. Když Pius XII. zemřel, napsala izraelská ministryně zahraničí Golda Meirová, že „statisíce Židů určených na smrt vděčí za své přežití přímým nebo nepřímým zásahům tohoto papeže“.

Foto: Wikimedia Commons

HITLERŮV PAPEŽ?

Divadelní hra „Náměstek“

V roce 1963 měla v Berlíně premiéru divadelní hra *Der Stellvertreter. Ein christliches Trauerspiel* (*Náměstek. Křesťanská tragédie*). Její autor Rolf Hochhuth v ní představuje papeže Pia XII. (1939–1958) jako antisemitu, sympatizanta s nacismem a člověka, který na papežském trůně naprosto selhal. Po něm prakticky totéž opakuje John Cornwells ve svém bestselleru *Hitler's Pope* (*Hitlerův Papež*). A po nich mnozí další... Přitom skutečnost je přesně opačná, jak přesvědčivě dokládá

například německý historik Michael Heselmann. Pius XII. nemlčel – i když promlouval především svými činy.

Papež, který nacismus dobře znal

Málokdo znal německý nacismus tak dobře jako tento papež. Ještě jako Eugenio Pacelli (to je původní jméno papeže Pia XII.) byl v roce 1917 vyslán jako papežský vyslanec – nuncius do Bavorska a o tři roky později byl jmenován nunciem pro celé Německo. Mohl tedy

sledovat Hitlerův vzestup už v době, kdy jeho strana NSDAP byla aktivní pouze v Bavorsku. Již 14. listopadu 1923 označil ve zprávě pro vatikánský státní sekretariát tuto stranu jako „antikatolické hnutí“. O půl roku později 24. dubna 1924 píše o „vulgární a brutální kampani“, kterou vedou proti katolíkům a Židům Hitlerovi stoupenci. Během Pacelliho působení v Německu odsoudilo 25. března 1928 vatikánské Svaté ofícium rasistické učení jako odporující Bohu.

...a nacisté znali jeho

Němci si byli jeho postoji velmi dobře vědomi. Když byl Eugenio Pacelli 10. února 1939 zvolen papežem, přijali tuto volbu s velkou nelibostí. Jako protest proti zvolení Pia XII. nevyslalo Německo na papežskou korunovační slavnost žád-

Na protest proti jeho zvolení nevyslalo Německo na papežskou korunovaci žádnou politickou osobnost.

nou politickou osobnost. Německo při ní bylo zastoupeno jen jediným diplomatem.

Ještě jako kardinál byl Eugenio Pacelli vatikánským státním sekretářem – mohli bychom říci vatikánským ministrem zahraničí. Svůj odpor vůči nacismu dával otevřeně najevo. Bylo to v době, kdy jeho předchůdce papež Pius XI. vydal encykliku *Mit brennender Sorge*, odsuzující německý nacismus. Tato encyklika je považována za dokument, ve kterém vůbec nejostřejším způsobem v dějinách vystupuje papež proti nějaké politické moci.

Po volbě Pia XII. si německé vedení bylo vědomo, že tento papež nebude snadným protivníkem. Joseph Goebels, Hitlerův ministr propagandy, si zapsal do svého deníku: „Politický papež, případně rafinovaný a šikovný bojovný papež. Tedy pozor!“ Kdyby mu někdo řekl, že Pius XII. bude za čtvrt století nazýván „Hitlerův papež“, nevěřil by...

Od počátku nemlčí

Obavy nacistů se brzy potvrdily. Již ve své první encyklice nazvané *Summi pontificatus* z 20. října 1939 varuje Pius XII. před „teoriemi, které popírají jednotu lidského pokolení“ (tedy před těmi, které zdůvodňují rasismus – nadřazenost jedné rasy nad jinými) a před „zbožštěním státu“, tedy totalitou. I když Německo nebylo v encyklice výslovně jmenováno, nacistické vedení správně poznalo, o kom je v ní řeč. V Německu bylo šíření encykliky okamžitě zakázáno, Hitlerjugend dostala za úkol shromáždit a spálit všechny výtisky.

Ještě v létě 1942 protestoval Pius XII. u francouzské vlády ve Vichy proti masovému deportacím Židů...

Třiatřicetiletý Eugenio Pacelli v den svého vysvěcení 2. dubna 1899

Foto: Wikimedia Commons

Tzv. křišťálová noc v listopadu 1938 – v Německu, v Rakousku a v Sudetech byli napadeni spolumilovaní židovského původu a jejich majetky: rozbité výlohy, vypálené synagogy, desítky zavražděných, desetitisíce zatčených...

Foto: Wikimedia Commons

Víza zachraňují životy

Krátce po tzv. křišťálové noci v listopadu 1938 ještě jako kardinál státní sekretář vyzval Eugenio Pacelli biskupy celého světa, aby pomohli německým pokřtěným Židům prchajícím z Říše a již jako papež pomohl svou přímluvou u mnichovského kardinála von Falulhabera, takže se mu podařilo získat 3000 brazilských víz pro německé pokřtěné Židy, kteří se díky nim mohli zachránit z Německa.

Falešné křestní listy pro Židy

Nepomáhal však jen pokřtěným etnickým Židům, ale i všem ostatním, kdykoliv to bylo možné. Nuncius Giuseppe Roncalli (pozdější papež Jan XXIII.) předal na pokyn Pia XII. židovským rabínům tisíce nevyplněných potvrzení o křtu, aby s pomocí falešných dokladů mohli zachránit co nejvíc Židů.

Kontraproduktivní protesty

V roce 1942 dochází v iniciativách Pia XII. k určitému zlomu. V červenci 1942 připravovala SS deportaci Židů z obsazeného Nizozemska. S vedením protestantských církví i s katolickými biskupy se Němci pokusili dohodnout, že když tuto akci přejdou mlčením, budou ušetřeni etnickí Židé, kteří přijali křest. Protestanté nabídku přijali, katolický arcibiskup v Utrechtu sepsal jménem nizozemského episkopátu pastýřský list, tvrdě odsuzující deportaci Židů. List byl předčítán ve všech kostelech. Následky tohoto odvážného činu byly hrozné. Nacisté v celém Nizozemsku okamžitě pozatýkali „katolické neárijce“ a deportovali je do koncentračních táborů. Obětí se stala i filosofka židovského původu Edita Steinová, která konvertovala ke katolicismu a v roce 1933 vstoupila do řádu karmelitek. Spolu s ní našly v německých koncentračních táborech smrt desetitisíce

Již ve své první encyklice varuje před rasismem.

Eugenio Pacelli, nuncius v Bavorsku, 1922

Foto: Wikimedia Commons

dalších Židů – nejen těch, kteří pocházeli z Nizozemska, ale i těch, kteří do této země uprchli z Říše...

Pius XII. byl tímto výsledkem protestu proti jednání nacistů otřesen. Historik Hesemann cituje svědectví sestry Pasqualiny, která se starala o papežovu domácnost. Když se Pius XII. dozvěděl o událostech v Nizozemsku, pracoval právě na dokumentu odsuzujícím deportaci Židů. Zpráva na něj tak zapůsobila, že rozepsaný dokument roztrhal a hodil do krbu. ▶

Pius XII. se modlí s Římany po německém náletu v roce 1943

Foto: freeforumzone.leonardo.it

Poutníci na audienci u Pia XII. v bazilice sv. Petra

Foto: Wikimedia Commons

Místo protestů činy

Jisté je, že od tohoto okamžiku Pius XII. pochopil, že proti nacistické bestii nemají žádné další protesty význam – jen ji ještě víc rozzuří a zvýší počet obětí. O to víc podporoval v mnoha zemích akce, které mohly alespoň části Židů zachránit život. Již v roce 1968 zveřejnil maďarský historik Jenő Levai svou práci s poněkud dlouhým, ale výmluvným názvem *Maďarští Židé a papežství: Papež Pius XII. neml-*

čel – zprávy, dokumenty a poznámky z církevních a státních archivů. Shromáždil dokumenty o tom, jak v celkem 32 mužských i ženských budapeštských kláštích byli ukrýváni pokřtění i nepokřtění Židé. Židovský historik Leon Poliakov dokládá, jak v obsazené Francii byly díky katolické církvi zachráněny životy desetitisíců Židů...

„Razzia“ v Římě

Nejtěžší situace pro Pia XII. nastala na podzim 1943. Němci 11. září obsadili Řím a vyhlásili ve městě výjimečný stav. Hrozilo nebezpečí, že bude obsazen i Vatikán. Papež se stal Hitlerovým rukojmím. Dva dny před obsazením Říma byl nejvyšší velitel SS v Itálii SS-Obergruppenführer Karl Wolf povolán do Hitlerova hlavního stanu „Wolfsschanze“. Jen Wolfova námitka, že italský lid bude svého papeže bránit všemi prostředky, odradila Hitlera od záměru Vatikán obsadit, zmocnit se jeho sbírek

a archivů a papeže unést do Německa nebo na některé z neutrálních území.

Jen tehdy, když porozumíme situaci, v jaké se tehdy Pius XII. nacházel, můžeme pochopit, jak odvážné bylo jeho další jednání, když 16. listopadu v časných ranních hodinách vtrhli příslušníci SS do židovského gheta na břehu řeky Tibery. Jakmile se papež o akci dozvěděl, okamžitě si povolal německého vyslance u Svatého stolce Ernsta von Wieszäckera. Především ale vydal příkaz otevřít brány klášterů, kněžských seminářů, far, hospiců... a také brány Vatikánu a svého sídla v Castel Gandolfo a poskytnout Židům církevní azyl ve všech dostupných církevních budovách – šlo o 155 objektů. Nepodařilo se mu již sice zachránit 1007 (dle jiných údajů 1035) Židů z židovského gheta, ale dalších 4447 Židů z Říma mohlo takto přečkat dlouhých devět měsíců, po které byl Řím Němci obsazen. Byla to doba, ve které musel Pius XII. jednat ještě daleko obezřetelněji než kdy předtím. Jediné neopatrné vystoupení by vzápětí mělo za následek smrt tisíců Židů.

„Lidé raději uvěří ve špínu než ve svatost.“
Jurij Andropov,
generál KGB

Pius XII. se svým blízkým spolupracovníkem Mons. Domenicem Tardinim v září 1958, pár dní před svou smrtí

Foto: Wikimedia Commons

Svědectví vrchního rabína

Historik Michael Hesemann cituje svědectví vrchního římského rabína Israele Zolliho: „Svatý otec poslal biskupům dopisy s příkazem otevřít klauzury mužských i ženských řádů, aby se mohly Židům stát útočištěm. Vím o klášteře, ve kterém řeholnice spávaly na zemi ve sklepě, aby mohly dát své postele k dispozici židovským uprchlíkům.“ Sám Zolli našel útočiště ve Vatikánu. Příklad nezištné křesťanské lásky na něj zapůsobil tak hluboce, že po válce tento vrchní římský rabín konvertoval ke katolické církvi a při křtu přijal jméno Eugenio – z vděč-

nosti k papeži Piovi XII., jehož původní jméno bylo Eugenio Pacelli...

Téměř milion zachráněných

Renomovaný židovský historik Emile Pinchas Lapide odhaduje, že „Pius XII., Svatý stolec, vatikánské nunciatury a celá katolická církev zachránily 700 000 až 850 000 Židů od jisté smrti“. Jde o šokující množství: je to přibližně osmina z počtu nacisty zavražděných Židů!

Židovský historik a rabín David G. Dahlin navrhl v únoru 2001, aby byl papeži Piovi XII. udělen čestný titul „Spravedlivý mezi národy“ – titul je udělován Nežidům, kteří se mimořádným způsobem zasloužili o přežití Židů v době holokaustu. V roce 2005 vydal knihu s názvem *The Myth of Hitler's Pope* (*Mýtus o Hitlerově papeži*). Píše v ní: „Boj o pověst papeže Pia XII. je jedním z nejvýznamnějších bojů kulturní války.“ A dodává: „Levicová elita zneužila tragédie židovského národa pro své útoky vůči papežství a katolické víře.“ Jsou to pozoruhodná slova, která nepocházejí z pera nějakého katolického historika, ale židovského rabína!

Senzační odhalení

Fakta o aktivitách papeže Pia XII. na záchranu Židů v průběhu 2. světové války mluví jasně. Jak je tedy možné, že se v obecném povědomí zakořenil pohled zcela opačný? Jak je možné, že se o něm začalo mluvit jako o „Hitlerově papeži“? Možné vysvětlení nabízí skutečně senzační odhalení, ke kterému došlo před třemi lety.

Dne 25. ledna 2007 přinesl v New Yorku vycházející magazín *National Review* příspěvek Iona Mihaia Pacepy, bývalého generálporučíka rumunské tajné služby Securitate. Generál Pacepa byl nejvýše postavený pracovník tajných služeb, který kdy uprchl z východního socialistického bloku. Až do roku

700 000 až 850 000 Židů bylo zachráněno od jisté smrti.

1978 byl nejen generálem Securitate, ale i osobním poradcem prezidenta Nicolae Ceaucescu [čti čaučesku], zástupcem šéfa rumunské zahraniční tajné služby a státním sekretářem rumunského ministerstva vnitra. Po svém útěku z Rumunska získal azyl v USA a spolupracoval s americkými tajnými službami. Ale teprve v roce 2007 zveřejnil informace o své účasti na operaci sovětské KGB nazvané „Židle 12“, která byla na počátku 60. let minulého století spuštěna na pokyn tehdejšího nejvyššího sovětského představitele Nikity Chruščova. Jejím cílem bylo zdiskreditovat Pia XII. a s ním celou katolickou církev.

Ve svém článku Pacepa popisuje, jak při jednáních zastupoval rumunské tajné služby, na které se sovětská KGB obrátila, aby využila kontakty rumunských tajných služeb ve Vatikánu. Ze stovek dokumentů, které jeho lidé ve vatikánských archívech tajně ofotili (Pacepa zdůrazňuje, že v dokumentech samotných nebylo nic, co by papeže kompromitovalo), vyrobila potom KGB čtyřicetistránkovou dokumentaci, která doprovázela uvedení divadelní hry *Náměstek* a měla dokládat její historičnost. Záměr byl velmi promyšlený – inscenace dramatu *Náměstek* měla premiéru v roce 1963 v západním Berlíně, jako její autor vystupoval dosud neznámý Němec Rolf Hochhut, který tvrdil, že materiály získal během svého pobytu v Římě. Spojitost se Sovětským svazem mohl prozrazovat jen producent – komunist Erwin Piscator, který se před časem vrátil z Moskvy.

Foto: fisheaters.com

Foto: SalvationisFromTheJews.com
Israel Zolli, někdejší nejvyšší římský rabín

Kdybychom tušili...

Divadelní hra *Náměstek* splnila účel. Mnozí uvěřili, že Pius XII. byl skutečně bezskrupulozní člověk, který mlčel ke zlu, jen aby zachránil bohatství Vatikánu. Generál Pacepa vypráví o svém rozhovoru s šéfem sovětské KGB, který se odehrál v 70. letech. Jurij Andropov tehdy shrnul vysvětlení úspěchu celé akce velmi jednoduše: „Lidé raději uvěří ve špínu než ve svatost.“ Ale pak dodal, že kdyby již na začátku tušili, jak Hitler papeže nenáviděl, nikdy by celou akci nespustili...

Připravil P. Pavel Zahradníček ■

Uprchlíci v papežském letním sídle Castel Gandolfo

Foto: piusxiiipope.info

Ve 155 církevních objektech v Římě poskytl církevní azyl 4447 Židům.

Pramen: Hesemann, M. *Die Dunkelmänner. Mythen, Lügen und Legenden um die Kirchengeschichte*. Augsburg; Sankt Ulrich Verlag, 2007.

Odpustky

Když se zeptáme dnešního praktikujícího katolíka na obsah pojmu odpustek a na odpustkovou praxi v Církvi, dostane se nám řada mnohdy rozporuplných odpovědí. Na jedné straně stojí názor, že odpustky jsou již zastaralé, a po II. vatikánském koncilu snad i zrušené. Na opačném pólu pak jsou ti, kteří v období kolem Dušiček pořádají zběsilé hony za odpustky, kterými chtějí pomoci svým blízkým a známým, na něž si po celý rok ani nevzpomenou, aby jim ukrátili pobyt v očistci. Tato optika pohledu na odpustky ovšem svědčí spíše o nedostacích v našich znalostech učení Církve a v nedokonalém pochopení jak odpustků samotných, tak i celé odpustkové praxe. Podívejme se proto ve stručnosti na odpustky ve světle současných církevních dokumentů.

Foto: Flickr, Whisper Photography

Vznik a vývoj odpustkové praxe

Praxe a učení o odpustcích vznikly v západní církvi teprve počátkem 11. století, ale kořeny mají v dějinách svátosti pokání již v prvním tisíciletí. Božským odpuštěním viny jsou sice odpuštěny věčné tresty, nejsou ale nutně odstraněny její časné následky, jak nás poučuje i apoštol Pavel: „...vydejte toho člověka satanu ke zkáze těla, aby duch mohl být zachráněn v den Páně.“ (1 Kor 5,5) Tyto následky vin a hříchů musí být odčiňovány pokáním. Při tom může také účinně pomoci Církve, která je solidárním společenstvím, v němž existuje vzájemné sdílení viny a milosti. Ve společenství svatých totiž existuje mezi věřícími, kteří

již dosáhli nebeské vlasti nebo kteří odpývají své viny v očistci nebo kteří ještě putují po této zemi, trvalé pouto lásky a vzájemná bohatá výměna všech dober. Při této obdivuhodné výměně svatost jednoho prospívá druhým a zdaleka přesahuje škodu, kterou hřích jednoho mohl

způsobit ostatním, protože „Bůh zařídil tělo tak, že přehlíženým údům dal hojnější cest, aby v těle nedošlo k roztržce, ale aby údy shodně pečovaly jeden o druhý. Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny. A dochází-li slávy jeden úd, všechny se radují spolu s ním.“ (1 Kor 12,24b–26)

Odpustky nejsou odpuštěním hříchů, ale nahrazením časných trestů za již odpuštěné hříchy a nemohou se nikdy vztahovat k nějakým hříchům v budoucnosti.

Častá nedorozumění ohledně odpustků

Odpustky byly v dějinách, ale i v dnešní době jsou předmětem mnohých nedorozumění. Snad k tomu poněkud přispívá i nevhodný tradiční český výraz, který je zavádějící. Odpustky nejsou odpuštěním hříchů, ale nahrazením časných trestů za již odpuštěné hříchy a nemohou se nikdy vztahovat k nějakým hříchům v budoucnosti. K správnému chápání odpustků významně přispělo učení svatého Tomáše Akvinského, který vidí pramen jejich udělování v „pokladu Církve“. Ten si ovšem nemůžeme představovat jako nějaké nahromadění hmotných statků, jež by Církev nashromáždila během staletí, ale jde o nekonečnou hodnotu Kristových zásluh a smírných skutků, které byly obětovány, aby celé lidstvo bylo osvobozeno od hříchu a dosáhlo věčné spásy. Od 13. století se odpustky oddělují od svátosti pokání a jejich udělování je vyhrazeno papežům. Odpustky byly vždy duchovní záležitostí patřící mezi svátostiny. Snad byly kdysi snižovány či degradovány tím, že mezi podmínkami pro jejich přijetí se objevil i nevhodný způsob náhrady za časné tresty – poskytnutí daru na nějaký účel –, a tak mohl vzniknout dojem, že je v této oblasti uplatňován jakýsi tržní mechanismus. Ovšem již reformy provedené před staletími těmto zvyklostem učinily konec. Tak proti těm, kdo odpustky odmítali, definuje již Tridentský koncil roku 1563, že „požehnané používání odpustků je třeba ponechat, Církev má právo je propůjčovat, ovšem zlořády (v jejich udělování) musejí být odstraněny.“ (DS 1835)

Odpustky a současné církvní dokumenty

Také řada současných církevních dokumentů věnuje pozornost odpustkům. Kromě *Kodexu kanonického práva* je to apoštolská konstituce Pavla VI. *Indulgentiarum doctrina*, dále *Nová příručka o odpustcích* vydaná Svatým stolcem 29. června 1968 a také *Katechismus katolické církve*, který o odpustcích mimo jiné píše: „Odpustky se získávají prostřednictvím církve, která na základě moci svazovat a rozsvazovat, udělené Ježíšem Kristem, zasahuje ve prospěch určitého křesťana a otevírá mu poklad zásluh Krista i svatých, aby dosáhl od Otce milosrdenství prominutí časných trestů za své hříchy. Tímto způsobem církev nechce pouze poskytnout tomuto křesťanu pomoc, nýbrž touží ho i pobídnout, aby konal skutky zbožnosti, pokání a lásky.“

*„Požehnané používání odpustků je třeba ponechat, Církev má právo je propůjčovat, ovšem zlořády (v jejich udělování) musejí být odstraněny.“
(Tridentský koncil roku 1563)*

Foto: Vojtěch Novák

*Každý věřící
může získat tyto
odpustky buď
sám pro sebe,
nebo pro zemřelé
na způsob
přímluvy...*

Co jsou to odpustky?

Odpustky (latinsky *indulgentiae*) jsou prominutí časných trestů před Bohem za hříchy, jejichž vina a s ní související věčné tresty již byly odpuštěny. Je to odpuštění, které může náležitě připravený věřící obdržet prostřednictvím Církve.

Podle toho, odpouštějí-li všechny časné tresty, nebo jen část, rozlišují se odpustky na úplné a částečné. Každý věřící přitom může získat tyto ▷

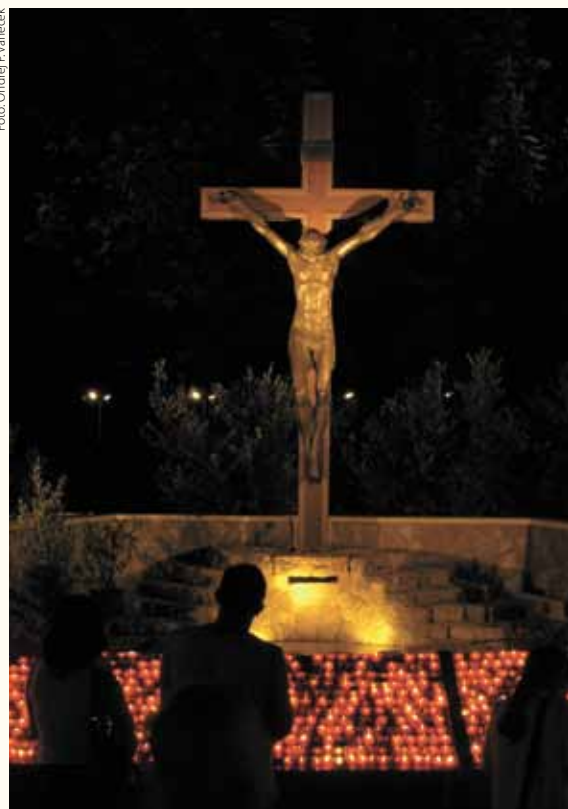

Foto: Ondřej P. Vaněček

odpustky buď sám pro sebe, nebo pro zemřelé na způsob přimluy. Udělení částečného odpustku se již dnes neoznačuje dny nebo roky, ale znamená, že věřící, který s kajícím srdcem vykoná skutek obdařený částečným odpustkem, dostane z moci Církve navíc stejný díl odpuštění časného trestu, který již dosáhl samotným tímto činem. Znamená to tedy, že „podíl odpuštění je zdvojnásoben“. K tomu, aby byl někdo způsobilý získat odpustky, musí být pokřtěný, neexkomunikovaný a ve stavu milosti. K tomu, aby způsobilý člověk odpustky získal, musí mít úmysl je získat a musí splnit uložené skutky v předepsané době a stanoveným způsobem.

Odpustky a zemřelí

Svatý Tomáš Akvinský píše: „Ti, kteří jsou v očistci, přestože jsou výše než my pro svoji neschopnost konat hřích, jsou pod námi v trestech, které trpí, a podle toho nejsou v takovém stavu, aby se za nás modlili, ale naopak, aby se za ně konaly mod-

litby.“ Církev zná jen jeden způsob spojení s dušemi v očistci a tím jsou naše přimluy a modlitby za ně. Církev tak již od prvních dob křesťanství uctívala památku zemřelých, přimlouvala se za ně a přinášela za ně eucharistickou obět. V tomto kontextu také doporučuje odpustky a kající skutky za zemřelé. Proto můžeme číst i dnes v *Katechismu katolické církve*: „Protože zemřelí věřící, kteří se očisťují, jsou také členy téhož společenství svatých, můžeme jim pomáhat, mimo jiné tím, že pro ně získáváme odpustky, aby byli zproštěni časných trestů, které si zasloužili za své hříchy.“ Zcela logicky lze předpokládat, že každá duše osvobozená z očistce v okamžiku vstupu do Církve oslavené bude pamatovat i na ty, kteří přispěli ke zkrácení jejich časných očistcových trestů.

Odpustky jako šance

Odpustky jsou šancí v prostoru vytváření křesťanského života, jsou pomocí k tomu, abychom překonali následky hříchů –

Podle toho, odpouštějí-li všechny časné tresty, nebo jen část, rozlišují se odpustky na úplné a částečné.

časné tresty. Tyto tresty nelze ale chápat jako Bohem uložená trestní opatření a sankce, ale jako následky hříchu, které působí utrpení, jako poruchy v hříšníku samotném a v jeho vztazích k okolí, které božským odpuštěním nejsou jednorázově odstraněny. Odpustek není snadnější cestou k plnému překonání následků hříchů, je ale v případě jeho správného pochopení a užívání podanou rukou, kterou nám Církev chce pomoci dojít ke křesťanské plnosti.

P. Pavel Konzbul ■
(dle časopisu Amen)

Doporučená literatura:

P. Herbst S.D.S, Winfrid. *Nové předpisy o odpustcích*. Praha; Řád, 1992.

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2001.

Par. 1471–1479.

Zcela logicky lze předpokládat, že každá duše osvobozená z očistce v okamžiku vstupu do Církve oslavené bude pamatovat i na ty, kteří přispěli ke zkrácení jejich časných očistcových trestů.

Duše v očistci, oltářní obraz v kostele v Rohrbachu od Wolfganga Saubera (1700)

Foto: Wikimedia Commons

A pravda vás osvobodí
související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus

Co jsou to odpustky?

Odpustky jsou prominutím časných trestů před Bohem za hříchy, jejichž vina již byla odpuštěna. Věřící je pro sebe nebo pro zemřelé získává za určitých podmínek s pomocí církve, která jako služebnice vykopení rozděljuje poklad zásluh Krista a svatých.

Jak můžeme pomáhat očišťování duší v očistci?

Na základě společenství svatých mohou věřící ještě putující na zemi pomáhat duším v očistci obětováním modliteb za zemřelé, zvláště eucharistické oběti, ale také almužen, odpustků a kajících skutků.

Srov. *Kompendium Katechismu katolické církve*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2006.

Jak získat plnomocné odpustky?

Pokud jde o plnomocné odpustky, jejich počet byl omezen, aby si jich věřící více vážili a také aby je získávali s větší připraveností. Plnomocný odpustek můžeme nyní získat jen jednou denně. Výjimkou jsou ti, kteří jsou v nebezpečí smrti. Je mnoho modliteb a dobrých skutků, se kterými jsou spojené plnomocné odpustky. Jsou uvedeny v *Příručce o odpustcích*. Zde uvádíme pro ilustraci některé z nich.

Plnomocný odpustek je nám ku příkladu udělen, když:

- ▶ nejméně půl hodiny rozjímáme Písmo svaté s úctou povinnou Božímu slovu;
- ▶ pomodlíme se růženec v kostele, ve veřejné oratoři, v řeholním společenství, v rodině nebo v jiném společenství (růženec je třeba modlit se nepřetržitě, bez přerušování);
- ▶ přijmeme požehnání papeže městu a světu (*Urbi et orbi*), a to i prostřednictvím rozhlasu a televize;
- ▶ se účastníme nejméně třídněních exercícií;
- ▶ navštívíme v době od 1. do 8. listopadu hřbitov a pomodlíme se za duše v očistci;
- ▶ zbožně navštívíme řeholní kostel či oratoř na svátek jejich svatého zakladatele
- ▶ zbožně vykonáme křížovou cestu; na místech zastavení rozjímáme o utrpení a smrti Krista;
- ▶ zbožně používáme předmětu posvěceného papežem nebo biskupem (tento plnomocný odpustek může být získán jen

Foto: Ondřej P. Vaněček

na svátek svatých apoštolů Petra a Pavla);

- ▶ vykonáme nejméně půlhodinovou adoraci před Nejsvětější Svátostí;
- ▶ navštívíme farní kostel o poutním svátku (slavnost patrona kostela);
- ▶ jsme zbožně přítomni při obřadech prvního svatého přijímání, anebo přijetí prvního svatého přijímání;
- ▶ obnovíme křestní slib použitím jakékoli obvyklé formule během oslavy velikonoční vigílie nebo při výročí našeho křtu.

K získání plnomocného odpustku jsou nutné čtyři věci: vykonání skutku, s kterým je spojen odpustek, přijetí svátosti smíření, eucharistické přijímání a modlitba na úmysl Svatého otce. Navíc je nutné mít úmysl odpustek získat a také to, aby se nelno ke hříchu, a to i všednímu. Podmínky přijímání a modlitby na úmysl papeže mohou být splněny i několik dní před nebo po vykonání předepsaného skutku. Pro získání několika plnomocných odpustků v různých dnech stačí jedna zpověď. Je třeba ji vykonat v rozmezí čtrnácti dnů před nebo po. Kdo se úplně nezbavil záliby v hříchu nebo plně nesplnil uvedené podmínky, získává odpustek pouze částečný.

Získání částečných odpustků

Částečný odpustek můžeme získat, když při konání svých běžných denních povinností a při snášení životních břemen obrátíme svou mysl k Bohu a v důvěře přidáme

K získání plnomocného odpustku jsou nutné čtyři věci...

„střelnou modlitbu“. Dále, když s milosrdným srdcem a oživení duchem víry pomůžeme službou našim bližním, kteří jsou v nouzi, nebo když se v kajícím duchu zdržíme něčeho, co nám je dovolené a příjemné. Částečný odpustek tak lze získat vícekrát za den. Mezi velkým množstvím modliteb a skutků spojených s částečným odpustkem patří ku příkladu: modlitba *Magnificat*, recitace Apoštolského vyznání víry, učení nebo studium křesťanské nauky, účast na rekolekci, pozorná přítomnost při kázání, modlitba Anděl Páně, recitace ranních nebo večerních chval, zbožné použití předmětu posvěceného knězem, modlitba *Salve Regina*, návštěva hřbitova a modlitba za zesnulé atd.

Pokud je odpustek vázán na posvěcený předmět, tak zaniká v případě, že je tento předmět zcela obnošen nebo prodán. Nezanikne ovšem, pokud předmět někomu darujeme.

P. Pavel Konzbul ■
(dle časopisu *Amen*)

Foto: Flickr, Whisper Photography

Část komunity ve scholastikátu oblátů ve Vermicinu u Říma

Foto: archiv Vlastimila Kadlece OMI

Hledal jsem štěstí... ...a našel

Studoval romanistiku, byl doktorandem, učitelem, potom pošťákem, oblátským novicem, opět studentem – tentokrát teologie na Lateránské univerzitě v Římě... Letos složil věčné sliby v kongregaci Misionářů oblátů Panny Marie Neposkvrněné a přijal jáhenské svěcení. Nyní absolvuje pastorační praxi a v příštím roce, dá-li Bůh, přijme kněžské svěcení. Jmenuje se Vlastimil Kadlec, za jménem má zkratku OMI (*Oblati Mariae Immaculatae*). Říká: „Když se jednou rozhodneš dát svůj život Bohu ke službě ostatním, běží pak už všechno podle Jeho plánu, stačí se jen dívat a poslouchat.“

Jaké byly tvé původní životní plány?

Myslím, že od samého začátku, tedy od doby, kdy jsem začal aspoň trochu pobírat rozum, se můj životní plán dodnes nezměnil a troufnu si říct, že se neliší od plánu všech ostatních lidí, kteří kdy chodili po tomto světě: já jsem v životě vždycky chtěl být šťastný! To je možná ta jediná věc, která nás všechny opravdu spojuje, to, co charakterizuje naše lidství a zároveň ho přesahuje, protože učinit se sami šťastnými v našich možnostech jednoduše není. Říká se, že je jen jediná skupinka lidí, kteří nechtějí být šťastní: masochisté. Jenže oni ubližují sami sobě proto, že jim to přináší radost, a tedy je

to činí šťastnými. Tak si myslím, že my to štěstí a touhu po něm máme prostě vepsány v sobě jako odlesk absolutního štěstí, jímž jsme byli stvořeni a k němuž tihneme.

Ale jelikož jsme tvorové komplikovaní, tak nám chvíli trvá, než pochopíme, v čem to štěstí spočívá, čím ten batoh štěstí, se kterým jsme se narodili, vyplníme. A všechny naše bolesti a těžkosti se rodí z toho, že do toho batohu cpeme všechno možné, jen ne to opravdové štěstí, a tak si nalháváme, že přece šťastní jsme, nebo si pořád jen stěžujeme, že šťastní nejsme, anebo prostě jen tak čekáme, že to štěstí jednou samo přijde.

Nalezené štěstí tě nezbaví starostí, ale pomůže ti je vyřešit.

Vzpomínám si, že když jsem byl malý, tak to bylo právě tak. Čekal jsem netrpělivě na Vánoce, protože jsem se těšil na dárky. Pak přišel konečně Štědrý večer, já jsem vybalil to, co jsem našel pod stromčkem, a byl jsem šťastný... asi tak do druhého dne. Proto jsem rychle musel najít něco jiného, nač se těšit. Snad tedy na konec školy, až začnou prázdniny. Prvního července jsem byl tedy zase šťastný... ale jen do 31. srpna. A co to zkusit s prvním sněhem? Byl jsem šťastný, když jsem se ráno probudil a před naším panelákem bylo nasněženo... než přišla obleva. Pak člověk roste, mění hodnoty, do kterých vkládá štěstí, ale logika zůstává stejná. Těšil jsem se tedy, až složím maturitu, protože pak budu skutečně šťastný a začne mi opravdový život... ale zase nic. Už od malička jsem chtěl být učitelem, a proto jsem se přihlásil na filozofickou fakultu a začal studovat romanistiku. Dokončil jsem školu, nastoupil na doktorandská studia, a začal i učit. Splnilo se mi mé největší přání. Práce i studia se mi moc líbily, byl jsem zamilovaný, tak co si víc přát?! Nevím, jen jsem cítil, že to není pořád ono. Opravdové štěstí je to, které trvá, které naplní všechny tvoje potřeby, touhy a přání. A tak jsem začal bloumat a přemýšlet.

Mše svatá v katakombách svatého Kallista v Římě

Oblátská scholastická (studenti) ve Vermicinu – Vlastimil Čtvrtý zprava

Foto: 2x archiv Vlastimila Kadlece OMI

Kdy a jak jsi se rozhodl stát se misionářem?

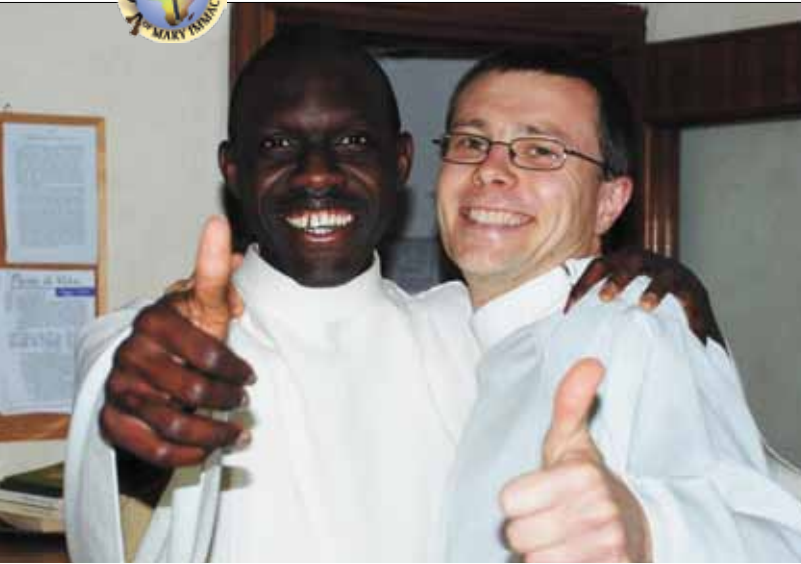
Otázka to je pěkná, jenže nejdřív se musíš zeptat: Kdy a jak jsi se rozhodl stát křesťanem? Já pocházím totiž z nevěřící rodiny. Moji rodiče patří do generace, která už nebyla pokřtěna. Pokud v rodině nebyla silnější náboženská tradice, smysl křtu se za komunismu vytratil a to nám bohužel zůstalo i dodnes. Mám ale to štěstí, že moji rodiče jsou velmi otevření a rovní lidé, vážím si toho, že nikdy nevstoupili do strany, a raduji se z toho, že přijali i mou životní volbu. Proč? Protože i oni chtějí být šťastní a jsou šťastní, když vidí šťastné nás – šťastně provdanou sestru a mne, šťastného řeholníka.

Ale jak jsem už řekl, na počátku bylo bloumání a přemýšlení. A protože bloumat

a přemýšlet je lepší na čerstvém vzduchu, vypravil jsem se jednoho dne na Svatou Horu (pocházím totiž z Příbrami) a bloumal jsem a přemýšlel v ambitech baziliky. A najednou jsem z tlampačů uslyšel písničky a promluvy... a vůbec ničemu jsem nerozuměl. Až později jsem pochopil, že jsem se tehdy účastnil své první mše! Neodvážil jsem se vejít do kostela, kroužil jsem venku a poslouchal. A tohle trvalo nějaký měsíc. Začal jsem se coby samouk zajímat o to, co jsem si pravidelně odnášel z ambítů domů. Koupil jsem si svou první Bibli, katechismus a začal studovat. Jednoho dne jsem si konečně dodal odvalu a zaklepal na dveře kláštera, abych poprosil o křest. Tak začal můj tentokrát už oficiální katechismus. Za rok jsem pak byl o velikonoční vigílii pokřtěn.

Změnil se mi život, byl jsem šťastný, protože jsem byl učiněn šťastným samotným Štěstím! Nalezené štěstí tě nezbaví starostí, ale pomůže ti je vyřešit. Já jsem netušil, jak na tak velký dar odpovědět. Dostal jsem od Boha všechno, dal mi svého Syna, dal mi svou lásku a svou radost. Dal mi své štěstí! A já jsem pomalíčku pochopil, že to mé štěstí je tak veliké, že ho v sobě neudržím, že ho musím rozdávat a křičet pro druhé. Ono to ani jinak nejde, láska a štěstí se násobí jen tehdy, >

**Učinit se sami
šťastnými v našich
možnostech
jednoduše není.**

Obláti Daniel (ze Senegalu) a Vlastimil

Foto: 2x archiv Vlastimila Kadlece OMI

Při misiích na severu Itálie s P. Gianpaolo OMI z Itálie a br. Lucianem OMI z Rumunska

když se o ně dělíš. A tak jsem se z učitele stal pošťákem, abych měl víc času a klidu na hledání odpovědi. Když se jednou rozhodneš dát svůj život Bohu ke službě ostatním, běží pak už všechno podle Jeho plánu, stačí se jen dívat a poslouchat. A právě tak jsem se setkal s jedním oblátem, otcem Martinem, který je také konvertita, a od té doby jsem vlastně už od oblátů neodešel!

Proč zrovna oblátem?

Protože to tak Bůh chtěl. Poslal mi v pravý čas do cesty oblátu. Bůh promlouvá prostřednictvím lidí, a tak pro mě bylo důležité, že jsem poznal právě oblátskou komunitu. Ano, to je přesně to, čím se liší obláti od diecézních kněží, ale i od ostatních řádů a kongregací. Je jistě pravda, že obláti jsou misionáři, je jistě pravda, že jsou muži oddaní Církvi, že jsou specialisty na lidové misie, na práci s nejchudšími, ale obláti jsou především řeholníci, kteří si dobrovolně a s radostí volí intenzivní komunitní život.

Během šesti let své formace v Itálii jsem objevil krásu společného sdílení materiálních, ale i duchovních hodnot: od společného mytí nádobí, vaření přes společný apoštolát ve věznici, účast

Rodiče jsou šťastní, když vidí šťastné nás – šťastně provdanou sestru a mne, šťastného řeholníka.

na lidových misiích až po společnou modlitbu a pravidelné sdílení těch úplně nejobyčejnějších, ale i vnitřních osobních zážitků a zkušeností. Komunita se pomalu stane součástí tebe samého, ne proto, že ti umožní efektivněji evangelizovat, ne proto, že pokud něco neumíš, najde se vždycky nějaký spolubratr, který tě nahradí. Poznal jsem komunitu ne jako nástroj, ale jako základ našeho života. Nesvědčíme o Kristu jako osamělí střelci, ale jako komunita. Náš první způsob evangelizace je svědectví společného života. Vždyť Bůh je komunita! A my se snažíme být komunitou po vzoru Nejsvětější Trojice. To je nád-

hera! Je to děsně těžký, ale jak říká jeden můj spolubratr: těžké není synonymem ošklivého!

Myslím, že v dnešním světě svědčit o Božím životě tím, že máš jednoduše rád svého spolubratra, který je úplně jiný než ty, je o 40 let starší, má odlišné názory a pochází z úplně jiné kultury, stojí za to. A navíc to funguje! Naše komunity mají být otevřené a pohostinné, aby v nich každý mohl objevit novost vztahů prožívaných s Bohem a v Bohu. A pokud pronikneš do tohoto tajemství Božího komunitního života, pokud poznáš opravdovou lásku, opravdové štěstí, tak se prostě musíš stát oblátem nebo oblátkou! Samozřejmě přeháním..., ale jen trochu!

A jak vypadá příprava, když se někdo chce stát oblátem?

No, tak to by bylo na další rozhovor. Ale v podstatě jde jen o to učit se mít rád, být šťastným a činit šťastné všechny ostatní v těch nejmenších maličkostech každodenního života.

Dobrá, tak se na to někdy v budoucnu znovu zeptám...

Připravil P. Pavel Zahradníček ■

MISIONÁŘI OBLÁTI PANNY MARIE NEPOSKVRNĚNÉ

Společenství oblátů nabízí dvě cesty:

- přes 3200 kněží hlásá Krista skrze kázání, vyučování a udílení svátostí.
- přes 500 bratrů žije v našem misijním společenství, pracuje v řemeslných či ekonomických oborech v našich klášterech a vytváří zázemí pro naši misijní činnost. Část se také věnuje přímé misijní činnosti.

Kontakt pro ty, kteří chtějí poznat život v našem společenství:
P. Martin Sedloň OMI, provinční vikář pro ČR (mobil: 731 621 241)

Misionáři Obláti Panny Marie Neposkvrněné

Riegrovo nám. 165, 767 01 Kroměříž

www.oblati.cz

Foto: archiv OMI

Když je Pán volá, tak jim nebraňte...

Od 14 let jsem nemocná. Nemám imunitu, že by mě něco nebolelo, tak to mohu předkládat Pánu a děkovat, že ještě chodím a mohu trochu pracovat. Když jsem se seznámila s budoucím manželem o 11 roků starším, hned jsem řekla, že chci čistou známost. On rád souhlasil, měl stejné názory. Za pár let po svatbě se nám narodil syn. Víc dětí nám Pán neschválil. Když jsem se dozvěděla, že čekáme dítě, jeli jsme s manželem na Turzovku a prosili Pannu Marii o pomoc.

Syn od sedmi roků ministroval. Asi v páté třídě měl každý ve škole říci největší zážitek svého života. Přesto, že už předtím letěl letadlem a zažil mnoho zajímavého, řekl, že tím největším zážitkem pro něj bylo první svaté přijímání. Když vycházel ze základní školy, přišel k nám mladý kněz, který se stal jeho velkým vzorem.

Syn se dostal na gymnázium (byl tam nedostatek hochů), ale ihned mu byla nařízena povinná účast v ateistickém kroužku – bylo to totiž v době totality. Byli jsme z toho velmi zneklidnění. Pán ho však vedl a tento kroužek mu neublížil. Ve čtvrtém ročníku gymnázia mu ještě nebylo ani osmnáct let.

Tehdy nás překvapil tím, že své třídní v říjnu nahlásil, že mění zaměření vysoké školy, že chce svou přihlášku dát na Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu do Litoměřic a že chce být knězem. Byl zrovna pátek. Nám o tom předem nic ani nenaznačil... Po večerní mši svaté jsme všichni tři jeli s jídlem ke staré tetě. Vzala jsem do ruky růženec, že se po cestě budeme jako obvykle modlit, a syn nám oznámil, že změnil přihlášku na vyso-

Z vlastní zkušenosti nyní vím, že když je syn knězem, chce to další maratón obětí a modliteb. Ale stojí to za to...

kou školu a že se bude hlásit na bohosloví. Užasli jsme, i když jsem již něco tušila.

Hned po neděli mě volali do školy, zda to víme a co na to manžel. Řekla jsem, že souhlasíme... Dnes je syn knězem.

Rodiče, prosím, hodně se modlete a vše obětujte za své děti. Když je Pán volá, tak jim nebraňte.

Z vlastní zkušenosti nyní vím, že když je syn knězem, chce to další maratón obětí a modliteb. Ale stojí to za to...

Zita ■

Foto: archiv MSI

Foto: Picasa by Joe

Rodiče, prosím, hodně se modlete a vše obětujte za své děti.

Budoucnost Evropy

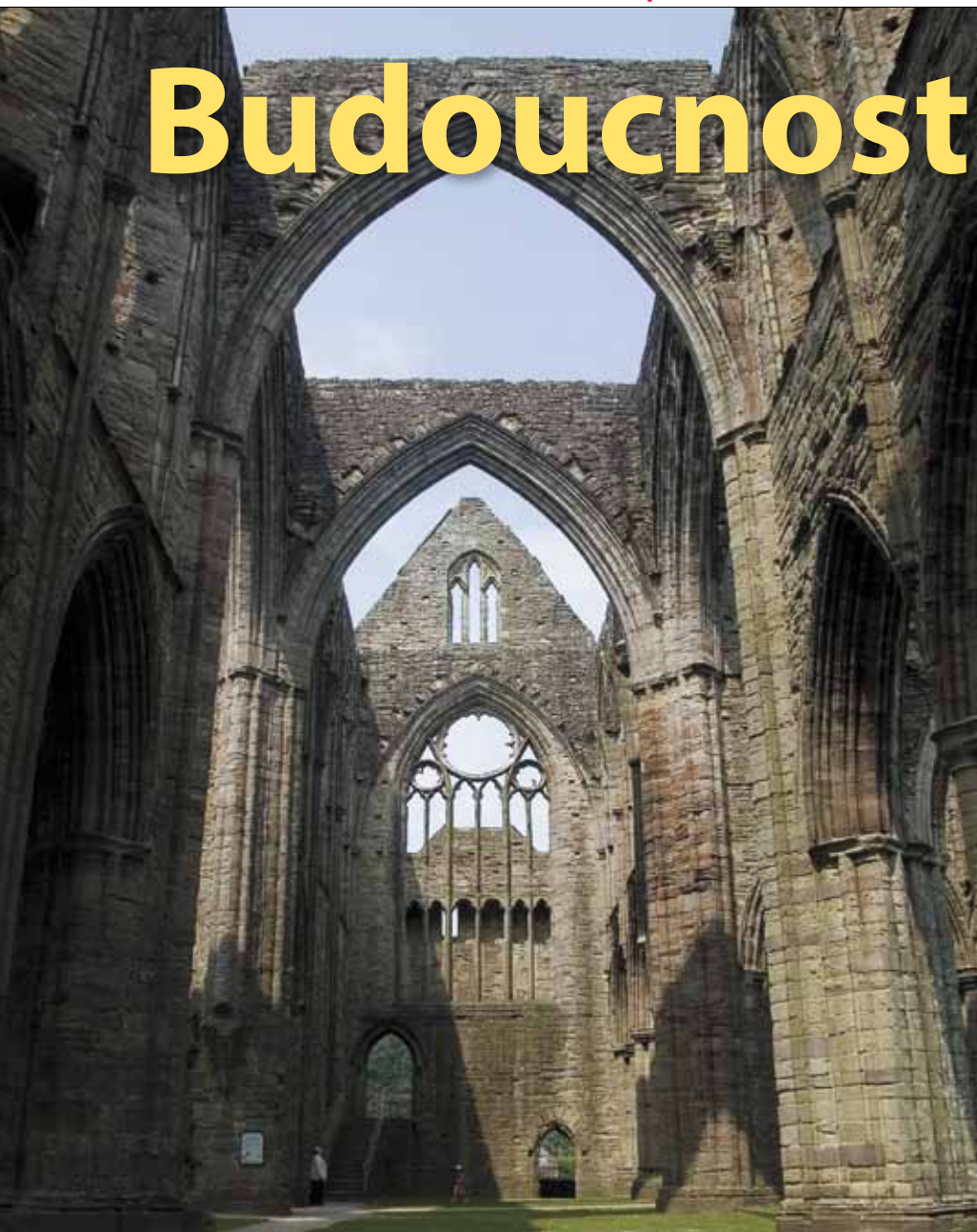

Foto: Flickr, Joe Dunclay

Nenaučili se latinské skloňování a časování a vznikla italština. Přišly však horší věci. Okupoval na čas Řím divoký Alarich. A nakonec tu byl korunován za císaře římské říše „barbar“ Karel Veliký a tak vznikl západoevropský svět.

Čeká nás něco podobného? Jak by měla na tu situaci reagovat Církev?

Už reaguje tím, že tu situaci přijímá. Vždyť v mnoha řeholních společnostech mají většinu členů z Asie. Ti se ovšem ptají obráceně: ne nakolik se má přizpůsobit evropská společnost jim, ale nakolik jsou oni povinni se přizpůsobit způsobu evropskému, mentalitě „Západu“. Vyskytují se u nich i radikální tendence v tomto znění: „Poselství Kristovo se v Evropě vtělilo do kultury evropské, u nás dostane formu asijskou.“

Co jim odpovíme?

Zní to pěkně, ale abstraktně. Církev není ideologie, je živé tělo Kristovo. Tělo se vyvíjí. Nejlépe to vidíme na přechodu zjevení ze Starého do Nového zákona. Křesťané i dnes čtou starozákonní texty, jen se ptají, jak jim máme rozumět dnes my. Proto se i dnešní Církev ptá, co a jakým způsobem má přijmout z minulosti a co nového má očekávat od společnosti nové. Tak se také musejí ptát nové národy, které vstupují do staré Církve, a u nás v Evropě nové generace musí uvážít, co vlastně zdědí od starých odumírajících.

Ale jak se má poznat, co umře s dneškem a co zůstane hodnotné i zítra?

Tím problémem se dlouho zabýval velký ruský myslitel a básník Václav Ivanov, který umřel v Římě (1949), od něhož pochází i známý program, že Evropa potřebuje dýchat oběma částmi plic. Jeho zálibou bylo studovat různé světové kultury. Četl texty starého Egypta, babylonské, řecké, domluvil se prakticky všemi evropskými jazyky. Všude našel to nejlepší, co se vytvořilo. Ale přesto mu bylo smutno. Kultury mají podobně jako lidé svůj věk. Umírají a co po nich zůstane? Mrtvé muzeum. Bude taková i kultura naše? Co by se pro ni dalo udělat, aby se zachovala? Naučme se z příkladu! Nebyla

Všichni pociťujeme změny, které se kolem nás odehrávají a které se nás někdy více, někdy méně dotýkají. Svět se odjakživa proměňoval, ale v posledních letech pozorujeme, že je toho na nás nějak moc a že je těžké se v tom všem vyznat, chybí nám dostatečně jasná světýlka v temné dálce. Využil jsem proto příležitosti a poprosil o pomoc v porozumění těmto změnám člověka, který má jedinečné zkušenosti mezinárodní, a hlavně lidské – našeho českého kardinála v Římě, jezuitu otce Tomáše Špidlíka.

V čem je jádro změn v současné Evropě?

Nejlépe ty změny vidíme na Evropanech. Když se postavím před hlavní nádraží v Římě, mám ovšem dojem jakoby polovina Italů změnila barvu. A v okolí Panny Marie Sněžné jsou všechny obchody jenom čínské.

Myslíte, že je možno ty změny přirovnat ke stěhování národů v prvním tisíciletí?

Nejenom to myslím, ale napsal jsem o tom i knihu – život svaté Melánie (česky *Svatá Melánie. Úsvit nových dějin*. Velehrad-Roma; Refugium, 2004. – pozn. red.) Požádali mne o životopis svěřice, ale musel jsem ji zařadit do prostředí. Byla z bohaté římské rodiny, ale na jejich pozemcích pracovali otroci z dalekého světa. Na stará léta dostávali svobodu. Aby se uživil, sdružovali se podle řemesel do cechů, ty pak začaly ovládat města.

Kultury mají podobně jako lidé svůj věk. Umírají... Bude taková i kultura naše? Co by se pro ni dalo udělat, aby se zachovala? Naučme se z příkladu! Kultura starých Židů nebyla tuze vynikající... A přece se zachovala a dodnes Starý zákon čteme. Proč? Protože to všechno dostalo význam v Kristu.

Foto: Picasa by Paperoga

tuze vynikající kultura starých Židů, jak ji známe z Bible. A přece se zachovala a dodnes Starý zákon čteme. Proč? Protože to všechno dostalo význam v Kristu. (Banální je boj Davida s Goliášem, ale je to pěkný obraz slabých křesťanů se silnými ateisty. Tak máme číst Bibli a tak se máme naučit číst i dějiny vlastního národa.)

To je ovšem dobrá rada, ale kdo se takovými úvahami dnes zabývá?

Abych se přiznal, i mně samému je smutno, když potkávám mladé Čechy v cizině s pocitem méněcennosti. Nemají, čím se pochlubit. Vícekrát jsem už při přednáškách v Itálii citoval pasáže z básní Wolкера a z Máchy (pozn. red.: viz rovněž záznam přednášky kard. Špidlíka na MÚ Brno na www.tv-mis.cz/titul.php?id=275), které mají duchovní smysl, a vždycky jsem uslyšel pochvalu, jak krásné ty věci jsou. Jeden semestr jsem učil spiritualitu na univerzitě v Kinshase v africkém Kongu. Když jsem tam vsadil něco ze slovanské duchovnosti, nejednou jsem slyšel poznámku: „To by bylo něco pro nás, to by odpovídalo naší mentalitě.“ A naši mladí – znají to?

Ale kde začít?

Já říkávám, že s kulturním vzděláváním je to jako s uměním hledat houby. Musí se prostě začít hledat ty dobré, nekopat do těch nejedlých, ale sbírat to krásné, co v lese roste. Je toho mnoho. Houbaři, když se potkají, rádi se jeden před druhým pochlubí tím, co našli. Podobně se stává i při rozumném setkání různých světových mentalit, které nám nabízí dnešní situace, oplývající mísením národů. Stane

se to živou otevřenou knihou. Jak se při lidských setkáních zachovat, o tom napsal už dávno Karel Havlíček epigram: „Kdo si myslí, že se učí, bude vlasti chloubou. Kdo si myslí, že dost umí, začíná být trouba.“ (Poslední slovo není dost estetické, ale naučme se i při něm něco! Nemá nic společného s pečením buchet. Staročesky se pařezu říkalo „roup“, proto se venkovánům říkalo „zaostalé troupy“. Ale i z těch starých kořenů mohou vyrůst nové stromky do svěžesti.)

Za rozhovor děkuje
P. Tomáš Vyhnaněk OMI ■

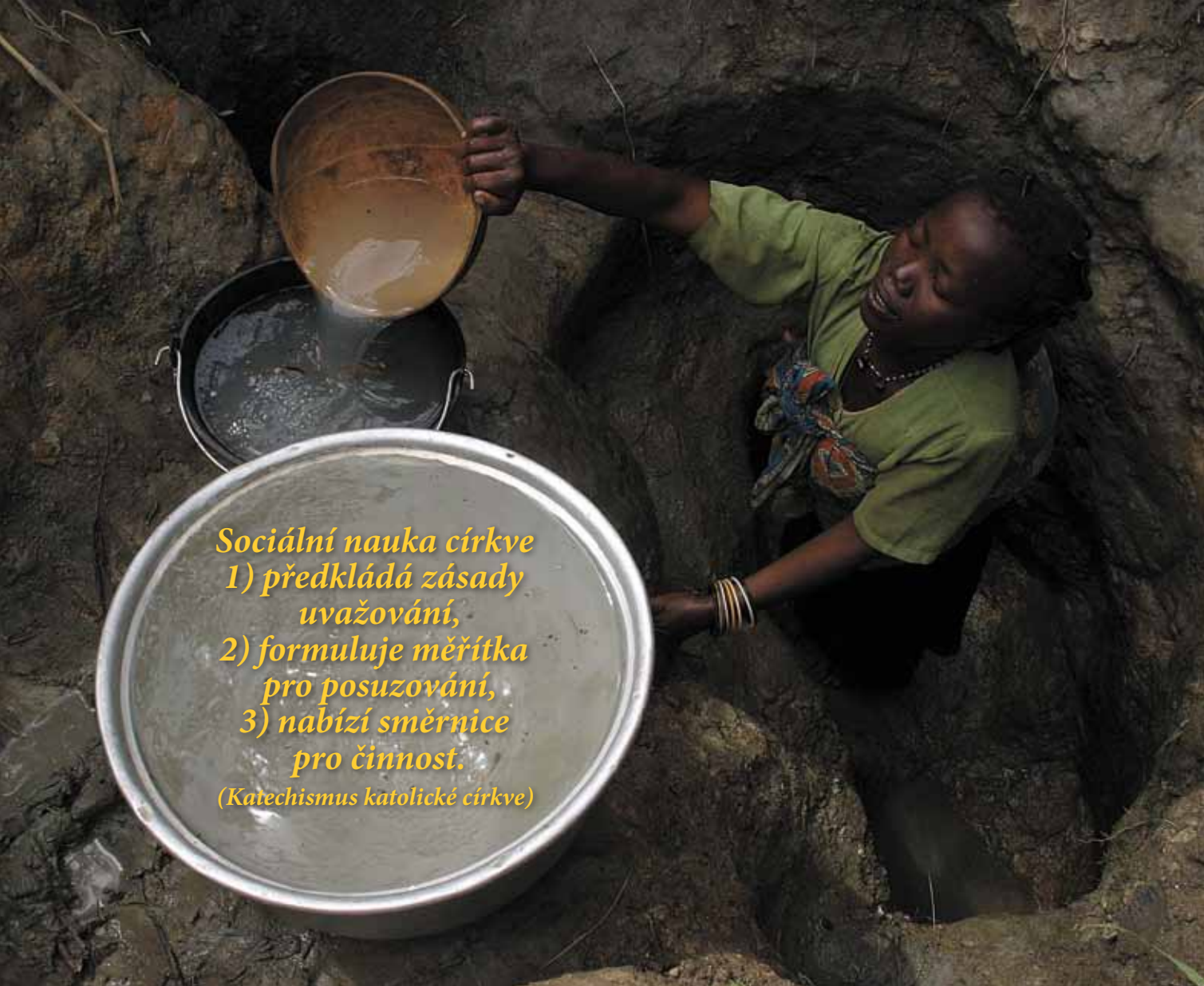
Pomník Euru před Evropským parlamentem v Bruselu

Foto: Ondřej P. Vaněček

Foto: Flickr, e-/Dantes

Sociální nauka církve
1) předkládá zásady
uvažování,
2) formuluje měřítka
pro posuzování,
3) nabízí směrnice
pro činnost.
(Katechismus katolické církve)

Žena s dítětem nabírá vodu z pramene v buši, Středoafrická republika

Foto: Pierre Holtz for UNICEF | hdotcarnet

Církev má řešení

Dnešní svět je plný nejistot. Mnozí lidé si připadají bezradní a celá společnost se při hledání řešení problémů zmítá ve směru pokus, omyl... Jsme skutečně tak bezradní? Neexistuje návod jak jednotlivě situace řešit? Co na to říká Církev? Není nějaký návrh na řešení světových problémů?

Rozšířený omyl

Čtyřicet let se nás křesťany snažil komunistický režim přesvědčit, že Bůh není. Příliš neuspěl. Dosáhl však jiného úspě-

chu: velmi mnohé křesťany a katolíky přesvědčil o tom, že jejich víra je jen jejich soukromou záležitostí. Jde o závažný omyl. My máme být kvasem! Máme přetvářet společnost.

Bezradnost není na místě

Mnozí si možná vzpomenou, že Jan Pavel II. často vyzýval, ať se lidé víc seznamují se sociálním učením Církve a s jeho základními principy. Vyzýval, aby sociální učení Církve bylo uváděno do života lidí, národů a celé společnosti. Jenomže pro mnohé je řeč sociálních encyklik a dokumentů církevního učení poměrně nesrozumitelná a dřív, než se jim podaří proniknout do jejich obsahu, odkládají danou knihu jako něco pro ně nezáživného a tím i nepoužitelného.

Bolestná neznalost

Ve skutečnosti sociální učení Církve přináší základní pravidla, podle kterých je možné uspořádat vzájemné vztahy lidí, společenských skupin, celých národů. Sociální učení Církve se nevyhýbá žádnému palčivému problému naší doby a přináší řešení důstojné člověka, které může vést k mírové spolupráci mezi národy i mezi různými společenskými vrstvami při budování spravedlivého světa a společnosti. To, že věřící neznají principy sociálního učení Církve, je ve skutečnosti bolestnější, než se může jevit na první pohled. Parlamenty a vlády národů totiž hledají všechna možná řešení, která však mohou přinášet jen další a další problémy. Pokud by bylo sociální učení Církve důsledně uváděno

To, že věřící neznají principy sociálního učení Církve, je ve skutečnosti bolestnější, než se může jevit na první pohled.

do života společnosti, pak by mnohé problémy, které dnes vypadají úplně neřešitelné, postupně mizely ze světa. Bylo by to k prospěchu všech, především těch nejchudších a nejpostiženějších.

Církev má odpověď

Co tedy hlásá sociální učení Církve? Není možné to vystihnout v několika větách. Zjednodušeně bych shrnul, že nabízí principy, které vedou k řešení jednotlivých situací ve prospěch člověka, rodiny a celé společnosti. Jedná se o taková řešení, která stojí před Bohem. Je tedy na místě předložit široké veřejnosti sociální učení Církve srozumitelným způsobem tak, aby mohlo být více uplatňováno v praxi. Církev má totiž odpověď na problémy dnešního světa, dnešních lidí. Pro ty, kteří časopis *Milujte se!* mají objednaný, přikládáme jednu sadu tří DVD a na nich je

Foto: Flickr, artfulblogger

série krátkých filmů, které uvádějí do problematiky nazvané křesťan a svět. Na řadě jednotlivých příkladů je představen souhrn mnoha problémů, se kterými se setkáváme. Zároveň jsou nastíněna i správná a nesprávná řešení a vše je prokládáno výroky církevního magisteria (učitelského úřadu Církve).

Nabídka ve prospěch společnosti

Popravdě musím říci, že když jsem si první z těchto filmů pustil, ani mě moc nezaujal. Ale pak jsem zhlédl všechny ostatní, a některé dokonce i víckrát. Stále

silněji jsem si uvědomoval, že tohle by měli vidět úplně všichni. Nejen věřící a politikové, ale i ti, kteří žijí vzdáleni od Církve. Správná řešení jsou totiž jen ta řešení, která stojí před Bohem. V nich nemůže sehrávat žádnou roli sobectví, bezohlednost, neúcta k druhým... Výpověď těchto filmů lze shrnout takto: Církev má řešení a nabízí je ve prospěch celé společnosti. Pokud se s obsahem těchto filmů seznámíme, jistě povzbudí mnohé, aby víc objevili sociální učení Církve a podle jeho zásad pomáhali utvářet „lepší svět“.

P. Marek Dunda ■

Foto: Ondřej Dvořáček

Sociální učení Církve přináší základní pravidla, podle kterých je možné uspořádat vzájemné vztahy lidí, společenských skupin a celých národů.

A pravda vás osvobodí

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká o upořádání společnosti katechismus?

1) Církev v moderním věku odmítla totalitní a bezbožecké ideologie spojené s „komunismem“ nebo „socialismem“. Řízení hospodářství pouze prostřednictvím centrálního plánování převrací společenské svazky v jejich základech.

2) Z druhé strany také zavrhl v praxi „kapitalismus“ individualismus a svrchovaný primát tržního zákona nad lidskou prací. Řízení prostřednictvím pouhého tržního zákona porušuje sociální spravedlnost, protože existuje mnoho lidských potřeb, které nemají přístup na trh.

Srov. *Katechismus katolické církve*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001

Křesťanství, nový životní styl

Křesťanství není jen způsob trávení neděle. Je to styl života. Nová kvalita. Martin Leschinger se ve svých rozhovorech s otcem biskupem Dominikem Dukou OP dotkl i tohoto zajímavého tématu.

Otče biskupe, když diskutujete o Bohu s lidmi, kteří po víře upřímně touží, ale nejsou praktikujícími křesťany, jak jim vysvětlujete, že Církev a víra nestojí proti sobě?

U těchto lidí pozoruji jednu důležitou věc. My se velmi často domníváme, že Církev a náboženství jsou dobré v náročných dobách. Dá se to dokázat na příkladech válek, nemocí, okupace nebo všelijakých jiných krizí. Církev je v těchto chvílích společností opravdu vnímána jako opora, ale jakmile přijdou doby klidu a svobody, kostely se jaksí vyprazdňují. Neplatí to ovšem celosvět-

ově, při pohledu do Spojených států amerických najednou zjišťujeme, že je zde i po velmi dlouhé době míru a hojnosti velmi vysoké procento lidí praktikujících náboženský život v konkrétních církevních společenstvích. U nás v Čechách je situace jiná, přesto vidím jistou společenskou vrstvu, která zjistila pro ostatní dosud nepředstavitelný objev, že jenom zdraví nedává člověku plnost životního štěstí.

Pro tyto lidi neplatí ono téměř posvátné „hlavně to zdravíčko!“?

Tito lidé jsou úplně zdraví, ale necítí životní smysl! Nevědí, k čemu by jim zdraví bylo. Jde o jev, se kterým se bohatý svět naší západní společnosti, můžeme-li ji tak po osmnácti letech v demokracii nazvat, začíná vypořádávat a hledá fundamentální otázky spojené se základem a smyslem života. Mně to připomíná období počátků křesťanství na našem území.

U nás nezačíná křesťanství jako náboženství otroků a chudých. Do českých

zemí přichází na konci prvního tisíciletí křesťanství jako forma života, která oslovovala elity. Ty v křesťanství viděly vyšší formu společenského života, povýšení do sféry, v níž se nacházely vyspělejší krajiny, odkud k nám křesťanství pronikalo. I u nás dojde k tomu, čeho již začínáme být svědky, že křesťanství vytváří určitý životní styl, který lidem dává smysl života, vědomí plnohodnotného prožití nejenom svátečních chvil, ale i všedních dnů. Když toto člověk nemá, není schopen budovat civilizaci, není schopen budovat kulturu.

Typ lidí, kteří se soustřeďují jen na hledání majetku a peněz, jimž jde hlavně o to, aby do pěti let dostali zpátky to, co investovali, tato vrstva společnosti končí...

Z knihy Martina Leschingera „V Duchu Pravdy“. ■

Knihu je možno objednat na adrese: Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 58, 380 01 Dačice (http://ikarmel.cz/kniha_FLE0001.html).

Typ lidí, kteří se soustřeďují jen na hledání majetku a peněz, jimž jde hlavně o to, aby do pěti let dostali zpátky to, co investovali, tato vrstva společnosti končí...

Foto: Ondřej P. Vaněček

Žít z Božího slova

...a s Božím slovem

Člověk potřebuje čas od času slyšet: „Je dobře, že jsi.“ „Mám tě rád.“ Bůh nám tyto důležité věty denně opakuje rozličnými způsoby: stvořením, událostmi všedního dne, životními osudy, našimi bližními. Nejzřetelněji k nám promlouvá svým slovem, zaznamenaným v Bibli. V Písmu svatém přichází Boží slovo srozumitelně, lidským způsobem, v lidských slovech.

Důležité rozhodnutí

Křesťané, kteří chtějí duchovně růst, prožívají denně dostatek času ve ztišení s Bohem. Je důležité učinit rozhodnutí: Chci se scházet s Pánem každý den. Možná řekneme: Copak to nestačí jen v neděli při bohoslužbě? Stejně tak bychom mohli říct:

„Vidím svého kluka každý den ve škole, tak proč bych si s ním měla dávat ještě navíc nějaké schůzky a být s ním někde sama?“

Tím, že se setkáváme s Ježíšem Kristem o samotě, máme příležitost ho blíže a mnohem důkladněji poznat. Tím roste i láska k Němu.

Kardinál Martini řekl: „Jsem přesvědčen, a často to opakuji, že pro křesťana je dnes obtížné, nechci-li říci nemožné, vytrvat ve víře v tak složitém světě, jakým je náš, když nebude osobně čerpat potravu z Písma svatého.“

Skrze slovo Boží se vytváří společenství

Ježíšovu rodinu, Církev, tvoří lidé, kteří Boží slovo slyší a plní je.

Pán Ježíš řekl: Kdo je má Matka a kdo jsou moji příbuzní? Každý, kdo Boží slovo slyší a plní je. (srov. Lk 8,19–21) Ti, kdo slyší toto slovo, jsou nazváni blahoslavenými. Ti, kteří naslouchají Božímu slovu jako Marie, vybrali si nejlepší úděl. (srov. Lk 10,38–42)

Písmo svaté je kronikou Božího lidu

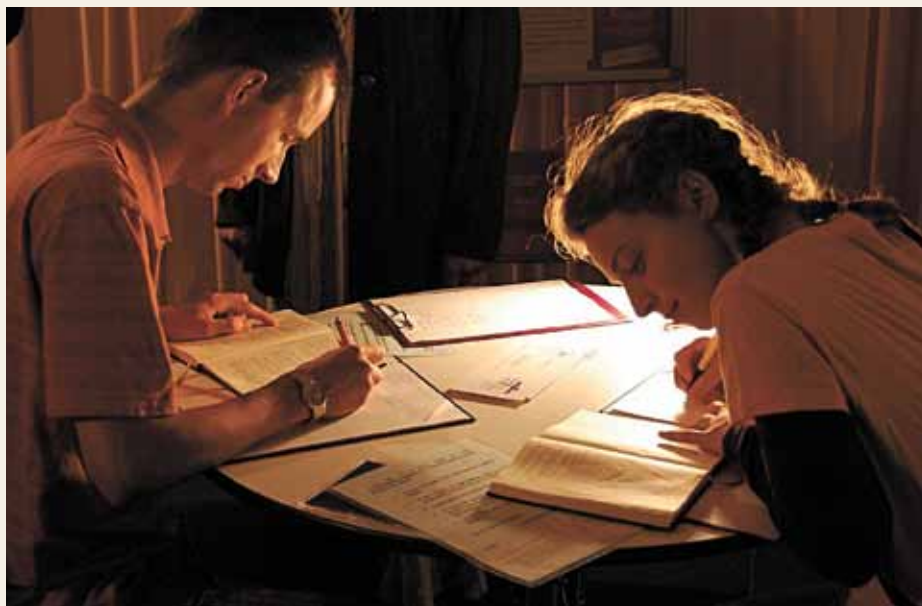
Bible vypráví s díkuvzdáním a chválou o Božím působení v dějinách Božího lidu a o odpovědi lidu na Boží pozvání. Ukazuje také důsledky těchto rozhodnutí na nesčetných konkrétních historických příkladech.

Písmo svaté je knihou víry

V Písmu je zaznamenána víra Božího lidu, která je odpovědí na Boží slovo. Je návodem víry pro všechny časy. V Písmu svatém pozorujeme jednotlivé lidi nebo národy, které uvěřily, nabízí nám tím příklad.

Písmo svaté je školou modlitby

Texty Písma svatého ukazují mnohé příklady lidí, kteří se modlí. Tak je tomu např. v Mariině chvalo zpěvu („Velebí má duše Pána...“). Jsou v nich obsaženy modlitby, které používáme, jako Otčenáš, Žalmy, Zachariášův chvalozpěv („Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele...“). Písmo nás ▷

Přepisování Bible na Velehradě

Foto: Picasa, TOM 1412 Otrokovice

Jaký je rozdíl mezi světlem a tmou? Ve světle máme pocit bezpečné chůze a nemusíme se bát, že uděláme chybný krok. Světlo je velké dobrodiní. Jasně světlo pravdy nám dává Boží slovo.

také učí rozmlouvat o slově, které jsme slyšeli – rozmlouvat o něm s Bohem, ale i navzájem mezi sebou.

Bible je kniha života.

Biblické spisy ukazují na aktuální problémy života, jako jsou postoj k bezpráví, úloha žen, jak žít v pohanském prostředí... Za vzory nabízí mnohé lidi, kteří se nechali vést Bohem, ukazuje jejich cestu víry. Boží slovo je základ, na kterém je možné, a dokonce nutné postavit svůj život: „**Každý tedy, kdo tato má slova slyší a podle nich jedná, podobá se rozváznému muži, který si postavil dům na skále.**“ (Mt 7,24)

Misionář, Bible a tabák

Jeden misionář přišel na evangelizační shromáždění, kde z úst jednoho přítomného zaznívá svědectví. „Do našeho města přijel misionář a nabízel ke koupi Bible. Nabídl ji také mně, ale odmítal jsem. Nakonec řekl, že mi ji dá zadarmo. Když byl neodbytný, vzal jsem Bibli do ruky a prolistoval, papír byl velmi jemný, a tak jsem řekl, že si ji vezmu, ale budu do ní balit tabák. Misionář souhlasil, že mi ji daruje zdarma, pod jednou podmínkou: Dříve než stránku vytrhnu a použiji k výrobě cigaret, tak ji přečtu. A tak se v cigaretový dým proměnily stránky Matouše, Marka, Lukáše a první dvě kapitoly svatého Jana. Ve třetí kapitole jsem přečetl větu: „Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ Tehdy jsem dostal Boží milost a jsem patnáct let věřícím.“ Misionář poznal člověka, kterému kdysi dal Bibli...

Boží slovo má opravdu nesmírnou sílu. Dokáže změnit náš život.

To chci! Ale jak na to?

Jak se mohu skrze Písmo setkávat s Bohem? Je dobré stanovit si vhodnou dobu a tu si podržet. Pomáhá nám to k uskutečnění našeho rozhodnutí číst Písmo. K větší soustředěnosti si můžeme rozsvítit svíci, která je znamením Krista. Potom se můžeme držet následujícího postupu:

Modlitba na začátku je důležitá a může mít tuto formu: „Pane Ježíši Kriste, denně

nás obklopuje tolik věcí, které si vyžadují naši pozornost. V této chvíli bych chtěl naslouchat tobě a tvému slovu. Prosím tě o tvého Svatého Ducha.“

Pomalé a rozjímavé čtení. Důležitý dopis čteme pomalu a pozorně, někdy jej čteme i podruhé. Pro čtení Bible je pomalé a rozjímavé čtení nutné z toho důvodu, že nám jsou mnohé texty známé, a pak je čteme jen povrchně. Určitým způsobem rozjímavého čtení by mohlo být opakování jedné věty, která na nás zapůsobila. K pozornému čtení Slova Božího

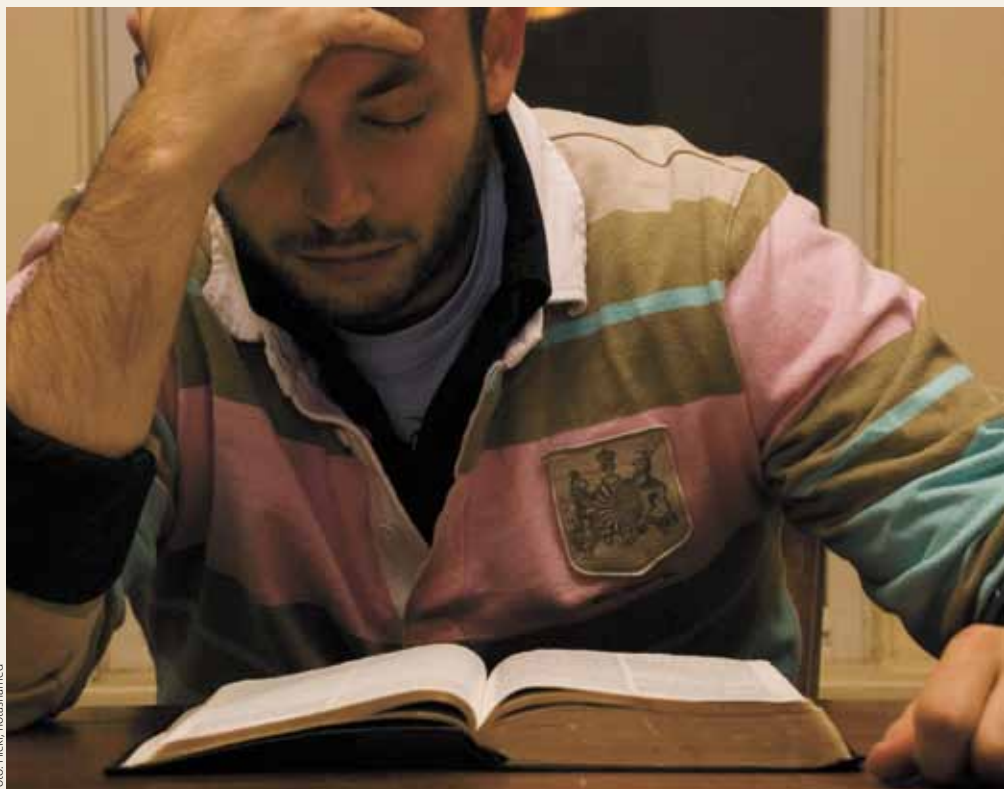

Foto: Flickr, notashamed

a ke kontrole, zda jsme všemu porozuměli, nám pomohou otázky: Kdo jedná? – Co? – Proč? – Kdy? – Jak?

Od Bible pohledět na svůj život. Boží slovo chce být světlem pro naše kroky. Jednou z možností, aby se toto uskutečnilo, může být hledání odpovědí na následující otázky:

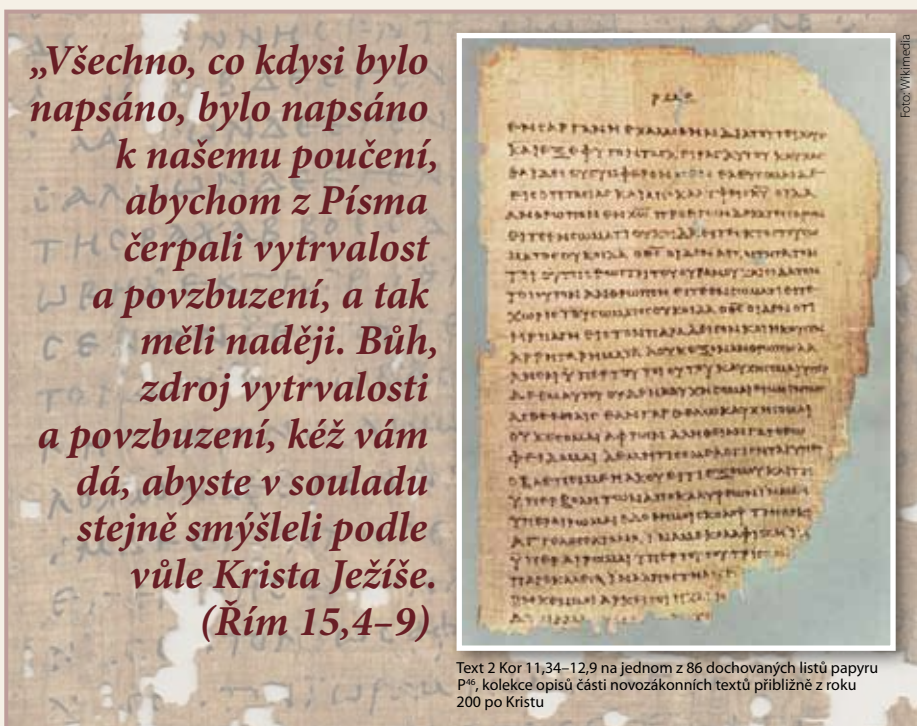
- Mám i já ve svém životě takovou zkušenost, o které se vypráví v biblickém příběhu?
- Na kterou situaci mého života se hodí tento text?
- Jakou cestu k řešení mých problémů mi text ukazuje?

Rozmlouvat s Bohem. Svým slovem nás Bůh zve k rozmluvě, proto má čtení Písma vyústit v dialog – v modlitbu.

Vzít si Boží slovo jako průvodce s sebou do dne nebo týdne. Když se nějakým úryvkem déle zabýváme, víc mu rozumíme. Když se naučíme některé věty zpaměti, stává se Písmo naším majetkem podle slov sv. Jeronýma: „Udělej ze svého srdce Kristovu knihovnu.“

Boží slovo sdílet. Je třeba, aby to, co zakoušíme, bylo sdíleno. Co jsme slyšeli, viděli, bedlivě pozorovali a čeho jsme se dotýkali, to zvěstujeme a o tom svědčíme – Slovo života (srov. 1 Jan 1,1nn).

*„Jsem přesvědčen, a často to opakuji, že pro křesťana je dnes obtížné, nechci-li říci nemožné, vytrvat ve víře v tak složitém světě, jakým je náš, když nebude osobně čerpat potravu z Písma svatého.“
Kardinál Martini*

Text 2 Kor 11,34–12,9 na jednom z 86 dochovaných listů papyru P⁶, kolekce opisů části novozákonních textů přibližně z roku 200 po Kristu

„Všechno, co kdysi bylo napsáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z Písma čerpali vytrvalost a povzbuzení, a tak měli naději. Bůh, zdroj vytrvalosti a povzbuzení, kéž vám dá, abyste v souladu stejně smýšleli podle vůle Krista Ježíše. (Řím 15,4–9)

Malá pomůcka

Tuto malou pomůcku lze použít, jestliže máme svoji vlastní Bibli, takže do ní můžeme psát.

? píšeme k těm místům, kterým jsme nerozuměli, abychom se na jejich smysl později zeptali někoho zkušenějšího nebo kvalifikovanějšího;

! si poznamenáme k větám, veršům či odstavcům, v nichž jsme dosáhli určitého důležitého poznatku;

▲ píšeme k těm pasážím, jejichž textem se cítíme osobně, vnitřně, existenciálně osloveni.

K takto označeným místům v Bibli se pak můžeme snadněji vracet.

Nezapomeňme!

V samotném Písmu svatém čteme důležitou poznámku: „To slovo však musíte uvádět ve skutek, a ne abyste ho jen poslouchali. To byste klamali sami sebe. Neboť když někdo to slovo jenom poslouchá, ale nejedná podle něho, ten se podobá člověku, který pozoruje svůj vzhled v zrcadle: podívá se na sebe, odejde, a hned zapomene, jak vypadá.“ (Jak 1,22–24)

P. Josef Havelka ■

Pramen: Egger, Wilhelm. *Radost ze slova Božího*. Praha; Arcibiskupství pražské, 1991.

Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí. Jan 8,32

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus

Proč Písmo svaté učí pravdě?

Protože Bůh sám je autorem Písma svatého, nazývá se inspirované a učí bez omylu těm pravdám, které jsou nutné k naší spáse.¹ Duch Svätý totiž inspiroval lidské autory, aby zapsali to, čemu nás chtěl naučit. Nicméně křesťanská víra není „náboženstvím knihy“, je náboženstvím Božího Slova, které „není slovem psaným a němým, nýbrž slovem vtěleným a živým“ (sv. Bernard z Clairvaux).

Jak číst písmo svaté?

Písmo svaté se má číst a vykládat s pomocí Ducha svatého a pod vedením učitelského úřadu církve podle tří měřítek:

- 1) přihlížení k obsahu a jednotě celého Písma;
- 2) čtení Písma v živé tradici církve;
- 3) respektování analogie víry, tedy spojitosti pravd mezi sebou.

Srov. *Kompendium Katechismu katolické církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2006.*

Poznámka: **1)** – Mluví se tu o „učení bez omylu těm pravdám, které jsou nutné k naší spáse“. To je důležitá formulace. Z ní plyne odpověď např. na následující otázku: Je Písmo svaté neomylné tam, kde podává jména králů, datování událostí, soudobé přírodopisné představy... Správnou odpověď nalezneme, když se zamyslíme: „Jsou to pravdy nutné k naší spáse?“ (pozn. redakce)

...a všední dny?

Dva dny před začátkem Celostátního setkání mládeže v Táboře–Klokotech (v roce 2007) jsem se já a moje o rok mladší šestnáctiletá kamarádka Anežka rozhodly, že tam na ten týden pojedeme. Na nádraží v Táboře jsme se ztratily v houfu stejných nadšenců s bágly jako my. Nevěděly bychom kudy kam, kdyby tam nekulákali organizátoři v oranžových vestičkách, kam se máme podít... Všichni byli veselí a milí, všechno bylo jiné... Každý den jsme trávily jinak, ale vždy jsme byly alespoň na jedné mši, na koncertu křesťanské kapely a na zmrzlině.

Byla středa večer, stála jsem na louce mezi šesti tisíci dalších mladých křesťanů a čekala jsem na moji hrdinku, idolku, Rebeccu St. James. Koncert byl úžasný, což mě nějak nepřekvapilo, ale slova, která k nám ona krásná Australanka říkala... Nevnímala jsem okolí a jenom jsem chtěla být hodná, poslušná, odevzdaná Pánu, nic jiného jsem si v tu chvíli nepřála. Další den jsem šla a přihlásila jsem se do Společenství čistých srdcí a prstýnek jsem stále nesundala z ruky, ani fyzicky, ani duchovně.

A potom promlouval nějaký muž, neznám jeho jméno, věk odhaduju na 40, mluvil o svých problémech a chybách zcela otevřeně. V mládí a v podstatě donedávna byl nevěřící, „nějakým Bohem“ se absolutně nezabýval, naopak, zajímaly ho ženy a všechny svody tohoto světa. Potom se oženil a žil se svou ženou. Ona otěhotněla, a doslova si pamatuju: „... a my jsme rozhodli, že Terezka půjde pryč. Že ji zabijeme potratem...“ Potom měl nesksutečné výčitky, žena ho opustila,

**„Dobré myšlenky, které nám Bůh dává, jsou jako poklady. Musíme je v sobě pečlivě uchovávat a podle nich jednat.“
sv. Vincenc z Pauly**

a on přes přítele poznal Boha, Ježíše i jeho Matku Pannu Marii. Stále se jim přibližoval, neustále se modlil, prosil o odpuštění, o spásu. Už si to přesně nepamatuji, ale mám pocit, že je znovu se svou ženou... Ale to není důležité, hlavní je to, jak všem neskonale otevřel srdce, všichni jenom seděli a poslouchali a já cítila Boží lásku v každém koutku svého těla, srdce i duše, ve svém okolí a byla jsem šťastná, pořád

jsem plakala, ale srdce mi bušilo nesksutečným množstvím nepopsatelných krásných pocitů.

A při závěrečné mši, při všech těch písničkách a společných modlitbách jsem cítila, že tady jsem šťastná, že sem patřím. Nejvíc ze všeho jsem si přála, aby mi tohle všechno nadšení vydrželo, i když přijedu domů, kde mě budou štvát sourozenci... A moc jsem se bála, že to nepůjde.

První asi týden byl OK, pořád jsem byla nadopovaná vším tím z Tábora, ale potom to, přesně podle mého očekávání, začalo pomalu, ale jistě vyprchávat. Snažila jsem se modlit, hrát si na kytaru „svatý“ písničky... A není to zdaleka ta euforie, jakou jsem pociťovala na setkání, někdy dokonce se cítím jakoby úplně prázdná, bez zájmu o cokoliv ohledně Pána, zní to hrozně, ale možná má takové pocity a střídavé stavy víc lidí... Ale většinou se snažím být ke všem otevřená a laskavá, jako všichni, kdo nejen k mému srdci promlouvali na nejlepší masovce (masovém setkání – pozn. redakce) mého osmnáctiletého života.

Luda (zkráceno) ■

Tábor–Klokoty, 2007

Foto: Ondřej Dvořáček

**„Jak se zbavit melancholického stavu? Vyspat se, vykoupat se, modlit se.“
sv. Tomáš Akvinský**

Foto: Ondřej P. Vaněček

Neděle – den Páně

Prožívání dne Páně patří k základním prvkům křesťanského života. Křesťanské rozdělení času na dny všední a sváteční také utvářelo křesťanskou evropskou kulturu a stalo se pro ni darem. Považujeme to v našem prostředí až příliš za samozřejmost a málo vnímáme, jak se nám den Páně pomalu vytrácí.

V jednom starokřesťanském spisu o severoafrických mučednících v Abitine se říká, že se jich ptali, jak to, že slaví neděli, když je to zakázáno. Oni jim odpověděli: „Bez neděle nemůžeme žít.“ Tedy, kde se slaví neděle, tam očividně jsou křesťané, kde se neslaví neděle, tam už se víra silně vytrácí a s ní také ostatní křesťanské hodnoty.

Svědectví beze slov

Mají-li křesťané vydávat tomuto světu stále svědectví o evangeliu, pak samotné zachování svátečního dne je jedním z hlavních svědectví. Tím samotným, že slaví neděli, velmi jasně svědčí o Kristu. A platí to i naopak – jestliže neslaví neděli, znevažují Krista.

Žijeme v situaci, kdy tato navenek velmi postřehnutelná a základní svědectví jsou velmi důležitá.

Těžko se někdy o Kristu mluví, a zde je příležitost ke svědectví i bez mluvení.

Rakouští biskupové mluví o potřebě zakotvit neděli jako závazný den klidu i do evropské ústavy.

Bylo to však zamítnuto. Papež Jan Pavel II. už před několika lety cítil potřebu znovu připomenout důležitost prožívání neděle obšírným listem *Dies Domini (Den Páně)*.

Sám název napovídá...

Český název NEDĚLE ukazuje hlavně na 7. biblický **den Božího odpočinku**, čas posvátný, den radosti a volného času. Má rozměr ryze náboženský i sociální. Odráží se v něm základní přikázání lásky k Bohu a k bližnímu. Jestliže je člověk celý týden plně zaujat prací pro svou obživu, může slábnout vztah k Bohu, na kterého, jak říká, nemá proto čas. ▷

Těšit se na věčnost znamená teď těšit se na neděli.

Proto je zde Boží přikázání, které není jen povinností a omezením, ale praktickou pomocí pro člověka, aby se zastavil, aby si odpočinul, aby znovu v klidu pohlédl na svého Boha a utužil s ním vztah. Jsme náchylní lehce něčemu propadnout, stát se na něčem nezdravě závislí. A to se může stát i v případě práce. Nemá to nic společného s podporou lenochů nebo snad s pohrdáním některou prací. Práce je náš úděl a Boží přikázání a naše realizace a platí stále slovo apoštola Pavla v listě Soluňanům: „Kdo nechce praco-

Foto: Flickr, fdecomite

Foto: archiv MSJ

Jednou, až pomine tento svět prostoru a času a bude nové nebe a nová země, bude jenom den Páně, všechno bude patřit jen Pánu a bude to život s ním.

vat, ať nejlí!“ Ale jestliže člověk nezná nic jiného než práci, jestliže si nikdy neoblékne také sváteční šaty, nemá čas na své blízké, nepovznese svou mysl k nebi, jeho život ztrácí jeden důležitý rozměr, smysl a nadhled, všechno bude stále obtížnější a šedivější. Musí to být přikázání, aby se dokázal člověk někdy odtrhnout. Když se mu to podaří, může také udělat novou mimořádnou zkušenost s Bohem.

Den Kristův

Ruský název dne Páně VOSKRESENIJE ukazuje na **den Kristův**, den zmrtvýchvstání a den, kdy se zmrtvýchvstalý znovu učedníkům přednostně zjevoval. Ve Zjevení sv. Jana (Zj 1,10) je to potvrzeno i biblicky, když Jan popisuje, že měl vidění v den Páně. Tak se nenazývala židovská sobota, ale první den po sobotě, jehož slavením se první křesťané začali

odlišovat od židů. Samozřejmě teprve od začátku 4. století, když se křesťanům dostalo obecného uznání v Římské říši, mohla se podle výnosu císaře Konstantina z 3. března 321 začít neděle slavit ve společnosti obecně.

Německý název dne Páně SONNTAG křesťanům také ukazuje na Krista. Není to jen přežitek pohanské doby jako den Slunce v řecko-římském planetárním týdnu, ale tím sluncem je míněn Kristus, nazývaný Slunce spravedlnosti (Mal 3,20).

Foto: Flickr, Leo Reynolds

Vycházející slunce o dni Páně vždy připomínalo Kristovo vzkříšení.

Vycházející slunce o dni Páně vždy připomínalo Kristovo vzkříšení a kosmický rozměr této události křesťanský starověk i středověk vyjadřoval orientací staveb kostelů a oltářů k východu, stejně jako při křesťanských pohřbech nasměrováním zemřelých tak, aby se dívali k východu.

Apsidy a presbytáře starých kostelů mívaly uprostřed okna, případně ještě jiná okna na jižní straně, aby nedělní shromáždění ráno a během dopoledne mělo vycházející slunce stále před očima. Teprve v barokní době byla tato okna často zakryta stavbou monumentálního oltáře.

Avšak místo, kde slunce vychází, se v jednotlivých ročních obdobích posouvá, a proto orientace jednotlivých staveb k vycházejícímu slunci obvykle odpovídá době slavení svátku patrona kostela.

Den Ducha Svatého

Den Páně je také **den Ducha Svatého**, den jeho zaslíbeného Soslání, den prvních pokřtěných a vzniku Církve. Proto je neděle také dnem církevního shromáždění, kdy Duch svatý shromažďuje Církev a vytváří z ní jedno tělo. Skutky apoštolů (Sk 20,7) a 1. list Korinta-

nům (1 Kor 16,2) dosvědčují pravidelné shromáždění v tento první den v týdnu – míněno po židovské sobotě. Vedle svátečního klidu nedělní zvony ukazují na tento druhý charakter dne Páně – den křesťanského společenství. Vyjadřujeme tím, že víra je naší společnou věcí, ne jen soukromou věcí, jak se to před lety pořád opakovalo, až jsme tomu málem uvěřili. Pán zvlášť slíbil svou přítomnost tam, kde se shromáždili dva nebo tři. Eucharistii můžeme slavit jen ve společenství, soukromá mše sv. je něco skutečně mimořádného. Už v Listě Židům (Žid 10,25) je ▷

svědectví

Neděle vyžaduje i odvahu

O jedné takové zkušenosti mi vyprávěli manželé žijící kdesi u Blanska. Bylo to někdy na konci sedmdesátých let minulého století. Když se jako mladí vzali, chtěli si také postavit nový dům, a jak se to tehdy jedinečně dalo dělat, aby to finančně utáhli, tedy svépomocí ve volném čase mimo zaměstnání s pomocí rodiny a přátel. Protože byli opravdově věřící, než se dali do práce, řekli si dvě zásady: „Nikdy nebudeme dělat v neděli a nebudeme dávat žádné úplatky.“ S tímto rozhodnutím tedy začali. Koupili stavební místo a teď bylo potřeba vybagrovat sklepy. Muž pracoval v podniku, kde měli stroj, který by jim to mohl udělat, tak šel požádat do kanceláře. Právě však byla naftová krize, a protože nedal žádný úplatek, tak mu řekli, co měli nařízeno – že se soukromníkům žádné práce dělat nesmí. Vypadalo to beznadějně. Zatímco čekali, přišli sousedé, kteří už stavěli dávno, s prosbou o půjčení cihel, které byly v té době na příděl. Říkali: „My nemůžeme pokračovat, protože nám cihly došly a právě nejsou k dostání, vám tady zatím leží, protože ještě nemáte vybagrováno, kdybyste nám je zatím půjčili, nám to pomůže, a až bude příděl, tak vám je vrátíme.“ Nebyli z toho dvakrát nadšeni. Bagrování je v nedohlednu, cihly půjčí a se stavěním bude pomalu konec. Pak ale mladá paní uvažovala: „Potřebujeme, aby nám někdo pomohl. Možná musíme napřed my někomu pomoci.“ A tak trochu s těžkým srdcem začali stavbu tím, že

Bůh člověka neopustí, když mu chce být věrný.

půjčili cihly, které už měli ručně nanesené na nepřístupném místě blízko plánovaného výkopu. Pak se najednou situace začala měnit. Muže si v práci pozvali do kanceláře: „Vy jste tady před časem žádal o to vybagrování? Podnik by teď potřeboval nějakou zeminu na terénní úpravy, bylo by pro nás výhodné, kdybychom si to mohli narýpat na té vaší stavbě, a měli byste to i zadarmo.“ Skutečně, podnik jim vybagroval sklepy, sousedé vrá-

tili cihly a oni se dali do stavby. Opravdu nikdy nedělali v neděli, to se tam jen odpoledne chodili dívat a plánovat, aby se do toho zas v pondělí po práci mohli s plnou vervou vrhnout. Opravdu nikomu nedali úplatek a dokončili dům dříve než jejich sousedé, kteří začali o hodně dřív a dělali hlavně o nedělích... Byla to pro ně životní zkušenost, že Bůh člověka neopustí, když mu chce být věrný, ale člověk musí být připraven na to, že to první, co po takovém rozhodnutí přijde, bude zkouška. Jestli vydrží a bude ochoten pro to něco obětovat, pak teprve udělá tu velkou zkušenost, že Bůh je s ním.

P. Jindřich Bartoš ■

Foto: Flickr, Koen Cobbaert

*Kde se slaví neděle, tam očividně jsou křesťané,
kde se neslaví, tam už se víra silně vytrácí a s ní také
ostatní křesťanské hodnoty.*

Foto: Ondřej P. Vaněček

také vidět potřeba vážného napomenutí k pravidelné návštěvě eucharistického shromáždění.

Neděle a rodina

Tím jsme se dostali k rozměru neděle, jímž je podpora společenství, v první řadě rodiny. Rodina by alespoň v neděli měla být spolu, shromážděná u jednoho stolu, který vytváří rodinný střed. Kde už se ani v neděli nesedí u jednoho stolu, tam už rodinné společenství určitě upadá. Návštěvy příbuzných, setkání přátel, návštěvy nemocných to mají ještě rozšířit. Jsme stvořeni pro společenství, druhé lidi potřebujeme – v den Páně tuto Boží starostlivost jako veliký dar také máme prožít.

Neděle a naše budoucnost

Je ještě jeden rozměr dne Páně a to je **rozměr eschatologický**. Den první a zároveň osmý, zaměřený na budoucnost, proto staré křtitelnice bývají osmiboké. Jednou, až pomine tento svět prostoru a času a bude nové nebe a nová země, bude jenom den Páně, všechno bude patřit jen Pánu a bude to život s ním. Věčnost však „začíná dnes“. Jen to, co tady začneme, pak bude moci pokračovat. Má-li to být věčnost s Bohem, musí tady začít čas s Bohem a den Páně je pro to základ. Těšit se na věčnost znamená teď těšit se na neděli.

Synoda ve Würzburgu pro současnou dobu zdůrazňuje: Neděle je nezadatelná

jako svátek křesťanské obce, jako den slavení eucharistie a jako den křesťanského očekávání a naděje; nelze ji vyměnit za jiné dny týdne. Jako její zvláštní funkce jsou zmíněny: posílení ve víře, uschopnění k bohoslužbě a ke službě v tomto světě, osvobození od rozmanitých tlaků života v industriální masové

společnosti, ochrana před ztotočněním a izolací světem práce. Proto křesťané hájí neděli jako den slavení a klidu – je důležitá nejen pro Církev, ale pro celou společnost.

P. Jindřich Bartoš ■

Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí. Jan 8,32
související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus Pět církevních přikázání

1. O nedělích a dalších zasvěcených svátcích se zúčastnit mše svaté a zdržet se práce a činností, které by posvěcování těchto dní mohly bránit.
2. Alespoň jednou za rok vyznat své hříchy ve svátosti smíření.
3. Alespoň v době velikonoční přistoupit ke svatému přijímání.
4. Ve dnech stanovených církví se zdržovat masa a zachovávat půst.
5. Podle svých možností přispívat na hmotné potřeby církve.

Jak se světi neděle?

Křesťané světi neděli a jiné zasvěcené svátky účastí na eucharistické oběti Pána a zdržením se těch činností, které jsou na překážku bohopoctě a radosti vlastní dnu Páně nebo

nezbytnému duševnímu a tělesnému zotavení. Dovoleny jsou činnosti spojené s rodinnými potřebami nebo služby velmi užitečné pro společenství, pokud nevytvářejí návyky, které by ohrožovaly svěcení neděle, rodinný život a zdraví.

Proč je důležité, aby neděle byla v občanské společnosti uznávána jako sváteční den?

Je to důležité proto, aby všichni měli skutečnou možnost dostatečně užívat odpočinku a volného času, který jim umožní pěstovat náboženský, rodinný, kulturní a společenský život; je také důležité mít vhodnou dobu k rozjímání, zamyšlení, mlčení a studiu; čas věnovaný dobrým skutkům, zvláště ve prospěch nemocných a starých osob.

Srov. *Kompendium Katechismu katolické církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2006.*

Čas nelze vrátit, ale...

Na jedněch lidových misiích vyprávěli staří manželé svou životní zkušenost. Když se před více jak 50 lety brali, on jí na pouti koupil růženec a slíbili si, že vždycky budou v neděli spolu chodit do kostela. Doba přinesla společné hospodaření v JZD, on se stal předsedou, vytýkali mu, že je příliš nábožensky založený, přibýly jiné starosti, kostel začali vynechávat, až to zůstalo jen na velké svátky jako věc formálního zvyku. Když se změnila politická situace, přišli do důchodu, on jednou náhodně objevil ten kdysi darovaný růženec. Najednou mu to připomnělo všechno to, co se od té doby odehrálo. Nenaplněný slib byl najednou velmi živý. Věděl, že čas vrátit nelze, ale lze něco udělat ještě teď. Rozhodli se s manželkou chodit do kostela i ve všední dny, aby to nějak vynahradili. Protože v jejich farnosti každý den mše svatá není, dojíždějí svým starým autem

Foto: Flickr, archangel gabriel

Zevrubně si spočítali, kolik asi těch zanedbaných nedělí mohlo být.

do sousedství, aby žádný den zbytečně nevynechali. Tak zevrubně si spočítali, kolik asi těch zanedbaných nedělí mohlo být. S uspokojením teď mohl dosvědčit, že už ty zanedbané neděle určitě všechny těmi všedními dny vynahradili. Teď myslí

na děti, které to nenaučili, a snaží se to vynahrazovat před Bohem za ně. Je to určitě jeden z dobrých projevů pokání, ke kterému jsme stále Bohem vybízeni.

P. Jindřich Bartoš ■

KOMUNITA BLAHOŠLAVENSTVÍ

Komunita Blahoslavenství patří mez tzv. nové komunity, které vznikly po II. vatikánském koncilu. Společným životem modlitby, práce, služby a sdílení zde žijí muži a ženy zasvěceného života, kněží, manželé i svobodní. V České republice má Komunita dům v Dolanech u Olomouce. Kromě jiných apoštolátů nabízí jednou za měsíc i duchovní cvičení a obnovy pro mládež i dospělé (nejbližší termíny konání viz web www.blahoslavenstvi.cz):

Eliáš – prorok. Duchovní cvičení pro muže. Objevování prorockého rozměru mužské identity na příběhu biblického Eliáše. *Součástí setkání jsou přednášky, společná liturgie, adorace, modlitební večery, sdílení.*

Od srdce k srdci... Duchovní cvičení pro všechny. Uvedení do důvěrného společenství s Pánem skrze osobní vnitřní modlitbu a Boží slovo. *Součástí setkání jsou přednášky, čas osobní modlitby a adorace, společná liturgie, možnost individuálního doprovázení...*

PECKA – víkend pro mladé od 15 do 18let. O malém tajemství ukrytém v tobě, které dokáže způsobit explozi života! *Součástí setkání jsou chvály, povídání, kreativní činnosti, někdy i jídlo a ostatní se ještě uvidí...*

Pobyt „Nazaret“ trvající 3 až 10 měsíců (dle domluvy) pro mladé lidi ve věku 20 až 35 let, kteří chtějí dát Bohu víc prostoru promlouvat do jejich života a jsou ochotni věnovat čas modlitbě a též nezištné, často skryté a všední službě; rozlišují své osobní povolání; chtějí prožít čas s členy Komunity Blahoslavenství – přijmout a respektovat během svého pobytu jejich způsob života. To vše v duchu spirituality Komunity Blahoslavenství, jejíž součástí je cesta duchovního dětství sv. Terezie z Lisieux a prožívání určitého ústraní, ztišení a skrytosti v duchu Ježíšova života v Nazaretu.

Více informací o komunitě Blahoslavenství a jejich akcích najdete na www.blahoslavenstvi.cz.
E-mail: dolanykom@seznam.cz
Telefon: 585 396 638
Dolany 24, PŠC 783 16

Foto: 2 x archiv Komunity Blahoslavenství

Na čem záleží

František kardinál Tomášek

Foto: archiv Arcibiskupství pražského

Archivní materiály

(vídeo, audio) se záznamy duchovních osobností na internetu

Štěpán kardinál Trochta

www.TV-MIS.cz/vypis.php?klic=164

Josef kardinál Beran

www.TV-MIS.cz/vypis.php?klic=195

P. Ladislav Kubíček

www.TV-MIS.cz/vypis.php?klic=194

...a řada dalších na TV-MIS.cz

V srpnu 1989 jsme se skupinkou křesťanské mládeže z brněnské konzervatoře navštívili v Praze kardinála Františka Tomáška, abychom mu pogratulovali k jeho 90. narozeninám.

Poděkovali jsme mu za to, jakou je pro nás mladé věřící oporou v době útlaku Církve ze strany komunistického státního režimu. Vzpomínám si, jak nás staříčký pan kardinál srdečně přijal a hlavně nás povzbuzoval, ať vytrváme ve všem dobrém, ať důvěřujeme v Boží pomoc, ať se za Krista a jeho Církev nestydíme, ať se nenecháme zastrašit politickým proticírkevním režimem. Tehdy nás ani ve snu nenapadlo, že o tři měsíce později dá svatořečení blahoslavené Anežky České 12. listopadu a studentská manifestace 17. listopadu do pohybu rychlý proces vedoucí k politickým změnám a náboženské a občanské svobodě v naší zemi.

Když jsme asi po hodině odcházeli, udělal nám pan kardinál požehnání a každému z nás dal na památku a pro povzbuzení lístek s textem, jehož jednotlivé věty jsou hlubokými podněty pro lidskou a křesťanskou formaci. Jako správný katecheta, jímž jako mladý kněz býval, nám přitom řekl: „Často o tom přemýšlejte.“

Mám za to, že i po dvaceti letech je obsah toho textu stále nosný i pro nás, dnešní křesťany. Dosud ho mám a rád se o něj s vámi rozdělím.

Přeji nám všem, ať se nám to daří stále dokonaleji.

PhDr. Willi Türk,
jáhen u sv. Mikuláše
ve Znojmě ■

*Nezáleží na tom, kolik toho vlastníme,
ale na tom, zda z toho, co máme, umíme dávat.*

*Nezáleží na tom, zda se umíme prosadit,
ale na tom, zda umíme přemáhat sami sebe.*

*Nezáleží na tom, kolik máme škol
a jaké máme znalosti,
ale na tom, jak moudře dovedeme s tím,
co máme, hospodařit.*

*Nezáleží na tom, co děláme,
ale na tom, jak to děláme a proč to děláme.*

*Nezáleží na tom, zda se sami umíme veselit,
ale na tom, zda dovedeme přinášet radost jiným.*

*Nezáleží na tom, zda jsme bojácní a máme strach,
ale na tom, zda se chováme tak, jako bychom
strach neměli.*

*Nezáleží na tom, zda se nám utrpení vyhne,
ale na tom, zda ho umíme, když přece jen přijde,
přijmout.*

*Nezáleží na tom, zda jsme šťastní,
ale na tom, zda jsme schopni zajišťovat štěstí jiným.*

*Nezáleží na tom, zda jsme milováni,
ale na tom, zda milujeme jiné a jsme jim
požehnáním.*

*Nezáleží na tom, co o nás říkají lidé,
ale na tom, jací skutečně jsme, jak jsme věrni
sami sobě.*

*Nezáleží na tom, jak dovedeme mluvit,
ale na tom, aby naše slova vyjadřovala úctu
k pravdě.*

*Nezáleží na tom, zda Bůh plní naši vůli,
ale na tom, zda se my snažíme uskutečňovat
jeho vůli.*

*Nezáleží na tom, zda jsme dlouho živi,
ale na tom, jak jsme naplnili svůj život.*

*Nezáleží na tom, kdy zemřeme,
ale na tom, zda jsme připraveni setkat se kdykoli
s Bohem.*

Publikace *A já jsem s vámi i za železnou oponou* obsahuje sesbírané působivé příběhy lidí z takzvaného „východního bloku“, kde byla v druhé polovině 20. století Církev pronásledována. Historičnost každého jednotlivého příběhu již asi nelze bezpečně ověřit. Obsahují však autentický popis atmosféry té doby a mohou být povzbuzením pro nás, kteří žijeme ve „svobodném světě“.

Kladou nám také otázku:

Jak s touto znovu nabytou svobodou naložíme?

Tento příběh začíná slovy: Řeknu vám čistou pravdu.

Jen mi dovolu, abych změnil jména a zahladil stopy. Vždyť jde o Maďarsko, kde se za pravdu platí krví...

Přijď, Ježíšku!

Stalo se to v malém městečku, kde žije 1500 obyvatel. Učitelka obecné školy byla zapřísáhlá ateistka. Vyučovala zcela podle základních tezí dialektického materialismu, který neuznává Boha. Využívala každé vhodné příležitosti, aby ponížila a zesměšnila naši víru, aby se jí vysmála. Její program byl prostý: vychovat malé ateisty.

Zastrašené děti se neodvažovaly bránit. Avšak jejich rodiny byly věřící a hluboce oddané víře a náboženským zvyklostem. Byl jsem tam farářem, na vyučování náboženství jsem shromažďoval drobotinu v kostele. V Maďarsku, podobně jako v jiných komunistických

Stalo se to v malém městečku, kde žije 1500 obyvatel. Učitelka obecné školy byla zapřísáhlá ateistka.

zemích, se vyučování vede ve dvou protikladných směrech. Jak potom chcete, aby se v tom nevinné dětské duše vyznaly?

Ale právě v takových chvílích působí milost a v případě potřeby pomáhá zvláštním způsobem.

Na naše děti neudělaly celkem dojem ty povídky, které jim neustále opakovala paní Gertruda. Tak se učitelka jmenovala.

Já jsem dělal, co bylo možné, abych je utvrdil ve víře. Radil jsem jim, aby častěji chodily ke svatému přijímání. Bylo to zvláštní, Gertruda snad byla obdařena jakýmsi zvláštním tajemným citem, který přesně odhaloval, které z dětí bylo u svatého přijímání. Doslova je napadala, byly jejími obětními beránky. Samozřejmě ji mohl upozorňovat nějaký donašeč, ale ▷

Foto: Flickr, garrett.elias

tady si musíme uvědomit, že je k tomu nutná určitá doba. Díky novým předpisům o postě před svatým přijímáním mohly děti pojíst doma něco teplého před tím, než cestou do školy navštívily kostel. Některé ke svatému přijímání přistoupilo, jiné ne. Ale Gertruda je rozeznala jediným pohledem hned v první hodině. Kdo jí mohl ukázat tyhle děti za takový krátký časový úsek? Co se týká nás, nepovažovali jsme tuto možnost za reálnou. Farnost byla svorná, zvláště děti...

Ve 4. A byla malá desetiletá dívenka, jmenovala se Angelina. Několik dní před Vánocemi začala Gertruda s promyšlenou krutou hrou, která podle jejího mínění musela zasadit rozhodující ránu všem babským předsudkům, které nakazily školu. Scéna si zaslouží, aby byla předvedena v úplnosti.

„Co, děvče, uděláš, když tě rodiče volají?“

„Jdu k nim,“ nesměle odpovídá dítě.

„Výborně! Slyšíš, že tě volají, a hned jako poslušné děvče jdeš. A co se stane, když tvoji rodiče zavolají kominíka?“

„Přijde,“ říká Angelina. Její ubohé srdéčko bije zrychleně, tuší léčku, ale nechápe, v čem tkví.

A Gertruda pokračuje...

„Oči jí svítily jako kočce, když si pohrává s myší,“ vyprávěla mi jedna z Angeliných malých spolužaček, „její obličej byl zlý, strašně zlý.“ „Velmi dobře, dítě. Kominík přijde, protože existuje.“ Chvilke mlčení.

„Ty přijdeš, protože existuješ. Ale dejme tomu, že tví rodiče zavolají tvou zemřelou babičku. Přijde?“

„Ne. Myslím, že ne.“ „Bravo. A jestli zavolají babu Jagu? Nebo Červenou Karluku nebo vodníka? Máš ráda pohádky? No tak, copak se stane v tomto případě?“

„Nikdo nepřijde, protože to jsou pohádky.“

Angelina zvedne své jasné oči, ale hned je sklopí. „Bylo mi zle z jejich očí,“ řekla mi potom naivně. Dialog pokračuje:

„Výborně, výborně,“ triumfuje učitelka, „člověk by si myslel, že jsi dnes zmoudřela. Tak vidíte, děti, že žijí na zavolání odpoví-

dají. A naopak ti, kdo neodpovídají, nežijí nebo neexistují. Je to jasné, že?“

„Ano,“ odpověděla třída sborem.

„Teď si uděláme malý pokus.“

Pak se obrátila k Angelině a řekla: „Jdi ven, dítě.“ Děvčátko váhá, potom vyjde z lavice. Dveře se těžce zavřou za její křehkou postavíčkou. „A teď ji, děti, zavolejte.“

„Angelino! Angelino!“ volá třicet dětských hlásků. Všichni si vážně myslí, že je to hra. Angelina vchází celá rozpačitá. Učitelka se snaží mírnit své uspokojení z tohoto efektu.

Foto: Flickr, theirhistory

Několik dní před Vánocemi začala Gertruda s promyšlenou krutou hrou.

„Zřejmě jste téhož mínění,“ říká. „Jestliže zavoláte někoho, kdo existuje, pak přijde. Jestli zavoláte někoho, kdo neexistuje, nepřijde a ani přijít nemůže. Angelina je zde. Žije, slyší, a když ji zavoláte, přijde. A teď předpokládejme, že zavoláte Ježíška. Věří někdo v Ježíška?“

Nastává chvíle mlčení. Potom několik nesmělých hlasů odpovídá: „Ano, ano...“

„A ty, dítě, ještě věříš, že Ježíšek slyší, když ho voláš?“

Angelina náhle pocítila ulehčení. S náhlým nadšením odpověděla: „Ano, věřím, že mě slyší.“ „Velmi dobře. Uděláme pokus. Viděli jste právě, jak Angelina vstoupila, když jste ji zavolaly? Jestli Ježíšek existuje, uslyší vaše volání. Zavolejte ho všechny naráz a hodně hlasitě: Přijď, Ježíšku! Raz, dva, tři, všechny naráz!“

Děvčátka sklopila hlavy. Do těžkého, teskného mlčení se ozýval zlomyslný smích: „To je to, k čemu jsem vás chtěla přivést! Tady je můj důkaz! Vy si netroufáte zavolat proto, že víte, že nepřijde, ten váš Ježíšek! A jestli vás neslyší, je to proto, že neexistuje, jako neexistuje baba Jaga a vodník. Protože je to pouze mýtus... historka pro hloupé ženy, brumlající modlitby. Nikdo to nebere vážně, protože to není pravda!“

Rozpačitá děvčata státe mlčela. Tento sprostý, zdánlivě pádný důkaz byl ranou přímo do jejich srdce.

Člověk by nesměl vědět nic o dětské psychologii, kdyby patřičně nedocenil vliv argumentů založených na konkrétní zkušenosti. Jedna, druhá, později se mi přiznaly – začaly pochybovat. To je přece pravda, jestli Ježíšek existuje, proč ho ony nevidí?

Angelina stála bledá jako smrt. „Bála jsem se, že spadne,“ řekla mi jedna z jejích přítelkyň. Učitelka zřejmě vychutnávala

rozpačitost dětí. Konečně zvítězila, zničila nenáviděného Boha!

Tu se stalo něco docela neočekávaného. Angelina vyskočila, šla doprostřed třídy a s planoucíma očima zvolala: „A tak my ho zavoláme! Zavoláme všechny naráz: Přijď, Ježíšku!“

Všechna děvčata okamžitě vstala, sepjala ruce k modlitbě a se srdcem plným nesporné naděje začala volat: „Přijď, Ježíšku!“

Tohle učitelka nečekala. Instinktivně couvla, ale oči z Angeliny nespustila. Nejprve chvilka mlčení, těžkého jako agónie, a pak jasný hlásek znovu pronesl: „Ještě!“

„Byl to křik, který boří stěny...“ vyprávělo mi jedno z děvčat. Strach, netrpělivost, pochybnosti na chvíli potlačené, ale schopné znovu se objevit, pocit solidarity, vzbuzený prudkým hnutím jedné z nich, která se osvědčila jako vůdce, všechno tu bylo, kromě očekávání „zázraku“.

„Volala jsem, ale nečekala jsem nic zvláštního,“ přiznala se mi Gizela. Ale právě tehdy přišla odpověď z nebe. Takhle mi o tom vyprávěla děvčata, jichž jsem se dotazoval jedné po druhé. Některé formule se mi nesmazatelně vryly do paměti. Byl jsem tehdy knězem, který ještě potřeboval znamení z nebe, vždyť podmínky tehdejšího života nebyly nijak lehké.

Nedívaly se ke dveřím, ale na zeď před sebou a na tomto bílém pozadí na Angelinu tvář. Ale náhle se dveře tiše otevřely: „Jako by tam vnikalo denní světlo. To světlo stále sílilo, až se z něho stala ohnivá koule.“ Tehdy je „zachvátil strach“, ale trval tak krátce, „že ani neměly čas zakřičet“. Koule se rozevřela a v ní se objevilo Děťátko, „okouzlující, jaké jsme ještě nikdy neviděly“. Toto Děťátko se na ně mlčky usmívalo. Jeho přítomnost byla „nekonečně sladká“. Už se nebály, „pouze se radovaly“. Trvalo to... minuty, čtvrt hodiny, hodinu? Zde se svědectví rozcházejí. V žádném případě netrvalo zjevení déle než jednu vyučovací hodinu. Děťátko „bylo oblečené do bílého a podobalo se malému slunci“, od Něho „vycházelo světlo“. Denní světlo „vedle Něho vypadalo jako černé“. Některá děvčata jím byla oslněna. „Působilo to bolest očím.“ Jiná se na Ježíška dívala bez bázně. Ten neříkal nic, jen se usmíval, pak se skryl ve světelné kouli a ta se „postupně

**Byly jsme
v nesnázích, tak
nám Ježíšek musel
pomocť!**

rozplývala“. Dveře se tiše „samy od sebe“ zavřely. Nadšená, „se srdcem přetékaným radostí“, nemohla děvčata promluvit ani slovo.

Tu ticho přerušil ostrý křik. Učitelka otřesená, s očima lezoucíma z důlků, zauvěla. Práskla dveřmi a utekla.

Angelina jako by se probudila ze sna. „Právě to řekla, vidíte to! On existuje. A teď mu poděkujeme!“ Všechny si poslušně klekly, modlily se Otče náš, Zdravas a Sláva Otci. Potom vyšly ze třídy, protože zazvonilo a byla přestávka.

Zpráva o tom, co se stalo, se přirozeně rozšířila. Přicházeli ke mně rodiče. Dotazoval jsem se děvčat jedné po druhé a mohu odpřísáhnout, že jsem v jejich výpovědích nezjistil žádné nesrovnalosti.

Foto: Flickr, This Year's Love

Ale zvlášť mě ohromilo, že to, co se stalo, jim nepřipadalo nijak zvláštní.

„Byly jsme v nesnázích, tak nám Ježíšek musel pomocť.“

A co učitelka?

Gertrudu dali do blázince. Páni celou věc ututlali. Ona asi stále ještě křičí: „On přišel! On přišel!“

*Z publikace „A já jsem s vámi
i za železnou oponou“*

připravil P. Pavel Zahradníček ■

*Publikaci je možno objednat na adrese
A.M.I.M.S., 671 03 Vranov nad Dyjí 20.
76 stran, doporučený příspěvek na tisk je
15 Kč + poštovné.*

Foto: Ondřej P. Vaněček

A pravda vás osvobodí

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus?

Jakou hodnotu mají soukromá zjevení?

Soukromá zjevení nepatří k pokladu víry, mohou nám však pomáhat žít naši vírou, pokud si uchovají přesné zaměření na Krista. Učitelský úřad církve, jemuž přísluší posouzení takových soukromých zjevení, nemůže proto přijmout ta zjevení, která si dělají nárok na překonání nebo opravu zjevení, jehož naplněním je Kristus.

Srov. Kompendium Katechismu katolické církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2006

On, ona a Boží záměr

teologie těla

Foto: archiv MSI

Chceme-li zjistit, jak něco funguje nebo má fungovat, můžeme postupovat metodou pokus – omyl. A nebo si přečíst návod – popis od konstruktéra...

Když za Pánem Ježíšem přišli farizeové a ptali se, je-li dovoleno, aby se muž se ženou rozvedl, odkázal je na počáteční úmysl Stvořitele lidské přirozenosti: „Na začátku při stvoření však (Bůh) „učinil (lidi) jako muže a ženu. „Proto opustí muž otce i matku, připojí se ke své ženě, a ti dva budou jeden člověk.‘ Už tedy nejsou dva, ale jeden. A proto: Co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!“ (Mk 10,6–9)

I dnes se vedou nejrůznější diskuse o manželství a o dalších etických otázkách a hledají se důvody, jak co ospravedlnit. Máme-li ale zůstat při těchto diskusích v pravdě, nemůžeme tyto otázky řešit „od boku“ jen podle toho, „jak to cítíme“, ale je nutné odkazovat se na lidskou při-

rozenost. Biblická vyprávění o stvoření nejsou přesným popisem událostí. Jde o symbolické líčení, kde víc než o popis událostí, jde o jejich smysl. Právě proto nám Bible v mnohém může napovědět. Budeme to ale chtít přijmout?

Jako muže a ženu je stvořil

Hned na začátku Bible čteme: „Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, jako muže a ženu je stvořil.“ (Gn 1,26–28). A o kousek dále, ve verších 2,16–25, můžeme být

Co Bůh spojil, člověk nerozlučuje! (Mk 10,6–9)

svědky stvoření ženy, kterou Bůh tvořil jako pomoc rovnou muži. Je dobře si tyto texty v klidu prorozjímat. Uděláme-li to, objevíme jejich bohatství a zazáří nám

pravdy o člověku v nich obsažené. Velikým hledačem těchto pravd byl papež Jan Pavel II., který své katecheze z let 1979 až 1984 na tato a podobná témata shromáždil do knihy *Teologie těla*.

Jenom jednu, jednoho?

V biblickém textu není řečeno „jako muže a muže je stvořil“ ani „jako muže a tři ženy je stvořil“ ani žádná jiná fantastická kombinace, kterou by si mohl někdo představit.

Muž a žena tedy patří k sobě. Jsou stvořeni jeden pro druhého. Jeden muž a jedna žena.

I zde platí známé pravidlo evangelia, že kdo se zřídá, dostává mnohem víc. K jedné z potřeb člověka patří také jistota, že někam patří – nebo lépe: že někomu patří. Tuto jistotu bolestně postrádá ten, kdo své štěstí hledá jednou tam a podruhé zase jinde. Naopak ten, kdo vložil již před svatbou svou důvěru do jediného životního partnera, při svatbě to potvrdil slavnostním slibem a v dalších letech a desetiletích si

za tímto svým slibem s Boží pomocí plně stojí, si může si být jistý, že v těžkostech života nezůstane osamocen.

Vzájemná přitažlivost je Boží záměr

Slova „jako muže a ženu je stvořil“ můžeme vidět ještě z jiného úhlu a tento pohled může být v mnohém osvobozující. Znamenají totiž, že do hlubin lidského nitra je vložena vzájemná přitažlivost muže a ženy. Ta je naprosto přirozená a není třeba se za ni stydět.

Tato přitažlivost se probouzí v době dospívání. Chlapci si v tomto období přestávají myslet, že „holky jsou praštěný a trhlý“ a děvčata je začínají přitahovat. Totéž platí i naopak. Tato vzájemná přitažlivost existuje mezi muži a ženami proto, že jsou to osoby povolány od věčnosti, aby existovaly ve společenství. Toto společenství „mělo učinit muže i ženu vzájemně šťastnými skrze hledání prostého a čistého sjednocení v lidství, prostřednictvím nabídnutí sebe samých, prostřednictvím zážitku darování osoby vyjádřeného duší i tělem, mužstvím i žensstvím, a konečně prostřednictvím podřízení tohoto spojení požehnání plodnosti při početí nového života“. (Jan Pavel II., *Teologie těla*, str. 150)

Tělesné a duchovní patří k sobě

Citovaná slova obsahují veliké bohatství. Jan Pavel II. říká, že muž i žena žije a vyjadřuje své vztahy duší i tělem. To platí také pro nejintimnější vztahy mezi mužem a ženou. Jakékoli omezení těchto vztahů jen na tělesnou rovinu je zúžením, které neodpovídá důstojnosti člověka a záměru jeho Tvůrce. Z druhé strany, při pohledu na tělo, objevíme hluboký a zcela přirozený význam pohlavního pudu, který je spojen se zcela přirozenou touhou člověka po uskutečnění vzájemného společenství osob. A slovo „přirozený“ není v této souvislosti použito v protikladu ke slovu „nadpřirozený“ jako něco méněcenného. Jeho význam je spíše „Bohem vložený do stvoření – do přirozenosti člověka“ nebo „Bohem chtěný při stvoření“. Vystihuje tak původní záměr Stvořitele.

Kde je problém?

Někdo jiný by se ale slovy o přirozenosti pohlavního pudu mohl cítit osvobozen „až moc“. Mohlo by jej to vést až k tomu, že by přirozeností pohlavního pudu začal omlouvat své uvolněné sexuální chování... Tak to by bylo také nepochopení slova „přirozený“.

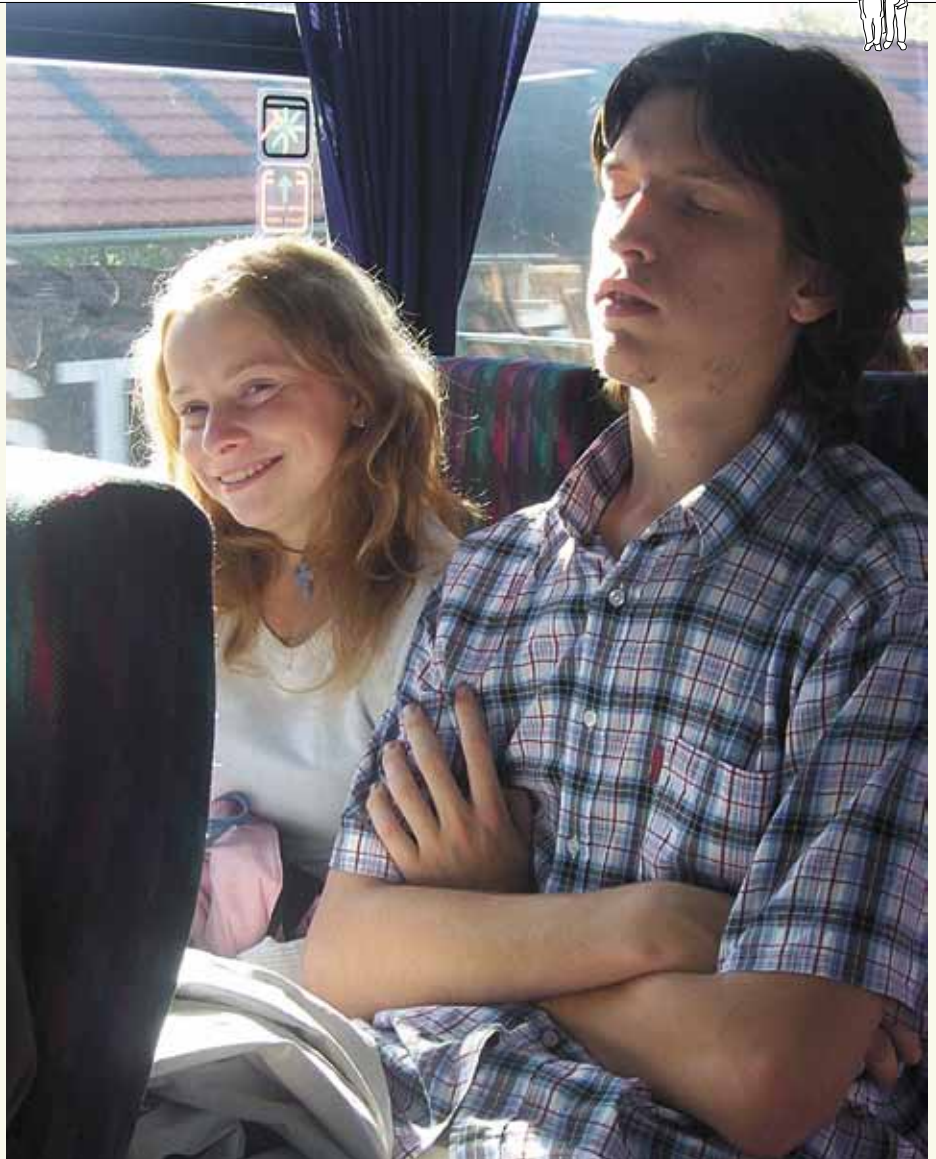

Foto: archiv MSI

Svátost manželství je jedinou svátostí, kterou si vzájemně udělují laici.

Zde se již začíná zviditelňovat problém. Zajdou-li rodiče s dítětem do prodejny hraček, jsme často svědky toho, jak dítě chodí od regálu k regálu a diktuje rodičům: „To chci, to chci...“ Mladý dospívající, který se rozhlíží po světě opačného pohlaví, jedná někdy podobně. Řekne „tu chci“, „toho chci“. Chápe ještě, že nemůže chtít všechny. Ale pozor! Nemůže „chtít“ ani jednoho (ani jednu)!

Nemohu druhého „chtít“

Proč? Protože slůvko „chtít“, i když si to mnozí nepřiznají, znamená žádostivost. Chtít znamená vlastnit, vlastnit znamená vládnout nad druhým, disponovat jím.

To je nebezpečí, které ohrožuje jakýkoli vztah člověka, zvláště pak vztahy mezi opačnými pohlavími.

Upozorňuje na to i Jan Pavel II, když ve svých katechezích vykládá slova Bible, která o ženě a muži říká Bůh po jejich pádu do hříchu: „...budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ (Gen 3,16) Žádostivost znamená, že si jeden chce sloužit druhým k vlastnímu prospěchu. Člověk si ale člověkem nemůže sloužit jako věcí. Mladík může říci „to je moje děvče“ jen tehdy, když se mu toto děvče daruje. Nejde však, že se daruje jen děvče. Zároveň se musí darovat také chlapec děvčeti, takže i ono může říct „to je můj chlapec“. (Slovo „darovat se“ pak v tomto kontextu znamená rozhodnutí vůle žít pro druhého, usilovat o jeho štěstí.) Shrňme-li to, dojdeme k tvrzení, že přátelský, snoubenecký a manželský vztah mezi mužem a ženou mohou vzniknout a podle plánu Boha Stvořitele mají vznikat jen na základě společného sebe-darování se. ▷

Foto: Flickr, Immagina

„Hodně s manželkou přemýšlíme, kolik dětí si můžeme dovolit. Kolik jsme jich schopni společně připravit pro nebe...“

pak velikou bolestí, když dítě dá své rodiče do domova důchodců a přijde za nimi jen pro důchod. Důvodem může být i to, že ho rodiče v mládí naučili sobectví – i když to bylo sobectví ve třech.

Plodte a množte se!

Muž a žena nejsou stvořeni jen sami pro sebe, ale také pro své děti. Ve verši Gn 1,28 čteme, že Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi.“ Muž a žena se mají s Bohem podílet na předávání lidského života. Bůh to tak chce a dává k tomu své požehnání! Vzpomeňme, že o ženě, která čeká dítě, se říká, že je v požehnaném stavu...

Pamatuj také na stáří...

Skutečnost, že jsou děti Božím požehláním, si ten, kdo je má, uvědomuje při mnoha příležitostech již od prvních okamžiků s nimi, a to přes všechny starosti a námahu, která je s nimi spojena. Přidal bych ale ještě jeden argument k přemýšlení. Od dětí, které nepoznaly dostatečně lásku obou rodičů, nelze čekat, že na stáří budou ochotny projevit svou lásku vůči nim, že se o ně postarají, když bude třeba, že si pro ně najdou čas... Může se dokonce stát, že s některým ze svých rodičů úplně ztratí kontakt. Do podobné situace se ale ve stáří mohou dostat také rodiče, kteří ve svém pohodlí přivedou na svět jen

jedno dítě. Jedno dítě může zemřít, žít na druhém konci světa nebo žít ve stejném městě, ale o rodiče nejevit zájem...

Zkušenost učí, že je lépe mít víc dětí, kteří se v péči o staré rodiče vystřídají – v početnější rodině se naučily již v mládí, že člověk se nemůže starat jen sám o sebe. I na to je dobře myslet při plánování rodiny. Je to veliká radost, když se u babiček nebo dědečků shromažďují jejich děti a vnoučata a projevují jim svou péči a lásku. Žalm 128 toto štěstí člověka vyjadřuje slovy: „Hospodin ti požehná ze Siónu, abys viděl syny svých synů.“ Je nao-

...a na věčnost

Jeden mladý muž, který má na dnešní dobu celkem početnou rodinu – šest dětí, řekl: „Hodně s manželkou přemýšlíme, kolik dětí si můžeme dovolit. Nejde totiž jen o to, kolik jich dokážeme uživit. Ještě důležitější otázka je, kolik jich zvládneme vychovat jako dobré lidi a dobré křesťany. Kolik jsme jich schopni společně připravit pro nebe...“

P. Jindřich Čoupek ■

„Darovat se“ znamená rozhodnutí vůle žít pro druhého, usilovat o jeho štěstí.

Foto: Antonin Basler

Recept na manželství

Foto: Flickr, avdgaag

aneb Trocha církevního práva neškodí, ale posiluje

Podobně jako bramboračka není bramboračkou bez brambor, není ani manželství bez několika důležitých ingrediencí. Vyjadřuje to velice pěkně i soubor zákonů, kterými se řídí vnitřní život Církve.

Základy církevního práva jsou shrnuty v takzvaném *Kodexu kanonického práva*. Jak již název napovídá, jeho hlavní rozdělení není na paragrafy, ale na kánony. Je jich celkem 1752 a ten poslední 1752. říká, že spása duší musí být nejvyšším zákonem v Církvi.

V kánonu 1055, který definuje manželství, čteme: „Manželský svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejnvtřnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplození a výchovu dětí, je

mezi pokřtěnými povýšen Ježíšem Kristem na svátost.“ V kánonu 1056 se dodává, že „podstatnými vlastnostmi manželství jsou jednota a nerozlučitelnost“.

Manželský slib napoví...

„Nejnvtřnější společenství celého života“, o kterém mluví definice manželství, znamená pro muže a ženu sdílet (mít spo-

nostmi, chybami, povahou, koníčky, rodiči a celou širokou rodinou, s celou tvou minulostí, ať byla jakákoli. Přijetí se týká také dosud neznámé budoucnosti, ať bude jakákoli. Toto odevzdání se a přijetí je vzájemné. V manželství neplatí „to je moje a na to mi nesahej“.

Jde tu o štěstí, ale v prvé řadě ne o vlastní

Toto nejnvtřnější společenství je zaměřeno na prospěch manželů. Vhodně to vyslovuje v Bibli Bůh, když se rozhoduje stvořit ženu: „...není dobré, aby byl člověk sám.“ (Gn 2,18) Muž vstupuje do manželství, aby usiloval o štěstí své manželky, a žena proto, aby činila šťastným svého manžela.

Dalším podstatným zaměřením manželství je plození a výchova dětí. Pokud někdo přichází k oltáři s tím, že nechce usilovat o dobro toho druhého nebo že s ním nechce mít a vychovávat děti nebo pokud s ním nechce sdílet celý svůj >

**„...odevzdávám se ti a přijímám tě“,
to ale znamená
se vším**

lečné) úplně všechno. A když píší všechno, myslím všechno. V manželském slibu manželé říkají „odevzdávám se ti a přijímám tě“, tzn. ale se vším! S tvými vlast-

Foto: Flickr, jwm_angrymonkey

život a třeba zatají nějakou důležitou skutečnost ze svého života, pak se může stát, že manželství je od počátku neplatné, tzn. že vůbec nevzniká. Podobně manželství nevzniká, když někdo vědomě připouští už před svatbou možnost rozvodu, pokud to nebude klapat: tím vylučuje jednotu a nerozlučitelnost, které nutně patří k podstatě manželství.

Manželství je svátost – dar

Ve výše zmíněné definici se říká, že manželství je svátost. Svátosti jsou viditelná znamení neviditelné Boží milosti (darů), ustanovená Ježíšem Kristem. To znamená, že skrze její přijetí Bůh manžely vybavuje svojí pomocí pro celou dobu manželství. Všechno, co život přinese, mohou manželé přestát v síle milosti, kterou při přijetí svátosti manželství dostávají. Ovšem za předpokladu, že v tuto Boží pomoc skutečně věří a této Boží pomoci se stále znovu otevírají. Pokud to tak není, podobá se Boží milost nerozbalenému vánočnímu dárku.

Na svátost manželství se ale dá pohlédnout ještě jinak: jejím přijetím se sami manželé stávají svátostí – tzn. viditelným znamením neviditelné duchovní skutečnosti. Svátý Pavel v 5. kapitole listu Efezanům přirovnává lásku manželů k lásce Krista a Církve. Jako je Kristova láska k Církvi absolutně věrná, podobně má být věrná i láska manželů. Toto je základní teologický důvod nauky Církve o nerozlučitelnosti manželství.

Dal jsem slib

Kodex kanonického práva v kánonu 1057 dále vysvětluje, že manželství vzniká zákonně projevěným souhlasem mezi osobami právně způsobilými.

Zákonně projevěný souhlas znamená, že manželství se v kostele uzavírá podle pravidel, které stanovuje autorita Církve. Musí tu být zástupce Církve, kterým je místní biskup (přesněji v řeči práva místní ordinář, takže to může být například i generální vikář) nebo farář či jiný kněz nebo jáhen, který má od místního ordi-

Svátosti jsou viditelná znamení neviditelné Boží milosti (darů), ustanovená Ježíšem Kristem.

Foto: archiv MSI

náře nebo faráře pověření (i když mohou nastat i výjimečné situace, na které rovněž církevní právo pamatuje), dva svědkové, musí zaznít slova manželského slibu tak, jak je stanoveno.

Opět podle kodexu: manželský souhlas je úkon vůle, kterým se muž a žena sami sobě navzájem neodvolatelnou dohodou odevzdávají a přijímají za účelem vytvoření manželství. Je-li manželský souhlas úkon vůle, znamená to, že muž a žena, kteří vstupují do manžel-

ství, musejí svobodně chtít do manželství vstoupit. Nemohou k tomu být nuceni nějakou další osobou nebo nějakými okolnostmi (např. tím, že už spolu čekají dítě).

Manželský slib jako úkon vůle musí být také rozumově zvážen: snoubenci musí být poučeni o povaze a podstatných vlastnostech manželství, jak tomu učí Církve. Proto se před přijetím svátosti manželství konají přípravy. A podle mého názoru je konání těchto příprav před manželstvím jednou z velice cenných služeb, kterou Církve poskytuje naší společnosti. Mimo to musí snoubenci jeden druhého dobře znát. Jestliže jeden druhému úmyslně zamlčí nějakou důležitou skutečnost, může se opět stát, že manželství bude neplatné.

Nakonec se z Kodexu dozvídáme, že manželství mohou uzavřít jen osoby právně způsobilé. Kánon 1095 tak vylučuje možnost uzavření manželství tím, kdo nemá dostatečné užívání rozumu, kdo má závažnou poruchu soudnosti co do podstatných manželských práv

a povinností, které se předávají a přijímají (tzn. není schopen si tato práva a povinnosti uvědomit), nebo tím, kdo není z psychických důvodů schopen podstatné manželské povinnosti vykonávat...

Ze všeho, co bylo řečeno, a z faktu, že manželský slib je neodvolatelná dohoda, vyplývá vážnost tohoto životního rozhodnutí. Proto je třeba se na manželství dobře připravit.

P. Jindřich Čoupek ■

Jak se připravit na manželství?

Foto: Flickr, daskar

Příprava sportovce na olympiádu má různé „fáze“. Podobně je tomu i u přípravy na manželství.

Vzdálená příprava od dětství

Nejlepší přípravou na manželství je učit se sebezapření a pěstovat v sobě schopnost obětovat se pro druhé. Říká se, že jednou ze známek dospělosti je to, když člověk přestane být pasivním konzumentem péče, když přestane myslet jen na sebe a na uspokojení svých potřeb a začne žít pro druhé.

Toto se lze učit už od dětství – je to taková vzdálená příprava na manželství – a je dobře, když rodiče tyto postoje ve svých dětech probouzejí.

Dospívání – bližší příprava

Bližší příprava jsou léta dospívání. Dospívající začíná objevovat svůj život – svou povahu, své tělo, ale i svět opačného pohlaví. I tady potřebuje citlivé doprovázení rodiči a hodně pomoci může také parta mládeže, kde se kluci a děvčata spolu setkávají při práci a zábavě... Nejde na prvním místě o to někoho „sbalit“. Mnozí kněží svědčí o množství dobrých manželství, která vznikla mezi členy takových společenství, i když se zprvu na manželství moc nemyslelo. Vše vzniklo jaksi samovolně.

Známost

Když už se dva do sebe zamilují a začnou spolu chodit, bylo by omylem myslet hned na sex. Atmosféra dnešní doby bohužel někdy mladé přímo žene „do postele“. Bohudíky tu jsou i takoví, kteří se snaží vzdorovat – a jsou nejen mezi věřícími. Chtěl bych připomenout existenci tzv. Společenství čistých srdcí, které sdru-

Když společná modlitba provází pár i v manželství, je to opravdu výborné!

žuje mladé lidi, kteří se rozhodli uchovat si panenství pro svého celoživotního partnera (a nebo, pokud již nesprávně začali, dál správně pokračovat). Informace o tomto společenství lze nalézt na www.spolcs.cz.

Díky tomu pro ně může být doba známosti časem, kdy se učí objevovat i duchovní kvality svého protějšku, které budou jednou nosné pro dobré fungování manželství. Co se týče tělesné stránky,

učí se projevovat svou lásku nespočetnými jinými způsoby, než je bezvýhradné odevzdání se jeden druhému v intimním styku. I to se bude v manželství hodit. Intimní styk tak zůstává vyhrazen pro manželství, kdy se stane tělesným projevem slov manželské slibu „já odevzdávám se tobě a přijímám tě...“.

Nejbližší příprava

Je přirozené, že doba známosti končí svatbou a vstupem do manželství. A zde má místo ta úplně nejbližší příprava. Při setkáních s knězem nebo dalšími jeho spolupracovníky, kteří se na vedení příprav pro snoubence podílejí, si mohou snoubenci znovu a hlouběji uvědomit všechno to, co s manželstvím dle Božího „projektu“ souvisí.

...plus modlitba

Jako samozřejmou dodávám zkušenost mnoha manželů, kterým v dospívání a hledání moc pomohla modlitba za budoucího partnera, i když jej třeba ještě neznali... Když pak společná modlitba provází pár i v manželství, je to opravdu výborné!

P. Jindřich Čoupek ■

I bolest má svůj význam

Foto: Flickr; toffer Surovec

Vina, úzkost, psychické otupění, sklíčenost a myšlenky na sebevraždu, tzv. „syndrom výročí“, vzpomínky, ve kterých je opětovně potrat prožíván, pocit „viny z přežití“... – to je jen částečný výčet „bolestí“, které mohou patřit k tzv. postabortivnímu syndromu po umělém potratu. Tak jako tělesná bolest má svůj význam – varuje nás před zraněním (představte si, co by se stalo, kdybychom např. necítili bolest při opření se o rozpálená kamna) – tak je tomu i v tomto případě. Tato bolest v duši nás upozorňuje, že se stalo něco zlého a že je třeba reagovat: přijmout odpuštění a odpustit. O cestách ke smíření s Bohem, s lidmi, s vlastním nenarozeným dítětem, ale i sama se sebou a o znovunalezení vnitřního pokoje hovoří kniha *Čas k uzdravení*.

Na cestě k odpuštění stojí mnoho překážek. Ty vás někdy natolik ochromují, že se vám do odpouštění příliš nechce.

Zaprvé, **odpustit je prostě těžké.** Mít zlost a strach je přirozená odpověď na zranění... Hněv je emoce, díky níž se člověk cítí být mocný, bez ní se cítí bezbranný. Jedna z našich klientek to vyjádřila takto: „Vnímala jsem svůj hněv jako mocnou

zbraň, kterou jsem mohla použít, kdykoli jsem potřebovala. Myšlenka na odpuštění ve mně vzbuzovala pocit, jako bych se měla stát zcela bezbrannou. Myslela jsem si: Proč bych měla chtít udělat něco tak hloupého? Až když jsem si uvědomila, že jediný člověk, kterému se ubližuje, jsem já, rozhodla jsem se, že prostě přestanu bojovat. To je to, co pro mě odpuštění udělalo.

Už jsem nepotřebovala zbraň, protože už jsem nebyla součástí bitvy.“

Druhou překážkou odpuštění je, že se často snažíte nechat sami sebe nebo druhé vyváznout tím, že jejich **chování omlouváte**. Musíte pochopit, že odpustit není to samé jako prohlásit, že chování, které vás zranilo, nebylo ve skutečnosti špatné...

Třetí překážka odpuštění může být nejlépe vysvětlena takto: „Nemohu odpustit sama sobě, protože **nemohu nikdy zapomenout** na to, co se stalo.“ Pravdou je, že odpustit není to samé co zapomenout. Musíte si pamatovat to, co se ve vašem životě stalo, abyste to mohla změnit. Minulost určuje, kdo jste, a rozhodnutí, která děláte. Zapomenout na ni by vedlo jen zpátky... Říkáme tomu „spásné vzpomínky“, způsob, jak integrovat bolestivé vzpomínky. Tímto druhem vzpomínek nepřebýváte v minulosti, zaměřujete se na skutečnost, že jste se uvolnila ze sevření bolesti.

Jiným způsobem lze stejný problém vyjádřit takto: protože nemůžeme zapomenout, máme někdy pocit, že jsme

Carol

**Jsou okamžiky,
kdy mnou projede
vzpomínka
na potrat jako
ledový nůž.**

S odpuštěním jsem se potýkala docela dlouho. Ne proto, že by ho pro mě Bůh nechtěl, ale proto, že jsem ho tak dlouho neuměla přijmout.

Na svém prvním potratu jsem byla, když mi bylo šestnáct a byla jsem zoufalá. Na druhém, když mi bylo osmnáct, byla jsem vdaná a vlastně přinucená manželem. Otěhotnění není záležitostí jednoho člověka. Přesto jsem na sebe vzala všechnu vinu a hanbu. Cítit se nehodná, bezcenná – to byl můj navykklý způsob.

Pak jsem začala chodit do poradny a prohloubila svůj vztah s Bohem. Až potom jsem dokázala plně přijmout dar odpuštění.

Jsou okamžiky, kdy mnou projede vzpomínka na potrat jako ledový nůž. Jednou, když jsem zrovna byla kvůli

potratu hodně smutná, vzal syn mé tváře do dlaní a zeptal se: „Co se děje, mami?“ Podívala jsem se do jeho velkých hnědých očí a viděla nekonečné Boží požehnání. Skrže svého

syna vidím tolik Boží lásky! Bůh mě přivedl v mém životě až sem a já vidím, že mě jeho ruka opravdu celý život vedla. Když se o mě tak moc stará, přece nemohu být úplně špatná.

*Ze svědectví obsažených v knize
L. Freedové a P. Y. Salazarové
„Čas k uzdravení“.* ■

(Viz upoutávka v bočním sloupci)

<http://linkapomoci.cz>

Čekáte-li nečekaně dítě

volejte 800 108 000

vlastně neodpustili. Většina z nás se mylně domnívá, že pokud opravdu odpustíme, nebo pokud nám bude opravdu odpuštěno, neměly bychom cítit žádnou další bolest. Jenže na věcech, které už nemůžeme změnit, je stále něco hluboce smutného: Tohle dítě už nikdy nebudete mít. Mnoho vztahů se už nedá opravit.

Čtvrtou překážkou odpuštění je toto: Proč mám někomu odpustit, když **on toho nelituje?** Ženy si kladou tuto otázku ve vztahu ke svému příteli, k doktorům i rodičům. Mají pocit, že se nechávají podvádět, když mají odpustit někomu, kdo nelituje. Skutečnost je však taková, že někteří lidé prostě lítost neprojevují. Nemůžeme je přimět k tomu, aby něčeho litovali, a pokud sami neodpustíme, ubližujeme jen sami sobě...

Pátou překážkou toho, aby se odpuštění stalo nástrojem uzdravení, je **myšlenka, že si musíte odpuštění zasloužit.** Mnoho z našich klientek zjišťuje, že dlouhá léta vykonávají určité činnosti, aby si odpuštění vysloužily. Snaha zasloužit si odpuštění vás ale nenaplní, protože

pak přicházejí otázky: Kolikrát bude dost? Bude to vůbec někdy stačit? Věříme, že odpuštění je dar přijatý z milosti...

Poslední překážkou je **myšlenka na odpuštění Bohu.** Monika se s tím dost potýkala. Zlobila se na Boha a cítila se jím zraněná. Léta začínala každý den tím, že Bohu říkala, jak ji potrat mrzí, ale nikdy se necítila lépe. Nemohla se srovnat s myšlenkou, že Bůh mohl jejímu těhotenství a potratu zabránit, nebo alespoň změnit Petrovo uvažování či její životní podmínky. Navíc k tomu všemu byla přesvědčená, že zlobí-li se na Boha, musí být špatná. Když Monika mluvila o těchto věcech v poradně a my ji ujistily, že její trápení je normální reakcí na bolest, pomohlo jí to uvědomit si, že její pocity jsou v pořádku. Tato svoboda jí přinesla i ochotu mluvit s Bohem otevřeně a nechat svůj hněv rozplynout.

*L. Freedová a P. Y. Salazarová ■
(Čas k uzdravení. Paulínky, 2009;
redakčně zkráceno)*

**Naděje a pomoc pro ženu,
která prodělala potrat.**

Čas k uzdravení

Autorky, zkušená klinická sociální pracovnice a klinická psycholožka, připravily knihu:

- O tom, co cítí žena, která prodělala potrat.
- O tom, co si myslí žena o prodělaném potratu a sama o sobě, abychom jí my ostatní kolem mohli být trochu blíž.
- O tom, že je třeba zahájit ozdravný proces, který má pomoci ženě po potratu dál žít, nikoliv jen živořit.
- O jednotlivých krocích ozdravného procesu.

Cena knihy: 235 Kč (počet stran 199).

Publikaci lze zakoupit v Knihkupectví Paulínky u Panny Marie Sněžné v Praze 1, objednat lze přes www.paulinky.cz a nebo přímo zasláním emailu na objednavky@paulinky.cz, poštou na adresu: Nakladatelství Paulínky, Petrská 9, 110 00 Praha 1, či telefonicky na číslo 222 311 206.

Poznávám, o čem je snaha o čisté srdce

Otevírají se nečekané obzory

Do SČS (Společenství čistých srdcí – pozn. redakce) jsem vstoupila spíš bez uvažování. Přemýšlet jsem o tom začala, až když byl u nás otec Marek, ale i tak jsem tam vstoupila. A jsem ráda... Postupně si uvědomuji, o čem to vlastně všechno je... I přesto, že mám mnoho otázek a nevyřešených věcí. Hodně mi pomohlo celostátní setkání Čisté lásky. Jednak jsem tam potkala moc super lidí, což mě „nakoplo“, a jednak jsem si pak začala uvědomovat význam čistoty. Nejvíc mi pak pomohl rozhovor s jednou kamarádkou a také četba o blahoslavené sestře Magdaléně, zakladatelce Malých sester Ježíšových, které mají trochu podobnou spiritualitu.

Milovat každého člověka

Uvědomila jsem si, že mám mít ráda každého člověka a nedělat rozdíly. Přišla jsem na to, že jsem se často chtěla kamarádit jen s pro mě „VIP lidmi“, což je samozřejmě hloupé, protože všichni máme stej-

Chci mít všechny ráda a být ke všem stejně milá. Často mi to nejde a padám. Ale je to milost, kterou si musíme vyprosít.

nou důstojnost. Neříkám, že mi to teď už jde perfektně. To vůbec ne... Ale snažím se víc si to uvědomovat. Také mi v poslední době pomohlo „nábožko“, kam přišla „praxovat“ jedna milá katechetka. Bavili jsme se i o lásce a o tom, že podle lásky v srdci budeme souzeni. Trochu to mnou otřásl, protože mi došlo, jak jí mám málo... Ale na druhé straně jsem si uvě-

domila, že když nám Ježíš říká, abychom milovali nepřátele, asi tím nemyslí jen ty, kteří nás opravdu otevřeně nenávidí nebo se nás snaží zabit...

Boj o čisté srdce v realitě života

Běžně se s tím člověk v Praze možná ani nepotká, tedy aspoň já ne. Myslím, že Ježíš chtěl říci, že máme milovat i ty, kteří nám prostě „nesedí“ nebo nám ublížili. Uvědomila jsem si, že to vlastně nedělám, že některé svoje „kamarádky“ fakt prostě nemusím, a že když mi někdo ublíží, nedokážu to „hodit za hlavu“. Tak to ale nemá být. Snažím se tedy házet zlé věci od sebe pryč a nemyslet na to. Začít znovu – to je asi tak trochu i o odpuštění. Také chci mít všechny ráda a být ke všem stejně milá. Často mi to nejde a padám. Ale jak říkala ta naše katechetka, je to milost, kterou si musíme vyprosít.

Katka ■

Foto: Flickr, donald judge

Pane Ježíši, děkuji ti, že mne miluješ láskou bez hranic, která chrání od zlého, pozdvihuje z největších pádů a léčí nejbolestivější rány. Odevzdávám Ti svou paměť, rozum, vůli, duši i tělo spolu se svou sexualitou.

Slibuji, že se nebudu oddávat sexu, dokud neuzavřu svátost manželství. Dávám si předsevzetí, že nebudu číst, ani kupovat, ani se dívat na časopisy, programy a filmy s pornografickým obsahem. Slibuji, že se s Tebou budu každý den setkávat v modlitbě i při četbě Písma svatého, v častém přistupování ke svatému přijímání a při adoraci Nejsvětější svátosti. Chci pravidelně přistupovat ke svátosti smíření, nepodléhat znechucení a ihned se pozvednout z každého hříchu.

Pane Ježíši, uč mne systematické práci na sobě, umění kontrolovat své sexuální tužby a city. Prosím Tě o odvahu, abych nikdy nebral(a) drogy a vyhýbal(a) se všemu, co zotročuje, především alkoholu a cigaretám. Uč mne žít tak, aby v mém životě byla nejdůležitější láska.

Panno Maria, Matko moje, ved' mne cestami víry k samému zdroji lásky – Ježíši, abych důvěřoval(a) jen Jemu. Amen

Společenství čistých srdcí

Kontakty na Společenství čistých srdcí
www.spolcs.cz

P. Vilém M. Štěpán, O.Praem.
Římskokatolická farnost Liběšice u Žatce, 438 01 Liběšice u Žatce 1
farnost.libesice@seznam.cz, tel.: 608 831 584
P. Marek Dunda, Náměstí 20, 671 03 Vranov nad Dyjí
marek@fatym.com, tel.: 731 402 742

*Když něco ztratím,
mohu to zase najít.
Ale když „ztratím“
panenství, už se
mi nevrátí!*

Panenství

V rámci diecézního setkání mládeže s otcem biskupem jsem před časem byla na přednášce MUDr. Ludmily Lázníčkové. Probírali jsme nejrůznější problémy v době chození, v manželství..., mě ale nejvíc zaujala jedna myšlenka o panenství.

V češtině používáme slovní spojení „ztratit panenství“ – což ale není ten správný výraz. Když něco ztratím, mohu to zase najít. Ale když „ztratím“ panenství, už se mi nevrátí! Nemohu ho získat znovu zpět!

Z jiných jazyků můžeme toto spojení přeložit jako „darovat“ panenství. A to je ono. DAROVAT! Obdarováváme přece toho, koho si vážíme, na kom nám záleží, koho máme rádi. A myslím si, že panenství je jedna z nejdražších věcí, kterou tady na zemi každý z nás má! Škoda, že to dnes tak málo lidí chápe. Pokud někdo žije čistě, prostě není „in“. Nezapadá do kolektivu, je pokládán za blázna a za chudáka, protože si neužívá naplno svého života. Vždyť dnes je to přece normální, všichni tak žijí! Je ale otázka, kdo je opravdu bohatší...

Raniero Cantalamessa ve své knize *Panenství* píše, že i svět, aniž to pozoruje, má v úctě tuto hodnotu. Neboť slovo „panna“ je jedním ze symbolů veřejně nejvíce používaných. Nejlepší vlna je „panenská“ vlna, nejčistší olej je „extra panenský“. „Panenské“ je také to, co je mezi produkty člověka a země nejkrásnější a neposkvřněné!

Proto bychom si měli asi opravdu dobře promyslet, komu a kdy tento náš

Foto: Vojtěch Novák

poklad darujeme! Matka Tereza v jednom rozhovoru řekla: „Nejkrásnější dar, který si mohou ženich a nevěsta ve svatební den dát, je jejich panenství.“

Vím, že je to těžké, ale jsem přesvědčená, že to stojí za to! Nebojme se jít „proti proudu“! Sami to nezvládneme, ale máme přece Někoho, kdo nám slíbil, že nás nikdy neopustí, Někoho, kdo nás nekonečně miluje, Někoho, kdo nám vždycky dá dostatek odvahy, trpělivosti a sil, pokud ho o to poprosíme!

A nebojme se! Nikdy není pozdě! Bůh nám dává stále novou šanci! Jeden

moudrý člověk řekl, že s panenstvím se člověk nerodí. Do panenství dorůstá způsobem svého života.

Záleží tedy opravdu jen na nás, jak se svým pokladem naložíme. Jestli ho darujeme někomu, koho známe jedinou noc. Anebo si počkáme na toho, kterého pro nás už od počátku věků vyvolil sám Bůh, který nás bude opravdu a celý život milovat, který si toho našeho daru bude nesmírně vážit...

Terezka Lazárková, SČS ■

ABC Kruciáty lásky

1.

Měj v úctě každého člověka, protože v něm žije Kristus. Buď vnímavý ke každému – je to tvůj bratr a sestra.

2.

O každém smýšlej dobře – o nikom nesmýšlej zle. I v nejhorším člověku se pokus najít něco dobrého.

3.

O druhých mluv vždy dobře – o bližních nikdy nehovoř zle. Naprav křivdu způsobenou slovem. Nebuď příčinou konfliktů mezi lidmi.

4.

S každým hovoř jazykem lásky. Nezvyšuj hlas. Neproklínej. Nezpůsobuj problémy. Nezapříčiňuj pláč. Uklidňuj a projevu dobrotu.

5.

Odpouštěj všem a vše. Nepřechovávej v srdci hněv. Vždy podej ruku ke smíření první.

6.

Čiň vždy dobře bližnímu. Každému čiň dobro tak, jak chceš, aby ho druzí činili tobě. Nepřemýšlej o tom, co má někdo udělat pro tebe, ale o tom, co máš ty udělat pro někoho.

7.

Aktivně pomáhej v utrpení. Ochotně přispěj útechou, radou, pomocí, srdcem.

8.

Pracuj poctivě, protože plody tvé práce používají druzí, jako i ty používáš plody jejich práce.

9.

Zapoj se do života společnosti. Otevři se chudým a nemocným. Poděl se o hmotná i duchovní dobra. Snaž se vidět potřebné kolem sebe.

10.

Modli se za všechny, dokonce i za nepřátele.

kardinál Stefan Wyszyński

Když jsi to přečetl, promyslel a promodlil, běž, žij a šíř to dál!

Milujte se!

Římskokatolický farní úřad, Náměstí 20
671 03 Vranov nad Dyjí
e-mail: redakce@milujte.se